ră pe care țările membre ale A.E.L.S. o au în comerțul exterior al Islandei : 40 la sută din exporturile noastre sînt destinate zonei liberului schimb. În A.E.L.S. noi vedem, de asemenea, un cadru pentru schimburile cu partenerii noștri nord-europeni — toți membri ai acestei grupări. Proiectul de cooperare nordică — „Nordek" — a ieșit pentru o vreme din actualitate ca urmare a refuzului Finlandei de a participa la el. Nu cred că discuțiile pe această temă ar putea fi reluate înainte de trecerea acestui an și probabil și a anului viitor. În ce privește Piața comună : o cerere de aderare a Islandei îmi pare cu totul improbabilă. Piața comună înseamnă liberă circulație a capitalului și liberă circulație a forței de muncă : sînt două lucruri pe care nu le dorim. Este motivul pentru care, cel puțin în viitorul apropiat, nu e de așteptat apropierea Islandei de C.E.E. Desigur, ne punem întrebarea ce s-ar întîmpla în eventualitatea intrării în Piața comună a partenerilor noștri din A.E.L.S. care au făcut demersuri în acest sens : Marea Britanie, Danemarca, Norvegia și, solicitînd o anumită asociere, Suedia ; este greu de spus ce ar putea face, în eventualitatea aderării acestora, ceilalți membri ai A.E.L.S. Totuși nu este o eventualitate chiar atît de apropiată : negocierile vor fi probabil îndelungate.

M. M.

Pieter Veecken Putman CRAMER

ambasadorul Olandei La București

Preocupări olandeze

Cu prilejul zilei de 30 aprilie, sărbătoarea națională a Olandei, revista „Lumea" s-a adresat ambasadorului acestei țări la București, Pieter Veecken Putman Cramer, solicitînd un interviu. Cu multă afabilitate, ambasadorul a răspuns întrebărilor noastre și ne-a vorbit despre realitățile și preocupările actuale ale Olandei, despre principalele obiective ale politicii externe a țării sale, despre perspectivele de dezvoltare ale relațiilor româno-olandeze.

— Acum exact un an, într-un interviu acordat „Lumii", ministrul de externe al Olandei, Joseph Luns, își exprima satisfacția pentru relațiile cordiale dintre țara dumneavoastră și România. Cum apreciați dezvoltarea de atunci încoace a acestor relații ?

— Fără îndoială, ca foarte pozitivă. Este cert că, în ultimii ani, legăturile dintre cele două țări s-au definit pe planul unui progres constant — ceea ce îngăduie unui ambasador de curînd sosit la București, cum sînt eu, să considere că își începe activitatea sub auspicii deosebit de favorabile. Am și putut constata, în primele contacte pe care le-am avut cu oficialitățile române, climatul de stimă și simpatie în care se desfășoară relațiile noastre și care se bucură la Haga de mare prețuire. De altfel, primul nostru ministru Piet de Jong s-a întors toamna trecută din vizita oficială făcută în România entuziasmat și de frumusețile țării și de înțelegerea mutuală care s-a manifestat în întîlnirile cu conducătorii țării dumneavoastră. Contactele personale între oameni de stat își dovedesc cu atît mai bine valoarea și eficiența pe planul cunoașterii reciproce cu cît, în cazul nostru de pildă, avem multe lucruri în comun, în primul rînd spiritul de cooperare.

Pe planul relațiilor noastre bilaterale, acest spirit și-a găsit de altfel expresie în numeroasele acorduri și convenții privitoare la schimburile comerciale și culturale, la cooperarea industrială, tehnică, în transporturile internaționale rutiere, în agricultură. Este, de asemenea, de remarcat, cum spuneam, periodicitatea vizitelor reciproce la diferite niveluri. De altfel, foarte curînd ministrul olandez al artelor și culturii, d-ra Klompé, va întoarce vizita pe care președintele comitetului român pentru cultură și artă a făcut-o anul trecut în țara noastră.

Astfel, climatul despre care am vorbit și caracterul de continuitate pe care legăturile dintre țările noastre l-au căpătat în cei trei ani și jumătate ce s-au scurs de la prima vizită a ministrului nostru de externe, Joseph Luns, la București se favorizează și se îmbogățesc reciproc. Este fără îndoială un cîștig pe planul relațiilor bilaterale, dar și o contribuție la opera de instaurare a unor raporturi cu adevărat bune între toate țările Europei.

— În această ordine de idei, și pentru că securitatea continentului nostru este una din problemele prioritare ale actualității, cum priviți propusa conferință europeană ?

— Cunoașteți poziția Olandei : noi am răspuns pozitiv memorandumului finlandez privitor la eventualitatea unei asemenea conferințe și, așa cum a precizat ministrul nostru de externe, am dori-o cît de curînd posibil, bine gîndită, bine pregătită. Considerăm de asemenea necesar să participe la această conferință Statele Unite și Canada. În ceea ce privește modalitățile, cred că trebuie să desfășurăm un efort răbdător și foarte suplu. Pentru început, nivelul are mai puțină importanță : ar fi poate util ca, înainte de conferința propriu-zisă, să aibă loc o reuniune pregătitoare în care fiecare să poată sonda punctele de vedere ale celorlalți, în care aceste puncte de vedere să se poată compara. Fără îndoială ameliorarea atmosferei internaționale în Europa, înmulțirea contactelor și a legăturilor între Est și Vest sînt condiții favorabile unei asemenea inițiative. Întîlnirea care a avut loc la Erfurt, cea care va avea loc la Kassel între șefii de guvern ai celor două state germane se vor defini poate de asemenea ca pași pe drumul către securitatea continentului — în sensul căreia acționează indubitabil relații ca acelea care se realizează între țările noastre.

— Ca o contribuție la mai buna cunoaștere reciprocă, ați vrea să ne vorbiți și despre actualele preocupări de ordin intern ale țării dumneavoastră ?

— E un contrast destul de mare între ceea ce s-a constituit ca imaginea noastră în timp, care de altfel mai persistă, și realitate. Imaginea agricolă și folclorică — Olanda cu mori, cu păsuni, cu costume pitorești — a început să facă loc încă de la sfîrșitul secolului trecut realităților industriale. Nici chiar un popor de aproape 13 milioane de oameni nu poate trăi numai din exportarea produselor agricole. Azi, avem firme de însemnătate mondială ca Philips sau Unilever, iar descoperirea unor însemnate rezerve de gaze naturale a deschis perspective și mai largi dezvoltării industriale. Dezvoltarea economică, climatul de destindere și cooperare internațională sînt pentru noi preocupări esențiale, ca și pentru dumneavoastră. Spuneam doar că avem atîtea lucruri în comun.

Florica ȘELMARU

O demonstrație a muncitorilor metalurgiști în centrul Romei

Confruntări sociale în țările capitalului

Petru Ignat

Trăsătură caracteristică esențială a lumii contemporane, actualele confruntări social-politice din țările capitaliste au căpătat sensuri și dimensiuni fără precedent. Contradicțiile sistemului capitalist, care apar și se manifestă cu particularități specifice de la țară la țară, proliferează antagonisme de neîmpăcat între masele de oameni ai muncii, alte forțe sociale și un mănunchi restrins de monopoliști și determină, implicit, formarea și lărgirea unor noi fronturi de luptă pentru progresul societății, pentru libertăți și drepturi democratice.

Amploarea mișcărilor sociale și politice, a grevelor și demonstrațiilor, diversificarea și particularizarea unor forme noi de luptă ale oamenilor muncii indică în linii generale un proces complex de deplasare spre stînga, de radicalizare a unor largi categorii sociale. Zilnic, presa, radioul, televiziunea aduc date și fapte noi, care conturează pregnant dimensiunile mișcărilor greviste, ale demonstrațiilor și manifestațiilor de masă, ale acțiunilor protestatare, desfășurate pe un front larg, în această zonă a lumii. Conflictele de muncă izbucnite, încă din primele zile ale lunii ianuarie 1970, în Asturia, în minele din Belgia, în rîndurile cadrelor didactice din Anglia, pe șantierele navale din Danemarca, în Franța și Italia, grevele docherilor din S.U.A. și ale minerilor din Suedia, acțiunile revendicative de masă din Argentina, Chile, Uruguay și Bolivia, din Japonia și Australia au prefigurat pentru acest an dimensiunile unor noi și puternice confruntări sociale.

Ele continuă, de fapt, puternicele acțiuni social-politice ce au caracterizat întreaga perioadă a ultimilor ani în țările capitaliste. Aceste mari bătălii de clasă, care au căpătat în numeroase țări un marcat caracter politic, au evidențiat din nou faptul că acțiunea de masă, cu specificul și particularitățile sale în raport cu condițiile evoluției istorice și social-economice ale fiecărei țări, constituie singura modalitate de apărare și satisfacere a intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, ale popoarelor.

Desigur, dezvoltarea mișcărilor sociale desfășurate de proletariat, de masele de milioane de oameni ai muncii, de alte numeroase forțe progresiste nu au avut și nici nu puteau să aibă în toate țările capitaliste un caracter uniform, nu s-au înscris pe o linie absolut dreaptă, dar *ceea ce a constituit elementul predominant, caracteristica fundamentală a acestor mișcări a fost amploarea, forța și combativitatea acțiunii maselor populare, spiritul său ofensiv.* În același timp, adîncirea contradicțiilor social-economice a generat o continuă diversificare și lărgire a evantaiului forțelor participante la lupta împotriva imperialismului și reacțiunii, pentru transformări progresiste, pentru independența națională a popoarelor. Alături de clasa muncitoare în frunte cu partidele comuniste și muncitorești — principala forță dinamizatoare a mișcărilor revendicative — în fluxul luptelor social-politice au continuat să pășească pături tot mai largi ale țărănimii și intelectualității, ale tineretului și studenților, diverse categorii de funcționari, mici meseriași și comercianți, cercuri sociale de cele mai diferite convingeri și orientări politice și religioase, inclusiv pături ale clerului catolic, reprezentanți ai unor partide politice burgheze care se pronunță pentru o politică realistă, de apărare a cauzei păcii și civilizației.

Luptele sociale din lumea capitalistă sînt desigur generate de cauze și condiții specifice fiecărei țări în parte, dar numitorul comun îl constituie capacitatea tot mai evident conturată a maselor de a direcționa obiectivele mișcării spre interesele lor fundamentale și vitale, de a acționa cu curaj împotriva factorilor care se opun transformării progresiste a societății, înfăptuirii năzuințelor de pace, libertate și progres. Privite din acest unghi, confruntările social-politice din lumea capitalistă se înscriu în marele și puternicul front al forțelor progresiste, antiimperialiste din lumea contemporană. Articolul de față își propune să evidențieze doar cîteva dintre multiplele aspecte — din ultima vreme — ale acestor ample și diversificate confruntări.

■

În *Italia*, în ultimele luni ale anului trecut și în acest an, presa internațională a consemnat peste 50 de greve generale în diferite provincii — la Milano, Florența, Napoli, Roma, Triest —, mii de acțiuni revendicative în întreprinderi, pe ramuri de producție, manifestații de stradă și adunări populare — toate acestea reflectînd amploarea și varietatea acțiunilor revendicative. Se poate constata faptul că direcția generală a luptelor muncitorești, a demonstrațiilor studențești în cele mai multe cazuri, a manifestațiilor de stradă, a vizat într-o mare măsură cîștigarea de drepturi și libertăți democratice, determinarea unor adînci reforme sociale și economice implicînd participarea fundamentală a clasei muncitoare la toate reglementările și măsurile decizionale ce o privesc. Pe fondul acestor frămîntări social-revendicative s-a realizat astfel în lupta oamenilor muncii o tot mai strînsă legătură între acțiunile pentru înfăptuirea unor obiective imediate, încheierea contractelor colective, a convențiilor naționale pe ramuri de producție și revendicările ce implică reforme ale actualelor structuri economice și sociale : participarea organizațiilor sindicale și muncitorești

la hotărîrile ce se iau în întreprinderi ; lupta împotriva dezechilibrului şi a dezvoltării inegale a economiei naţionale (regionale şi sectoriale) ; reforma sistemului de învăţămînt în sensul sporirii accesului celor ce muncesc la studii superioare ; măsuri împotriva inflaţiei etc.

Mişcarea socială revendicativă italiană a căpătat astfel un conţinut mai bogat, a pus în evidenţă caractere noi, a contribuit la activizarea unor sectoare altădată aflate în zona unei „tăceri prelungite". Mişcările sociale din primăvara acestui an (de pildă, grevele celor 110 000 de lucrători din sectorul electricitate şi ale celor 1,5 milioane de salariaţi ai administraţiilor locale provinciale şi comunale) se înscriu, de asemenea, pe linia dezvoltării continue a luptei clasei muncitoare, a celorlalţi oameni ai muncii în sprijinul satisfacerii intereselor lor vitale.

După cum semnalează presa franceză, mişcarea revendicativă în decursul acţiunilor social-revendicative din ultimul an, a fost plasarea tot mai accentuată a obiectivelor sale în sferele care vizează actualele structuri sociale. Acţiunile oamenilor muncii — fără a se îndepărta, desigur, de cerinţele imediate, strîns legate de creşterea salariilor şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă — s-au axat într-o mai mare măsură în jurul unor astfel de obiective ca : naţionalizarea băncilor şi sectoarelor cheie ale economiei ; reforma democratică a fiscalităţii ; instaurarea unei veritabile democraţii economice fundamentate pe gestiunea democratică a întreprinderilor şi administraţiei publice şi pe creşterea rolului comitetelor de întreprindere etc. Îmbrăţişarea acestor obiective de către majoritatea oamenilor muncii şi dezvoltarea în profunzime a luptei pentru înfăptuirea lor au marcat deplasări sensibile pe linia împletirii revendicărilor social-economice cu revendicările de ordin politic.

Amploarea şi combativitatea acţiunilor revendicative, sensul larg şi cuprinzător al obiectivelor urmărite, spiritul ofensiv au constituit, de asemenea, caracteristici de bază ale mişcărilor oamenilor muncii şi în alte ţări capitaliste. În *Marea Britanie*, de pildă, s-au intensificat acţiunile îndreptate împotriva politicii de austeritate, promovate de guvernul laburist, pentru reglementarea relaţiilor dintre sindicate şi patronat. Numărul grevelor înregistrate anul trecut constituie cifra cea mai ridicată din ultimii 12 ani. Congresul extraordinar al trade-unionurilor (T.U.C.) ce a avut loc, anul trecut, la Brighton, prin poziţiile critice adoptate în raport cu partidul laburist, a lăsat să se întrezărească conturarea unei noi politici sindicale, care să pună în centrul preocupărilor sale apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc.

În *R. F. a Germaniei* sensul luptelor revendicative din septembrie trecut, în special în industria oţelului şi cea minieră, nu s-a limitat la încheierea contractelor colective, la lărgirea dreptului sindicatelor din întreprinderi de a participa la activitatea economică, la repartizarea mai justă a venitului naţional, la limitarea puterii monopolurilor ; el a inclus şi domeniul vieţii politice interne, al atitudinii faţă de diferitele partide aflate în bătălia alegerilor parlamentare. Este evident faptul că în succesul înregistrat de partidul social-democrat, de cercurile politice mai realiste, în instalarea cabinetului Brandt-Scheel, o contribuţie de prim ordin a adus-o creşterea influenţei unor forţe democratice în viaţa politică a R.F.G., acţiunea sindicatelor, a organizaţiilor de tineret şi studenţi cu orientare progresistă.

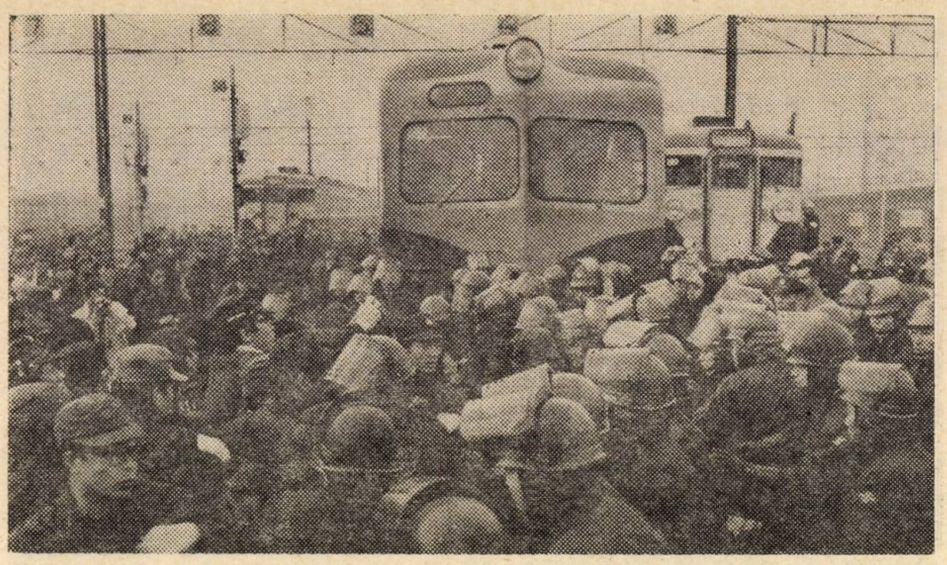

Aspect de la manifestaţiile revendicative ale feroviarilor japonezi

În S.U.A., mişcările revendicative desfăşurate în ultimul timp au întrecut de departe ca amploare şi diversitate confruntările din anii precedenţi. În 1969, în S.U.A. s-au înregistrat circa 50 de milioane zile-muncă pierdute în urma deselor întreruperi ale lucrului. La începutul acestui an, noi acţiuni revendicative de amploare au marcat scena social-politică a S.U.A. : greva celor 170 000 de factori poştali (prima de acest gen din istoria ţării), greva perlată a controlorilor de aeroporturi, acţiunile de luptă ale muncitorilor din industria de automobile şi avioane, ale şoferilor de autocamioane, ale lucrătorilor din industria cauciucului etc.

Analiza confruntărilor sociale pune în lumină o mai marcată reliefare a obiectivelor cu *caracter politic*, o mai clară înţelegere a sensurilor şi direcţiilor luptei antiimperialiste. Alături de formularea unor revendicări vizînd : apărarea şi lărgirea libertăţilor democratice, participarea oamenilor muncii ca factor decizional, la viaţa social-economică a ţării, apar permanent lozinci de luptă cerînd încetarea agresiunii S.U.A. în Vietnam ; desfiinţarea blocurilor şi a bazelor militare pe teritorii străine ; apărarea suveranităţii şi independenţei naţionale ; lichidarea focarelor de încordare şi tensiune ; înfăptuirea dezarmării nucleare ; promovarea unei politici de colaborare şi înţelegere între toate ţările, indiferent de sistemul lor social-politic. Din acest punct de vedere, lupta maselor largi populare din *S.U.A., ţările Europei occidentale, Japonia, America Latină* împotriva intervenţiei americane în Vietnam, a politicii de forţă şi dictat în relaţiile internaţionale promovate de cercurile imperialiste, pentru cucerirea şi consolidarea independenţei naţionale, pentru statornicirea unui climat de pace în lume, are o semnificaţie deosebită : aceea a procesului de raliere crescîndă a tuturor forţelor progresiste, antiimperialiste într-un front comun îndreptat împotriva războiului, pentru pace şi înţelegere între popoare, pentru asigurarea dezvoltării progresiste a omenirii.

Mişcările protestatare din *ţările scandinave*, de pildă, au înscris pe steagul lor revendicări ale oamenilor muncii precum extinderea drepturilor sindicale, asigurarea unei democraţii veritabile, dar ele au adăugat ca un obiectiv, necesar şi definitoriu pentru aderenţa la ideile nobile de pace şi progres social, cerinţa încetării războiului din Vietnam, sistarea folosirii forţei ca „argument" în relaţiile dintre state. Mişcarea din *S.U.A.* pentru încetarea războiului din Vietnam, evidenţiată în 1969 prin cele două Moratorii — de fapt, cele mai puternice mişcări antirăzboinice din toată istoria postbelică a S.U.A. — a exprimat cu claritate faptul că pături tot mai largi, din cele mai diferite categorii sociale, se ridică împotriva acestui război antipopular. Moratoriul american pentru Vietnam, care începînd din 10 aprilie a intrat într-o etapă nouă cuprinzînd sute de oraşe, universităţi, colegii, organizaţii de masă pacifiste, sindicate etc., nu este numai un protest sau o suită de proteste, ci semnifică reflexul unei opoziţii ce se conturează tot mai distinct în societatea americană.

O puternică efervescenţă domină viaţa social-politică a *Spaniei*. Manifestaţiile şi demonstraţiile din ultima vreme — la care au participat alături de muncitori, intelectuali, reprezentanţi ai clerului catolic, ţărani — împotriva „legii excepţionale", a arestărilor şi întemniţărilor, a legii antisindicale etc. au demonstrat încă o dată caracterul politic marcat al mişcărilor sociale din această ţară.

Scena politică *latino-americană* a fost şi este, de asemenea, dominată de puternice manifestaţii cu caracter antiimperialist, îndreptate împotriva caracterului împovărător al dominaţiei monopolurilor străine care lezează independenţa şi demnitatea naţională a ţărilor din această parte a lumii. Greva generală din mai 1969 din Argentina, de pildă, a cuprins un milion de oameni ai muncii şi s-a extins într-un ritm rapid în întreaga ţară. Deşi crunt reprimate, mişcările de masă au continuat cu intensitate pînă în luna august. Buenos Aires, Mar del Plata, Tucuman, Rosario, au cunoscut mari demonstraţii muncitoreşti. În Uruguay, Columbia, Chile, a existat, în ultimul an, o puternică stare de efervescenţă, caracterizată atît prin amploarea revendicărilor privind salarizarea, condiţiile de viaţă şi de muncă, cît şi prin orientarea sa antiimperialistă tot mai pronunţată. Mişcările social-politice au continuat să se desfăşoare cu vigoare şi în acest an. În luna aprilie, de pildă, în Argentina s-a desfăşurat o grevă generală a muncitorilor şi funcţionarilor, iniţiată şi condusă de C.G.M. şi alte organizaţii sindicale în sprijinul unor revendicări actuale ale oamenilor muncii.

Minerii din regiunea Limbourg (Belgia) au organizat o puternică mişcare grevistă la începutul acestui an

Mişcarea social-revendicativă din *Japonia* s-a integrat în contextul general al luptei pentru o viaţă mai bună, împotriva războiului, pentru îndeplinirea deziderateloi democratice şi progresiste ale oamenilor muncii. Ca şi în anii precedenţi, în 1970 debutul confruntărilor sociale l-a marcat tradiţionala „ofensivă de primăvară" — SHUNTO (martie-aprilie) — care a antrenat, în cîteva etape, milioane de oameni ai muncii. Alături de revendicările privind satisfacerea unor cerinţe imediate, pe primul plan al luptei oamenilor muncii s-au situat tot mai multe obiective cu caracter politic. Amplele demonstraţii de masă desfăşurate în peste o mie de localităţi, cu participarea a circa 7 milioane de oameni, precum şi celelalte manifestaţii desfăşurate în Japonia au avansat pe prim plan asemenea cerinţe ca : anularea tratatului de securitate japono-american, retrocedarea fără condiţii a Okinawei, lichidarea bazelor S.U.A. de pe teritoriul nipon, încetarea războiului dus de S.U.A. în Vietnam.

Intensificarea luptei tinerelor state independente din *Asia şi Africa* împotriva neocolonialismului, pentru consolidarea independenţei naţionale, profundele deplasări de ordin social-politic din *America Latină* (e suficient să amintim aici doar de naţionalizările ce au afectat filialele societăţilor petroliere americane din Peru şi Bolivia), creşterea împotrivirii popoarelor faţă de politica imperialismului de amestec în treburile lor interne, lupta maselor largi pentru eliminarea bazelor militare (hotărîrea Libiei este un exemplu concludent în acest sens), pentru înlăturarea focarelor de război, pentru pace — toate acestea exprimă pregnant creşterea mişcărilor antiimperialiste, dezvoltarea lor pe un plan mereu mai înalt.

În dezvoltarea cu succes a acţiunii de luptă a maselor populare, un rol important l-a jucat făurirea, cu numeroase prilejuri, a unităţii forţelor muncitoreşti şi progresiste. Tendinţa crescîndă spre unitate constituie o caracteristică majoră a luptelor social-politice din ultimii ani. Conceptul de unitate a căpătat o deschidere mult mai largă şi mai bine conturată, a explorat zone din cele mai diverse ale categoriilor sociale. Fără îndoială, realizarea unităţii de acţiune nu a fost rezultanta unui proces liniar, fără asperităţi. Unitatea de acţiune, care a stat în ultima vreme la temelia confruntărilor social-politice, este consecinţa firească a unui proces urmărit cu tenacitate de ani de zile. În *Italia*, obiectivul realizării unităţii de acţiune a beneficiat de participarea, devenită decisivă, a celor trei centrale sindicale naţionale — C.G.I.L., C.I.S.L. şi U.I.L. Pentru prima dată, după 20 de ani, unite şi solidare, sindicatele italiene au prezentat platforme de acţiune comune, care urmăreau apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc. În *Spania*, particularitatea mişcărilor greviste şi demonstraţiilor din Asturia, în mod special, din Madrid, Barcelona, Saragosa sau din alte centre ale ţării, a constat în aderenţa la mişcarea muncitorească, reprezentată în cele mai multe cazuri de comisiile muncitoreşti, a celor mai diferite categorii sociale : studenţi, tineri intelectuali, oameni de cultură şi artă, reprezentanţi ai clerului catolic etc. O serie de succese în lupta pentru unitatea de acţiune a oamenilor muncii sînt evidente şi în *Japonia* unde, din iniţiativa SOHYO — cea mai cuprinzătoare organizaţie sindicală — s-a creat un comitet de acţiune comună, alcătuit împreună cu Federaţia Sindicatelor independente, în vederea „ofensivei de primăvară" din anul 1970.

■

Mişcările muncitoreşti, democratice şi progresiste din lumea capitalistă se afirmă tot mai puternic ca o parte componentă, ca un factor activ al uriaşului front antiimperialist, care uneşte cele mai înaintate forţe social-politice ale contemporaneităţii. Este incontestabilă, de pildă, contribuţia acestor mişcări, a curentelor de opinie publică realiste, la amplificarea pe continentul european, a tendinţelor pozitive, îndreptate spre dezvoltarea relaţiilor între state, indiferent de sistemul lor social-politic, spre statornicirea unui climat de pace şi securitate trainică, în avantajul tuturor popoarelor acestui continent, al stabilităţii generale.

Expresie a evantaiului mereu mai larg al forţelor antiimperialiste, mişcările muncitoreşti şi progresiste din lumea capitalistă contribuie la accentuarea continuă a superiorităţii forţelor socialismului şi progresului asupra forţelor imperialismului şi reacţiunii, la afirmarea crescîndă în viaţa contemporană a ideilor nobile care însufleţesc popoarele lumii în lupta pentru pace, independenţă şi progres social.

reflector

UN AN DE RETRAGERE TĂCUTĂ

În urmă cu un an, la 28 aprilie, generalul de Gaulle părăsea puterea, după înfrîngerea suferită în referendum. A trecut un an în care fostul preşedinte, care se apropie de a optzecea aniversare, nu şi-a părăsit casa de la Colombey-les-deux-Eglises, în afara perioadei campaniei prezidenţiale, cînd s-a retras în Irlanda (10 mai — 19 iunie). De-a lungul acestui an, singurul gest politic pe care l-a făcut a fost mesajul de felicitare adresat din Irlanda preşedintelui Georges Pompidou, imediat după succesul său în alegeri. De Gaulle şi-a impus o retragere tăcută şi solitară : un an în care nu a făcut nici o declaraţie, nici o apreciere privind situaţia politică actuală ; un an în care a refuzat (şi refuză încă) orice cerere de audienţă ; un an în care n-a avut nici un contact cu vreun membru al guvernului şi în care nu a întîlnit pe nici unul din foştii săi colaboratori ; un an în care nu a revenit niciodată la Paris, deşi Ministerul Apărării Naţionale îi pusese la dispoziţie un birou. Singura legătură cu exteriorul (în afara întîlnirilor de familie, a plimbărilor în maşină ori a slujbelor duminicale la biserica din Colombey) o formează vizita de fiecare marţi a celor doi ofiţeri şi a şefului secretariatului său personal, care îi aduc poşta (sute de scrisori) şi documentele necesare redactării memoriilor.

Se ştie că fostul preşedinte a început să lucreze la mai multe volume de memorii, care vin să completeze memoriile sale de război, publicate în urmă cu cîţiva ani. „Dacă voi avea puterea şi voi trăi, voi scrie trei volume" — a declarat de Gaulle, volume ale căror titluri ar fi „Reînnoirea", „Efortul" şi „Sfîrşitul". Primul volum ar putea apărea la sfîrşitul acestui an sau la începutul anului următor. În acelaşi timp, generalul de Gaulle îşi corectează cele cinci volume de „Discursuri şi mesaje", din care primul („În timpul războiului") a apărut de curînd într-o editură pariziană.

WEST GATE BRIDGE

La Melbourne, în Australia, a început construirea celui mai mare pod suspendat din lume — West Gate Bridge. Lat de 40 de metri şi lung de 2 800 de metri, acest nou pod, destinat exclusiv circulaţiei rutiere, se va sprijini numai pe doi piloni, amplasaţi pe malurile rîului Yarra, susţinerea imensului tablier fiind asigurată de cabluri de oţel. Podul urmează să fie dat circulaţiei în vara anului 1971. Pe cele opt benzi de circulaţie ale podului vor putea trece 100 000 de automobile pe zi.

DIMENSIUNILE CRIZEI INDOCHINEZE

Ceea ce era considerat posibil, sau probabil, a devenit certitudine : fenomenele de criză s-au extins la întreaga Indochină. Faptul nu poate fi contestat, dimpotrivă, el alimentează o îngrijorare tot mai accentuată în opinia publică internațională. Diversele părți ale unui întreg, situații aparent izolate și de sine stătătoare au fost reunite, agravînd situația determinată de intervenția americană în Vietnam.

În momentul de față evenimentele din Cambodgia, Laos și Vietnam sînt considerate în ansamblu, revenindu-se oarecum la situația din anii '50, cînd războiul bîntuia în întreaga Indochină.

Firește, ceea ce a readus — după multă vreme — în paginile presei internaționale termenul de criză indochineză este evoluția gravă internă (și implicit externă) a Cambodgiei. Dar nu este vorba numai despre Cambodgia. Deteriorarea situației din această țară a coincis cu înăsprirea luptelor din Laos și, mai ales, cu ridicarea vălului asupra războiului dus de Statele Unite în Laos.

Pornind de la aceasta am putea bănui existența unei noi strategii politico-militare a Statelor Unite, tentată să compenseze în Cambodgia și Laos eșecurile sale în Vietnamul de sud. Sau, poate că aceasta este accepțiunea exactă a formulei alambicate de „vietnamizare" ? „Luptele din Cambodgia — scrie «New York Times» — fac parte din lupta pentru controlul asupra întregii Asii de sud-est". Este poate vorba mai puțin de o concluzie cît de o premisă, un punct de pornire pentru explicarea actualei agravări a situației din Peninsula Indochina.

COMPONENTA CAMBODGIANĂ

Evoluția cambodgiană stîrnește în prezent cea mai mare îngrijorare. Faza „declarațiilor de intenții" de la Pnom Penh este depășită. Acum se vorbește deschis în limbajul tunurilor, al distrugerilor și masacrelor. Armata este folosită de noul regim împotriva populației de la orașe și sate. La aceasta se adaugă masacrele organizate împotriva populației de origine vietnameză. Reportajele trimise din Cambodgia de către numeroși corespondenți străini relevă caracterul deliberat al pogromurilor, al asasinării cu sînge rece a femeilor, copiilor și bătrînilor. Și dacă atunci cînd s-a scris despre masacrul de la Prasat, la Pnom Penh s-au făcut auzite dezmințiri „indignate", un al doilea masacru — cel de la Takeo — nu a mai provocat nici o atitudine în cercurile oficiale. Dimpotrivă, Lon Nol l-a explicat ca pe un fenomen firesc, exprimîndu-și „surprinderea că cercurile ziaristice acordă o importanță atît de mare evenimentelor"...

Noile autorități au recurs astăzi la o veche tactică : învrăjbirea națională pentru distragerea atenției de la situația reală. Și astfel, sute de oameni sînt omorîți zilnic în zonele controlate de forțele guvernamentale cambodgiene.

Lucrurile nu evoluează totuși favorabil pentru autorii loviturii de stat de acum o lună. Acțiunile împotriva populației nu au făcut decît să consolideze și să unească eforturile celor ce se împotrivesc lui Lon Nol. Recent, s-a anunțat crearea Frontului Național de Eliberare al Cambodgiei. El controlează o importantă regiune din țară, organizează și extinde Armata de Eliberare Khmeră. Populația rurală îngroașă zi de zi rîndurile acesteia, iar Frontului Național de Eliberare i s-au raliat și i se raliază în continuare diferite cercuri politice și mișcări din țară.

Acțiunile represive ale guvernului întîmpină astfel, de pe acum, o rezistență militară crescîndă. În sud, în apropierea frontierei cu Vietnamul de sud, ostilitățile sînt dintre cele mai intense, luptele cunoscînd o deosebită înverșunare în jurul localităților Prasat și Saang. În felul acesta forțele insurgente se apropie de capitală, orașul Pnom Penh. Corespondenții străini sînt de părere că prin evoluția situației militare din regiunile sudice, capitala cambodgiană ar putea fi ruptă de porturile cele mai importante ale țării.

Lupte s-au înregistrat însă și în alte regiuni din Cambodgia. La Krek, aflat la 145 km nord-est de Pnom Penh ; în provincia Kratie, la 200 km nord de capitală, au loc ciocniri importante. Situația trupelor grupării de la Pnom Penh este critică, legătura între diverse provincii ale țării este practic întreruptă.

În acest cadru al politicii antipopulare dusă de gruparea Lon Nol, se înscriu eforturile tot mai pronunțate de a pune capăt politicii de tradițională neutralitate a Cambodgiei, politică ce i-a adus în ultimii 15 ani o stabilitate recunoscută, unică în felul ei în regiunea sud-estului asiatic. Printre altele, putem menționa repetatele declarații privind cererea de ajutor militar american, formulate în mod oficial de reprezentanții grupării de la Pnom Penh. Lon Nol a declarat : „Sîntem gata să primim arme ori de unde ar veni ele".

Declarația are un evident subtext, ea explică, printre altele, legăturile tot mai strînse care s-au stabilit între Pnom Penh și Saigon. Nu este vorba numai de înțelegeri de domeniul politicii, ci de un plan elaborat. În ultimele săptămîni, trupe saigoneze au încălcat în repetate rînduri teritoriul Cambodgiei. Avioane ale regimului de la Saigon bombardează zilnic regiuni ale țării ocupate de patrioți. Purtătorii de cuvînt cambodgieni și sud-vietnamezi dezmint, firește, acest lucru, dar după cum semnalează corespondenții străini din Cambodgia, numeroase surse centrale sau locale, inclusiv observațiile lor directe, confirmă amestecul saigonez.

Într-un nou mesaj adresat poporului cambodgian, prințul Sianuk, care continuă să se afle la Pekin, cerea tuturor patrioților să acorde un sprijin total Frontului Național, organizație a poporului, tineretului progresist și socialist. „Atunci cînd poporul va cuceri victoria — subliniază Sianuk — și această victorie va fi cîștigată, zonele eliberate lărgindu-se rapid încă de pe acum, este firesc ca el (Frontul Național — n.r.), fiind reprezentantul tineretului progresist să-și asume răspunderea guvernului și funcționării statului". Din acest mesaj rezultă, de asemenea, faptul că prințul Sianuk intenționează să încredințeze toate responsabilitățile pentru afacerile de stat unui guvern de uniune națională care va consacra administrația populară locală stabilită de pe acum într-un număr de localități și districte.

RETRAGERI CONDIȚIONATE ȘI NOI ANGAJĂRI MILITARE

În ultimul discurs al președintelui Nixon se anunță reducerea trupelor americane din Vietnamul de sud pînă în primăvara lui 1971, cu încă 150 000 de soldați. Dar această proiectată reducere este ultracondiționată : de „consolidarea" armatei de la Saigon, de progresele conferinței de la Paris, de reducerea nivelului ostilităților. Chiar dacă am admite teza condiționării, este evident că avem de-a face cu lucruri care depind în întregime de Washington. Comentînd programul lui Nixon, ziarul „Nhan Dan" scria : „Putem remarca, admițînd realizarea programului lui Nixon de retragere a unui nou contingent de trupe în decurs de un an,

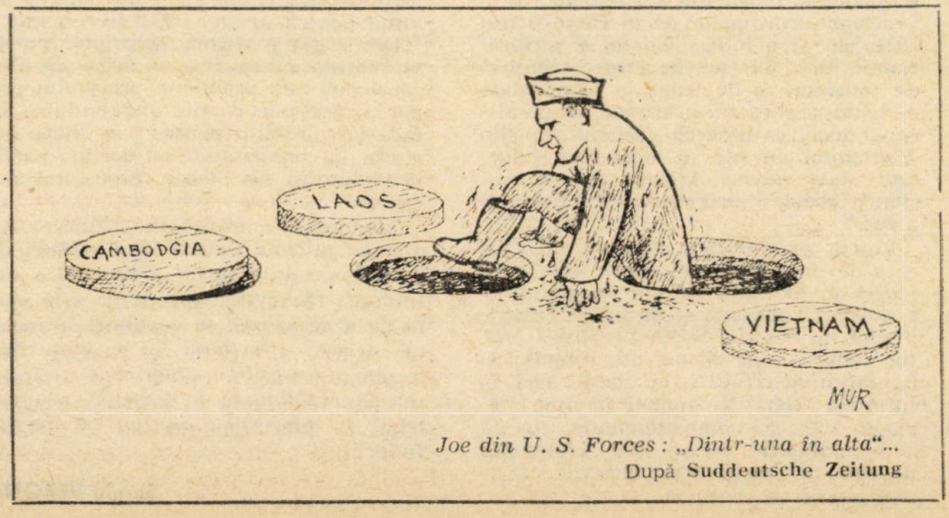

Joe din U. S. Forces : „Dintr-una în alta"...
După **Suddeutsche Zeitung**

că războiul va continua să facă ravagii, sute de mii de soldați americani și o jumătate de milion de soldați saigonezi vor continua să fie aruncați în luptă. Unde putem găsi în toate acestea «pacea» proclamată ?"

Discursul lui Nixon are și o referire la criza care se dezvoltă în ansamblul peninsulei, și anume la evenimentele din Laos și Cambodgia. Dar sînt declarații de ordin general, care evită precizarea intențiilor reale ale Washingtonului în această zonă.

Și totuși asemenea intenții există. După cum există toate motivele pentru a considera că Administrația americană a elaborat o serie întreagă de măsuri în legătură cu evoluția evenimentelor din Laos și Cambodgia. Dar să ne adresăm faptelor.

În primul rînd, în problema amestecului militar în criza cambodgiană : Oficialitățile americane au dezmințit participarea directă a Statelor Unite la un program de amestec în Cambodgia. Din Washington, însă, unii corespondenți englezi anunțau zilele acestea faptul că Pentagonul opinează deschis pentru trimiterea de arme și consilieri militari „pentru a împiedica o prăbușire a actualului regim" (Reuter).

Aceasta este o variantă. O a doua variantă constă în acordarea de ajutor militar *indirect* regimului Lon Nol. Într-un fel, o „vietnamizare" a ajutorului. Problemele Indochinei au figurat pe agenda unor consultări ale Administrației cu vîrfurile militare și cu principalii consilieri politici. Iar oficialitățile americane declară că „se va desfășura un efort susținut în vederea încurajării altor țări asiatice să se alăture la sprijinirea efortului de război al Cambodgiei" („Times").

Care sînt aceste țări ? În primul rînd Vietnamul de sud. La Washington s-a anunțat că Statele Unite vor livra arme Cambodgiei prin intermediul regimului de la Saigon. Știrea a fost inițial contestată. Ulterior, un comunicat publicat la Saigon a precizat că este vorba de un program comun americano-saigonez de livrări de armament. Un număr de avioane au transportat pe calea aerului 30 de tone de armament la Pnom Penh, iar alte livrări sînt în curs.

Un al doilea intermediar pare să fie Coreea de sud. La Seul, s-a și anunțat că „Coreea de sud va studia cu atenție problema trimiterii de trupe în Cambodgia, dacă guvernul Lon Nol face această cerere". Deci, în cazul de față nu mai este vorba de livrări de armament, ci de trimiterea de trupe ca atare.

Toate aceste elemente denotă un amestec direct în situația internă din Cambodgia, încălcarea nu numai a prevederilor acordurilor de la Geneva din 1954, dar și a independenței și suveranității țării. Livrări de arme, trimiteri de consilieri și de trupe în Cambodgia — toate acestea nu înseamnă nimic altceva decît extinderea războiului din Vietnamul de sud pe teritoriile celorlalte state vecine. Aceasta este dimensiunea reală a procesului de „indochinizare".

Putem exemplifica procesul cu ceea ce a devenit cunoscut despre amestecul american în Laos. Folosim termenul — a devenit cunoscut — deoarece recente audieri în Senatul S.U.A. au ridicat vălul asupra unor documente referitoare la imixtiunea S.U.A. în aceste țări în ultimele luni. Nu numai trimiteri de trupe, dar și bombardamente cu un ritm egalîndu-l pe cel din Vietnamul de sud. Și există toate indiciile că acest proces va continua.

Unii specialiști în problemele asiatice se întreabă dacă liniile pe care se angajează politica americană în Vietnam, Laos și Cambodgia nu înseamnă o revenire la teoria dominației în Pacific, apărută încă în perioada guvernării președintelui Johnson, și susținută mai ales de șefii militari americani.

Criza din Indochina a determinat o creștere a preocupărilor pe plan internațional pentru accelerarea posibilităților de reglementare pașnică a situației create. Numeroase țări au făcut diferite propuneri care se reduc, într-un mod sau altul, la ideea unei soluții negociate. O serie de propuneri provin din partea țărilor asiatice, cum ar fi Noua Zeelandă, Australia, Tailanda, Malayezia.

Ideea în sine este salutară. Dar nu putem face abstracție de pozițiile unora dintre autorii acestor propuneri, țări angajate cu trupe în războiul din Vietnamul de sud, acordînd sprijin diplomatic politicii de agresiune a S.U.A. Aceste țări ar putea oferi cea mai bună dovadă a bunăvoinței lor neparticipînd la actuala politică, potrivnică intereselor popoarelor Indochinei.

Calea spre reglementarea păcii în Indochina este cea pentru care optează popoarele acestei regiuni bîntuită de un război de agresiune. În acest sens reține atenția — încadrîndu-se printre evenimentele semnificative — recenta conferință la nivel înalt a popoarelor indochineze convocată la sfîrșitul lunii aprilie din inițiativa prințului Sianuk. Cele trei popoare ale Indochinei au fost reprezentate de patru delegați — delegația cambodgiană, condusă de prințul Sianuk, delegația laoțiană, condusă de prințul Sufanuvong, delegația Republicii Vietnamului de Sud, condusă de Nguyen Huu Tho, și delegația R.D. Vietnam, condusă de premierul Fam Van Dong. Delegația a ajuns la o apreciere unanimă a situației actuale din Indochina și a luptei celor trei popoare indochineze împotriva agresorilor. Astfel în declarație se spune : „Părțile cambodgiană, laoțiană și sud-vietnameză afirmă în mod explicit obiectivele luptei lor : independența, pacea, neutralitatea, interzicerea oricărei prezențe de trupe străine sau baze militare străine pe teritoriul lor, neparticiparea la nici o alianță militară și interzicerea folosirii teritoriilor lor de către orice țară străină pentru agresiune împotriva altor țări. Acestea sînt aspirațiile profunde ale popoarelor din Cambodgia, Laos și Vietnamul de sud, conforme principiilor fundamentale ale acordurilor de la Geneva din 1954 și 1962 și situației generale în această parte a lumii. Poporul Republicii Democrate Vietnam respectă în întregime aceste aspirații legitime și sprijină cu toată puterea sa lupta pentru aceste obiective nobile".

Declarația reafirmă principiul potrivit căruia eliberarea și apărarea fiecărei țări este problema propriului popor al acesteia, părțile angajîndu-se să facă tot posibilul pentru a se ajuta reciproc în conformitate cu dorința părții interesate și pe baza respectului reciproc.

Dimensiunile crizei indochineze impun de urgență luarea unor măsuri de natură, pe de o parte a împiedica extinderea războiului, iar pe de altă parte de a se ajunge la o soluție negociată. Aceasta înseamnă, în primul rînd, încetarea agresiunii americane, retragerea necondiționată a trupelor, neamestecul în afacerile interne ale țărilor Indochinei.

Sergiu VERONA

reflector

DUPĂ ÎNCHIDEREA „DOSARULUI CHAPPAQUIDDICK"

„Sînt, bineînțeles, bucuros că această chestiune se încheie și îmi pare bine și pentru celelalte familii din nefericire implicate", a declarat Edward Kennedy atunci cînd a aflat de închiderea definitivă a anchetei în legătură cu accidentul de la Chappaquiddick. Totodată, el a repetat că nu va candida în nici un caz la președinția Statelor Unite în 1972 : „Mă pregătesc să candidez în 1970 pentru Senatul Statelor Unite și să îndeplinesc un mandat complet de șase ani".

Ulterior, însă, Larry O'Brien, președintele Partidului democrat, a declarat că partidul său va trebui să-l desemneze la convenția din 1972 pe Edward Kennedy, dacă dorește să aibă șanse de succes în alegerile prezidențiale.

Pe de altă parte, Edward Kennedy a întreprins, în legătură cu accidentul în care și-a pierdut viața tînăra Mary Jo Kopechne, prima sa acțiune după demersul din octombrie anul trecut, cînd ceruse ca ancheta să se desfășoare în secret. La 23 aprilie, el a adresat Curții Supreme a statului Massachusetts o petiție solicitînd ridicarea sigiliului asupra raportului judecătorului și a stenogramei conținînd depozițiile martorilor. În petiția sa, senatorul Kennedy arată că „este personal interesat în publicarea" acestor materiale. Curtea Supremă a adoptat o hotărîre care, fără a respinge cererea senatorului, lăsa decizia la latitudinea Tribunalului din Boston, unde se află sigilate respectivele documente. Acest tribunal a anunțat însă că le va păstra sub sigiliu pînă la decizia finală a unui tribunal federal în problema „drepturilor de publicare". Această decizie, care era așteptată pentru la toamnă, privește acțiunea intentată stenografului tribunalului din Edgartown, Sidney Lipman, care susține că este singurul în drept să reproducă și să vîndă stenograma de 764 de pagini.

În cele din urmă, însă, Curtea Supremă din Massachusetts a hotărît ca documentele să devină de domeniul public miercuri, 29 aprilie.

MISTERUL PULSARILOR

Astronomii americani au reușit să fotografieze, de la observatorul din San Francisco, un pulsar situat în constelația Racului. Telescopul folosit pentru această operație a fost echipat cu o cameră de televiziune și cu o bandă magnetică video, care a revelat o sursă luminoasă de 33 de pulsații pe secundă. Privită cu ochiul liber, lumina emisă părea stabilă, deci provenită de la o stea obișnuită. Banda magnetică a separat însă cu precizie pulsațiile ; așadar, fotografiile obținute sînt în mod cert ale unui pulsar și nu ale unei stele. Reușita operației constituie un progres notabil în activitatea astronomilor dar, chiar și cu această descoperire, tot nu s-a ajuns la explicarea naturii misterioșilor pulsari.

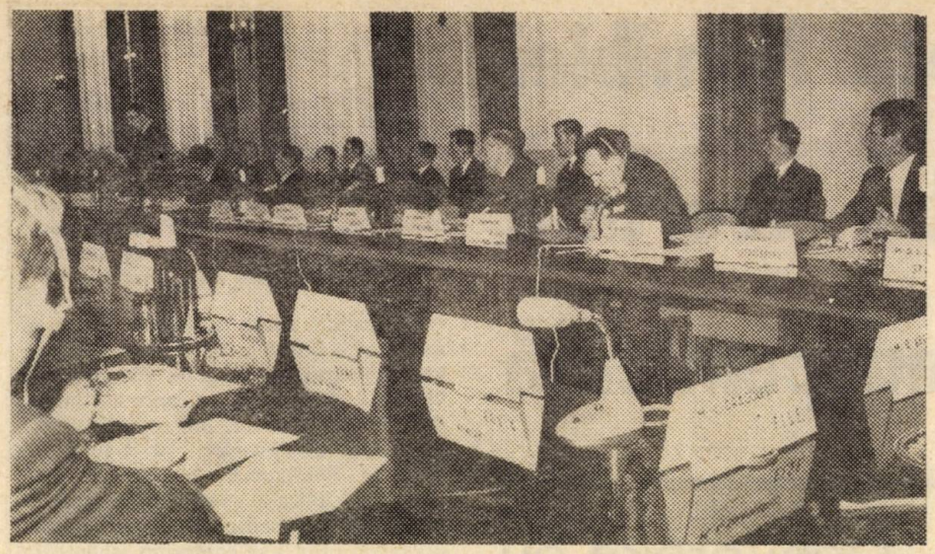

REUNIUNEA EUROPEANĂ A RECTORILOR UNIVERSITARI

Prof. Ștefan Pascu
rectorul Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj

Sînt tot mai frecvente manifestările cultural-științifice internaționale ce se desfășoară în țara noastră, în Capitală, în primul rînd, dar și în celelalte orașe universitare (Cluj, Iași, Timișoara). Este o dovadă în plus a prestigiului de care se bucură România în lume, a prețuirii pe care și-au cîștigat-o cultura și știința românească pe diferite meridiane ale globului, a aprecierii ce se acordă eforturilor țării noastre de instaurare a unui climat de colaborare și înțelegere între popoarele lumii în toate domeniile de activitate.

De o asemenea apreciere s-a bucurat propunerea României, adresată Conferinței generale a UNESCO, întrunită în 1968 la Paris, de a se organiza o reuniune a rectorilor universităților europene, consacrată discutării mijloacelor de colaborare interuniversitară. După aprobarea acestei propuneri de către Conferința generală a UNESCO, guvernul român a încredințat Universității din București îndatorirea de a realiza Reuniunea. Patronarea și asistența intelectuală, financiară și tehnică a UNESCO au conferit manifestării un plus de prestigiu.

Universitatea din București a găzduit, astfel, între 22 și 27 aprilie, cea dintîi Reuniune a rectorilor universităților europene. Au participat 43 de rectori și prorectori din 22 de țări europene : Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Franța, R. D. Germană, R. F. a Germaniei, Grecia, Irlanda, Italia, Iugoslavia, Olanda, Norvegia, Polonia, România, Spania, Suedia, Ungaria și Uniunea Sovietică. Au participat, de asemenea, reprezentanți ai conducerii a 6 organizații internaționale neguvernamentale, avînd statut de colaborare cu UNESCO.

La deschiderea Reuniunii, ministrul învățămîntului, Mircea Malița, a dat citire mesajului de salut adresat de către președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, mesaj în care au fost subliniate rolul acestei întîlniri internaționale, rolul școlii și îndeosebi al învățămîntului superior în dezvoltarea științei și tehnicii în formarea și educarea tinerelor generații, în opera de statornicire a unui climat de pace și comprehensiune mutuală în lumea întreagă. Celelalte cuvîntări inaugurale, a rectorului Universității din București, Jean Livescu, și a directorului Departamentului activității tinerimii din cadrul UNESCO, dl E. Naraghi, au indicat, de asemenea, problemele primordiale ale universității contemporane, necesitatea cooperării organizate pentru rezolvarea acestor probleme și pentru promovarea idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare.

Timp de patru zile, participanții au dezbătut liber — cu răspundere și într-un spirit de maximă înțelegere, animați de dorința sinceră de a găsi cele mai potrivite răspunsuri — unele dintre multiplele și complexele probleme ce confruntă învățămîntul universitar din lumea întreagă : modernizarea, perfecționarea, informarea, cercetarea științifică, educația studenților. Aproape totalitatea celor prezenți și-a spus cuvîntul în una sau alta dintre cele trei mari probleme în dezbatere : *Obiectivele ; Căile și mijloacele de dezvoltare a cooperării interuniversitare europene ; Universitățile europene și dezvoltarea.*

Din discuțiile cu privire la *Obiective*, s-a desprins cu limpezime și s-a demonstrat convingător adevărul că universităților de astăzi le incumbă marea îndatorire de a realiza o simbioză armonioasă între asigurarea unei culturi generale cuprinzătoare, a unei formații de bază temeinice și formarea unei pregătiri de specialitate corespunzătoare în rîndurile studențimii ; de a iniția și a facilita participarea studențimii la cercetarea științifică ; de a perfecționa metodele educative și tehnice, schimburile de informații, schimburile de cadre didactice și de studenți, cooperarea interuniversitară în cercetarea științifică etc.

În timpul lucrărilor reuniunii

Căile și mijloacele de îndeplinire a acestor îndatoriri sînt multiple și variate. Colaborarea directă dintre universități s-a desprins din discuții a fi una dintre ele : schimb bilateral de profesori pentru conferințe, lecții, documentare ; de tinere cadre pentru o perioadă mai lungă, în vederea întregirii documentării și a cunoașterii preocupărilor și rezultatelor altora într-un domeniu de specialitate ; burse studențești pe mai mulți ani, participări la cursuri de vară (studenți, tinere cadre didactice), schimb direct și mutual de informații științifice, participarea bilaterală la rezolvarea unor probleme de mare însemnătate științifică, folosirea comună a aparatelor foarte costisitoare și rare etc. S-a desprins, de asemenea, din dezbateri necesitatea unor întruniri periodice ale reprezentanților diferitelor universități europene împreună cu cei ai studențimii pentru discutarea și hotărîrea unor măsuri privind instruirea și educarea multilaterală a studenților.

Nici un participant la dezbateri nu și-a manifestat nici cea mai mică îndoială, nici cea mai mică reținere cu privire la rolul universităților în *dezvoltarea* economică și culturală a societății. Dimpotrivă, a fost subliniat cu tărie, de toți cei ce și-au spus cuvîntul, rolul universităților în modernizarea forțelor de producție, în intuirea și rezolvarea superioară a proceselor tehnologice, în inovațiile și invențiile tehnico-științifice. Deoarece universitate înseamnă întreaga obște a acestei instituții de învățămînt și cultură, dar în același timp înseamnă și universalitate, ar fi fost de neînțeles indiferența universitarilor întruniți la București față de nevoile științifice și culturale ale popoarelor și țărilor în curs de dezvoltare. Spiritul de universalitate al slujitorilor și conducătorilor universităților europene s-a afirmat și cu prilejul Reuniunii de la București.

Cei întruniți în forumul de mare răspundere care a fost Reuniunea din 22—27 aprilie de la București s-au dovedit pe deplin conștienți că pacea în lume, colaborarea armonioasă între popoare sînt condiționate de bunăstarea materială și spirituală a întregii omeniri. S-au dovedit conștienți că nu poate fi fericită o parte din omenire atîta vreme cît altă parte este în suferință, nu poate exista armonie în lumea contemporană atîta vreme cît unele popoare trăiesc în înapoiere, iar altele beneficiază de înapoierea și ignoranța confraților lor.

Acest principiu afirmat cu putere a conferit Reuniunii de la București o însemnătate internațională. Această însemnătate este cuprinsă de altfel în toate problemele discutate care se pot sintetiza în noțiunea de cooperare interuniversitară multilaterală. Oameni cu concepții social-politice deosebite, dar animați de dorința sinceră de progres și bunăstare a întregii omeniri, și-au unit părerile și și-au împreunat gîndurile pentru găsirea celor mai bune, mai rapide și mai eficiente căi și mijloace de realizare a înaltei misiuni pe care o au universitățile în lumea contemporană. Reuniunea de la București a rectorilor universităților europene a depășit, astfel, prin însemnătatea problemelor dezbătute și a concluziilor formulate, caracterul unei întruniri științifico-culturale. Ea a fost o consfătuire de importanță internațională, de valoare necontestată.

Lupta Namibiei pentru libertate și independență

Convorbire cu Sam NUJOMA

președintele Organizației poporului din Africa de sud-vest (S.W.A.P.O.)

Recent, țara noastră a fost vizitată de o delegație a Organizației poporului din Africa de sud-vest — S.W.A.P.O., compusă din Sam Nujoma, președintele S.W.A.P.O., și P. H. Katjavivi, reprezentantul S.W.A.P.O. la Londra. Președintele S.W.A.P.O., Sam Nujoma, a avut amabilitatea de a expune aspecte ale luptei pentru libertate și independență a poporului Namibiei, într-o convorbire avută, la solicitarea revistei „Lumea", cu redactorul nostru Mihai Matei.

Convorbirea a abordat, la început, istoria activității S.W.A.P.O. Care ar fi, l-am întrebat pe președintele organizației namibiene, principalele etape ale luptei duse de S.W.A.P.O. de la crearea sa, în ultimii ani ai deceniului al șaselea ?

— Am putea distinge, a spus președintele S.W.A.P.O., două perioade în activitatea noastră, determinate, fiecare, de condițiile istorico-politice existente. O primă perioadă urmărea consolidarea S.W.A.P.O. ca organizație politică nonviolentă. Deși activitatea noastră cunoștea destule dificultăți, deși autoritățile rasiste supravegheau îndeaproape fiecare mișcare a noastră, pînă la verdictul Curții Internaționale de Justiție de la Haga, guvernul sud-african nu și-a îngăduit măsurile extreme teroriste la care a recurs mai tîrziu. Numai din 1966, cînd Curtea de la Haga s-a eschivat, practic, de la invalidarea mandatului R.S.A. asupra Namibiei, rasiștii și-au permis să treacă la acțiuni represive de o severitate maximă, punînd în aplicare odioasa lege împotriva terorismului, care viza în mod direct activitatea S.W.A.P.O. Îndată după aplicarea legii, 37 de luptători, membri ai S.W.A.P.O., au fost judecați în R.S.A. și condamnați la închisoare, unii pe viață, alții la termene depășind, în toate cazurile, cinci ani ; mulți dintre ei se află acum în lagărul de sinistră notorietate de pe insula Robben.

Noua situație nu ne-a găsit nepregătiți ; am trecut, în noile condiții, la lupta armată, sprijiniți de marea majoritate a africanilor. Au avut loc acțiuni de sabotaj împotriva autorităților rasiste, detașamente de patrioți au angajat lupte cu trupele represive ale guvernului R.S.A., îndeosebi în regiunile Ovamboland, Okavango și în coridorul Caprivi. Aș menționa recentele acțiuni de partizani din regiunea estică a Namibiei, între districtul Grootfontein și valea rîului Okavango. O dovadă a îngrijorării guvernului sud-african o constituie amplasarea pe teritoriul namibian a unui puternic dispozitiv militar, cu un efectiv de peste 15 000 de militari ai R.S.A. De asemenea, autoritățile rasiste exercită o teroare sîngeroasă asupra populației civile, pentru a o determina să nu acorde sprijin S.W.A.P.O. ; numai în ultimele trei luni din 1968, de exemplu, 3 500 de namibieni au fost nevoiți să se refugieze în Zambia. În ciuda acestor condiții dificile, sîntem hotărîți să continuăm lupta noastră, bazîndu-ne pe adeziunea tot mai largă a namibienilor la idealul libertății și independenței.

În continuare, discuția s-a referit la diferitele manevre ale guvernului rasist : planul Odendaal, elaborat în 1964 și vizînd crearea de bantustane în Namibia prin separarea forțată a triburilor africane ; încercările de a stimula antagonismele între etnii, încercările de izolare a S.W.A.P.O. de masa namibienilor.

— Desigur, arată oaspetele, rasiștii au recurs la o gamă largă de manevre pentru a învrăjbi populațiile africane din Namibia, pentru a ne izola de mase ; dar aceste manevre, întîmpinate de împotrivirea namibienilor, nu s-au arătat eficiente. Realizarea amintitului plan Odendaal întîrzie, numeroase triburi refuză să-și părăsească pămînturile tradiționale pentru a se conforma schemei de apartheid elaborată de rasiști, care au rezervat, de altfel, africanilor cele mai nefertile terenuri. Chiar și presa locală reflectă uneori, în ciuda cenzurii, ostilitatea populației față de strămutările forțate plănuite de autorități : recent, „Windhoek Advertiser" relata protestele unui șef de trib Herero la proiectul de strămutare în regiunea secetoasă Rietfontein Block. Trebuie arătat însă că, în multe cazuri, șefii de trib tradiționali sînt simple instrumente plătite ale autorităților. Dar, în afara lor și a unui număr de elemente înapoiate, populația nu se lasă înșelată de diversiuni, nu se lasă atițată la rivalități tribale. S.W.A.P.O. se adresează tuturor grupărilor etnice africane din Namibia și se bucură de sprijin în rîndurile tuturor triburilor.

În încercarea lor de a perpetua dominația R.S.A., a minorității de coloni, autoritățile persecută elementele înaintate, indiferent de rasă și trib. Intelectualii — învățători, preoți, conștienți de nedreptatea apartheidului — sînt urmăriți, supravegheați, frecvent supuși represaliilor. O altă formă sub care se încearcă perpetuarea dominației R.S.A. este încercarea de a atrage cît mai mulți albi pentru a atenua situația minoritară a rasiștilor. Proiectul de „dezvoltare" de pe rîul Kunene, la granița între Namibia și Angola, urmărește mai puțin industrializarea Namibiei sau Angolei, cît atragerea de coloni și de capital internațional, asigurînd astfel sprijinul imperialist pentru exploatarea celor două teritorii. În această privință, sud-africanii urmează exemplul aliaților lor, colonialiștii portughezi care speră că, prin proiectul hidrotehnic de la Cabora Bassa în Mozambic, vor putea atrage un număr mare de coloni albi. Situația lor minoritară îi preocupă serios pe imperialiști. Cifrele recensămintelor efectuate în Namibia ilustrează acest lucru : în 1960 autoritățile au afirmat că ar trăi aici 75 000 de albi ; în 1964 s-a dat cifra de 85 000. Cu toată încurajarea acordată imigranților albi, această creștere rapidă este neverosimilă, așa cum neverosimilă, de data aceasta prin subapreciere, este și cifra de 500 000 de africani. Rasiștii sud-africani au tot interesul să prezinte opiniei publice o anumită imagine a Namibiei : o țară slab populată, în care africanii nu reprezintă o majoritate prea impunătoare și, în cifre absolute, nici nu sînt prea mulți.

Președintele S.W.A.P.O. s-a referit apoi la rolul solidarității africane, al sprijinului arătat de opinia publică luptei pentru eliberarea Namibiei, subliniind, totodată, rolul precumpănitor al eforturilor proprii ale namibienilor.

— In lupta noastră pentru libertate și independență ne bucurăm de sprijinul moral și material al O.U.A. în ansamblu, al unui mare număr de țări africane independente. Sîntem, de asemenea, mulțumiți de contactele și solidaritatea stabilită între noi și alte organizații care luptă împotriva colonialismului din sudul Africii : M.P.L.A. din Angola, Congresul Național African din Republica sud-africană, FRELIMO din Mozambic, ZANU — luptătorii împotriva regimului Smith. Salutăm, de asemenea, sprijinul acordat de țările socialiste — între acestea și de România — simpatia și sprijinul exprimate în numeroase țări occidentale. Totodată, trebuie arătat că eliberarea Namibiei trebuie realizată în Namibia, de namibieni. Noi mobilizăm toate forțele noastre pentru a realiza unitatea poporului namibian în jurul S.W.A.P.O., în lupta pentru libertate și independență. Vom depune toate eforturile, vom epuiza toate posibilitățile pentru a ne îndeplini angajamentul luat față de poporul nostru, arătîndu-ne totodată demni de sprijinul și solidaritatea internațională manifestată față de noi.

In încheiere, președintele S.W.A.P.O. s-a referit la perspectivele unei Namibii independente.

— Și aici trebuie corectată o anumită imagine a Namibiei, imagine lansată de autoritățile rasiste. Namibia nu este și nu are de ce să fie o țară neviabilă din punct de vedere economic : dispunem de resurse de aur, diamante, uraniu, cupru ; principalele resurse de petrol, resurse pe care R.S.A. mizează în cazul cînd i s-ar aplica un boicot economic, se află tot pe teritoriul nostru. In largul coastelor Namibiei există resurse bogate pentru practicarea pescuitului. Avem regiuni favorabile creșterii vitelor ; oile cu lînă prețioasă, aduse din Iran, s-au aclimatizat bine la noi. În prezent, toate aceste resurse sînt fie incomplet exploatate, fie concesionate capitaliștilor străini, pentru a-i asocia la exploatarea africanilor ; dar Namibia ar putea deveni o țară bogată.

Perspectiva independenței nu este, desigur, chiar atît de apropiată. Deocamdată, organizația noastră își consacră eforturile eliberării, pentru care sîntem hotărîți să facem toate sacrificiile necesare. Asupra formei de guvernămînt, structurilor economice pe care le vom crea, vom decide în condițiile de atunci. Va fi efectuată, în mod cert, reforma agrară — pentru că actuala situație, în care terenurile agricole fertile revin exploatatorilor sud-africani, nu va putea fi tolerată. Vom lua măsuri în general pentru ca economia noastră să nu fie controlată de capitalul internațional, pentru a nu rămîne, sub această formă, sub dominația imperialiștilor. Trebuie să ne construim țara, inclusiv economia ei, pe baza eforturilor proprii ; pentru noi, cele văzute în România ilustrează realizările de care este capabil un popor liber și independent.

Dahomey

SOLUȚIE RATATĂ

Rechemarea foștilor președinți ai Dahomeyului la Cotonou, imediat după lovitura de stat militară de la 10 decembrie 1969, era concepută ca o soluție menită a pune capăt, măcar în ceasul al doisprezecelea, instabilității politice cu care este confruntată în permanență țara de la cucerirea independenței în 1960. Răspunzînd apelului lansat de militari ,ex-președinții Justin Ahomadégbé, Sourou Migan, Apithy și Hubert Maga s-au întors printre concetățenii lor, așteptînd alegeri generale. În legătură cu acestea, trebuie remarcată poziția oscilantă a Directoratului aflat actualmente la conducerea Dahomeyului. După ce anunțase, prin glasul președintelui său, locotenent-colonelul Paul-Emile de Souza, că nu vor avea loc alegeri prezidențiale înainte ca responsabilii politici ai țării să se decidă asupra unui singur candidat și unui singur program, triumviratul militar a hotărît în cele din urmă să organizeze alegerile fără nici o condiție prealabilă. S-a putut astfel ca, alături de personalitățile politice amintite, în cursa pentru obținerea investiturii să se lanseze și doctorul Zinsou, ultimul președinte civil al Dahomeyului, răsturnat de la putere prin lovitura de stat din decembrie.

Soluția avansată de militari a eșuat. Confruntarea electorală dintre cei patru foști președinți nu numai că nu a dus, cum se preconiza, la așteptata reconciliere națională în jurul programului unui președinte ales prin vot majoritar, dar a contribuit la resuscitarea rivalităților tribale, la agravarea disensiunilor dintre diferitele regiuni ale țării. Urmînd a se desfășura între 9 și 31 martie, alegerile generale au trebuit să fie „suspendate temporar" după optsprezece zile de desfășurare, din cauza incidentelor grave, a neregulilor și confruntărilor prea violente dintre partizanii celor patru candidați. „În ciuda angajamentului luat în mod solemn de către toți candidații — se spunea în proclamația locotenent-colonelului Emile de Souza, prin care operațiunile electorale erau suspendate — de a respecta legea electorală, de a promova non-violența în rîndul partizanilor lor, pentru o categorie a dahomeienilor alegerile constituie ocazia de a-și dezlănțui instinctele : vieți omenești sînt distruse, insecuritatea cetățenilor a devenit o realitate. Voturile sînt însoțite de neregularități flagrante".

Fără a mai fi reluate, alegerile au fost anulate apoi definitiv. Observatorii politici se întrebau dacă nu tocmai Directoratul aflat la conducerea Dahomeyului era dator să asigure o desfășurare corespunzătoare a lor. Cu scopul de a le supraveghea, triumviratul militar a dispus desfășurarea alegerilor pe regiuni și într-un timp atît de îndelungat. Pericolul resuscitării disensiunilor etnice a fost subestimat. Revista „Jeune Afrique" nota : „Erorii consistînd în opțiunea pentru un sistem electoral «regionalist», militarii i-au adăugat încă una : ei au lăsat să se continue «consultarea» în ciuda incidentelor care s-au multiplicat începînd din primele zile".

Aceeași revistă înregistrează cu semnul mirării numărul mic de voturi obținut de doctorul Zinsou : 17 552 ! Este apreciată ca aproape sigură, în eventualitatea că alegerile ar fi continuat, victoria finală a lui Hubert Maga. Deși inițial obținuse rezultate neînsemnate, alegerile din departamentul Borgou, situat în nordul țării, l-au adus pe acesta, cu un total de 152 551 de voturi, foarte aproape de primii doi clasați : Ahomadégbé, cu 200 091 de voturi și Apithy, cu 186 352 de voturi. I-ar fi trebuit lui Maga încă 50 000 de voturi ca să-l întreacă pe Ahomadégbé. Lucru considerat facil, deoarece departamentul Atacora (190 000 de înscriși), singurul departament în care mai trebuiau să aibă loc alegeri, constituie fieful său tradițional. Față de anularea alegerilor, candidații la președinție au reacționat diferit. Justin Ahomadégbé și Hubert Maga consideră că această întîmplare i-a frustrat de victorie. Doctorul Zinsou pare resemnat. Cel mai mare regret al său este „de a nu fi scos țara din abis într-un moment în care toate condițiile erau favorabile". Se referă, desigur, la perioada destul de recentă a guvernării sale. Al patrulea candidat, Sourou Migan Apithy, fără a se simți frustrat și fără a fi resemnat, pare să fi intuit mai bine mersul evenimentelor. Foarte recent, el amintea că s-a opus unor alegeri precipitate și care, astfel organizate, nu puteau să aibă decît deznodămîntul cunoscut. Opiniile sale, referitoare la soluționarea crizei politice din Dahomey în contextul ultimelor evenimente, concordă principial cu acelea ale triumviratului militar. Într-adevăr : o dată cu anularea alegerilor, Directoratul s-a angajat să formeze în decurs de o lună un guvern de uniune națională. După Apithy, acest guvern ar urma să fie constituit pe următoarele fundamente : unitatea și solidaritatea armatei în jurul unui șef militar care și-ar asuma și funcția de șef al statului ; un șef de guvern civil, desemnat pe baza unui program precis, responsabil în fața națiunii și în fața șefului statului ; o dată desemnat, acesta ar fi însărcinat de șeful statului cu o misiune de informare pregătind constituirea guvernului de uniune națională.

După cum se observă, propunerile lui Apithy imaginează rezolvarea crizei politice din țară pornind de la angajamentul luat de militari ca o contrasoluție la anularea alegerilor. Formarea guvernului de uniune națională pune, însă, și alte probleme. Deocamdată, Apithy este singurul candidat activ la conducerea acestuia. Ceilalți candidați vor adopta propunerile sale ? Cine va fi desemnat, apoi, pentru funcția de șef al statului ? Mai mult decît confirmarea eventualelor pronosticuri în această privință, interesează dacă responsabilii politici ai țării vor găsi căile de colaborare pentru a scoate Dahomeyul din impasul, nu numai politic, dar și economic, în care se află.

Ion MADOȘA

Tokio, peisaj metropolitan

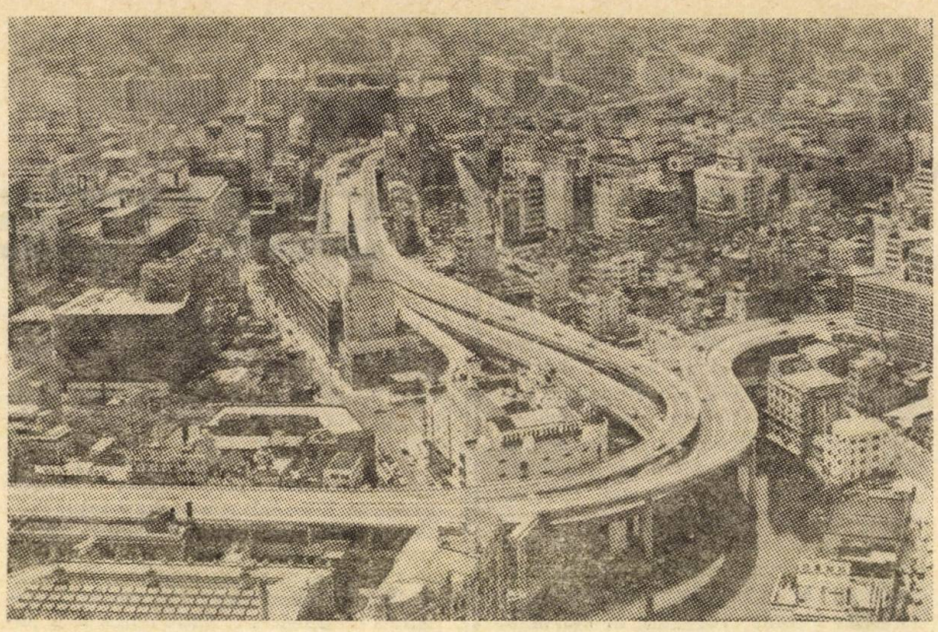

Idemitsu-Maru (209 000 de tone), unul din faimoasele petroliere-gigant

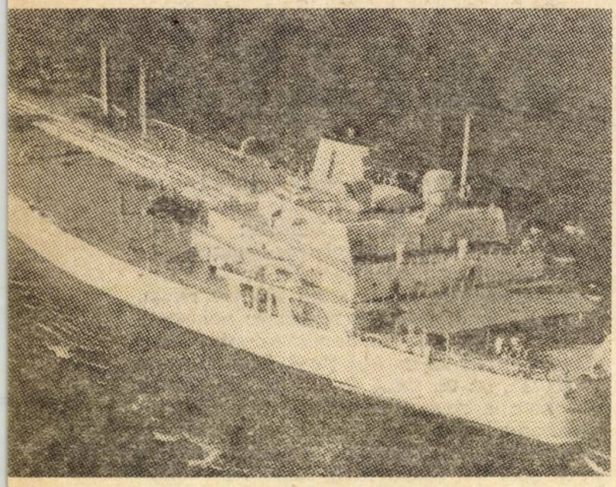

reportaj pe glob

SAKURA

Ion Cârje

Cele cinci petale ale florii naționale nipone — *sakura* (floare de cireș) — au pus stăpînire pe metaforele plasticii și poeziei, iar, de curînd, ele au inspirat și construcția pavilionului japonez de la Osaka, la Expo-70. Ne vom permite și noi, în însemnările de mai jos, să reproducem cinci secvențe din viața Japoniei de astăzi, un reportaj — sakura.

YOKOHAMA

Al patrulea oraș al Japoniei după numărul locuitorilor (aproape două milioane), Yokohama nu pare speriat de asaltul capitalei nipone și, implicit, de perspectiva de a deveni „o suburbie" tokiotă ; el deține o poziție redutabilă, ca principalul constructor japonez de nave și unul din constructorii de autoritate mondială. Șantierele de la Yokohama (sediul întreprinderii-gigant I.H.I.) sînt cea mai veche întreprindere navală japoneză, prima lor navă — Perry — fiind lansată la apă acum 110 ani. Yokohama a introdus seria navelor-mamut după al doilea război mondial, prin Tokyo-Maru, petrolier de 150 000 de tone. În anii din urmă, Yokohama a lansat gigantul Idemitsu-Maru (209 000 de tone) și, mai recent, Universe Ireland (326 000 de tone) construit pentru Statele Unite. Mi se spune că șantierele din Yokohama pot produce „în serie" petroliere-gigant, pînă la 372 000 de tone și chiar, cu mijloacele existente, de o jumătate de milion sau de un milion de tone. Problema care se pune este că asemenea vase n-ar putea circula decît în largul oceanelor, ele n-ar putea trece prin strîmtori și n-ar putea ancora încă în porturi. Adăugînd că un petrolier de 200 000 de tone se construiește în 4—5 luni, să notăm că Japonia deține primul loc în lume la construcția de nave, cu 54 la sută din producția mondială, că pe locul al doilea se află R.F. a Germaniei, dar că producția R.F.G. este mai mică decît a șantierelor navale I.H.I. (spus altfel, pe locul al doilea se află I.H.I., iar pe locul al treilea — R.F.G.). Faptul că Japonia deține o poziție prioritară în construcția de nave nu se explică doar prin tradiție și situarea ei geografică, ci, mai ales, prin volumul schimburilor pe care țara aceasta le cultivă cu străinătatea. Sărăcă în resurse naturale (pentru a nu spune — complet lipsită de resurse naturale), Japonia importă cvasi-totalitatea materiilor prime necesare economiei sale, avînd, în același timp, un export comparabil. Principala cale a schimburilor rămîn arterele maritime, cele mai ieftine, de altfel.

De aici, spun constructorii Yokohamei, și necesitatea vitală pentru Japonia, ca, de altfel, pentru toate țările lumii, de a se instaura și consolida „liniștea și securitatea mărilor și a continentelor". Acele mări supranumite „pacifice" de marii navigatori intrați în legendă, dar mări care au cunoscut nenumărate confruntări militare și ale căror valuri au înghițit vieți și bunuri inestimabile ; mări pe care patrulează încă navele flotei a VII-a, dotate cu armament nuclear, mări pe care se încrucișează încă distrugătoarele atomice cu pașnicele petroliere-gigant.

IKEBANA

Arta buchetului floral, *ikebana*, a pătruns statornic în viața japonezilor, ca un element definitoriu. Buchetul floral este un mijloc de împodobire a casei japoneze, modeste și simple, dar și un mijloc de comunicare umană. Buchetul floral, plasat în nelipsitul alcov de la intrare — *tokonoma*, sugerează, prin alcătuirea sa, gradul de stimă și simpatie cu care este întîmpinat un oaspete. Introdusă, cu veacuri în urmă, ca un element al ritualului budist, ikebana și-a pierdut orice sens religios, devenind o simplă expresie a gustului pentru frumos al insularilor de la capătul lumii. Ikebana a evoluat, de la stilul *rikka*, un stil încărcat, stufos, închipuind miniaturizarea naturii, spre stilul *nageire*, mai puțin formalist și rigid și permițînd fiecărui creator de ikebana o interpretare personală a sensului buchetului floral. Sînt în Japonia peste douăzeci de școli ale artei florale, recunoscute ca atare, ceea ce sugerează dimensiunea ikebanei în viața niponă. Este aceasta, însă, și un semn al politeții japoneze, al grijii de a alege mijloacele de comunicare între oameni, reținîndu-le pe acelea care exprimă prețuire și stimă pentru ceea ce este omenesc. Același sens îl are *chanoyu*, ceremonia preparării și servirii ceaiului, poate excentrică și obositoare pentru un străin, dar în firea lucrurilor pentru orice japonez ; chanoyu — prilej, deopotrivă pentru oaspeți și gazde, de deconectare și meditație, într-o încăpere de o rară simplitate, ca însăși natura acestei țări și a oamenilor ei.

KADOMA

Orașul acesta este sediul celui mai mare constructor și exportator japonez de aparate electrice — „Matsushita". Se construiesc aci opt televizoare pe minut, cam 310 000 pe an, dintre care 120 000 pentru export ; se produc, de asemenea, 4,5 milioane aparate radio pe an (80 la sută pentru export), cele mai multe tranzistorizate.

Muncitorii și inginerii de aici sînt surprinzători de tineri ; majoritatea sînt angajați prin concurs, comisia de examinare fiind obligată să țină seama și de recomandarea școlii. Hărnicia și competența acestor oameni sînt recunoscute în întreaga Japonie.

Întreb : În cîte secunde trebuie executată o operație la bandă ?

— În 50 de secunde, dar strictul necesar ar fi de 30 de secunde.

— Și ce se întîmplă dacă omul nu reușește ?

— În primul rînd, 20 de secunde ajung pentru repararea unei eventuale erori ; în al doilea rînd, poate retrage aparatul de pe bandă ; în al treilea rînd — așa ceva nu s-a întîmplat niciodată în 50 de ani.

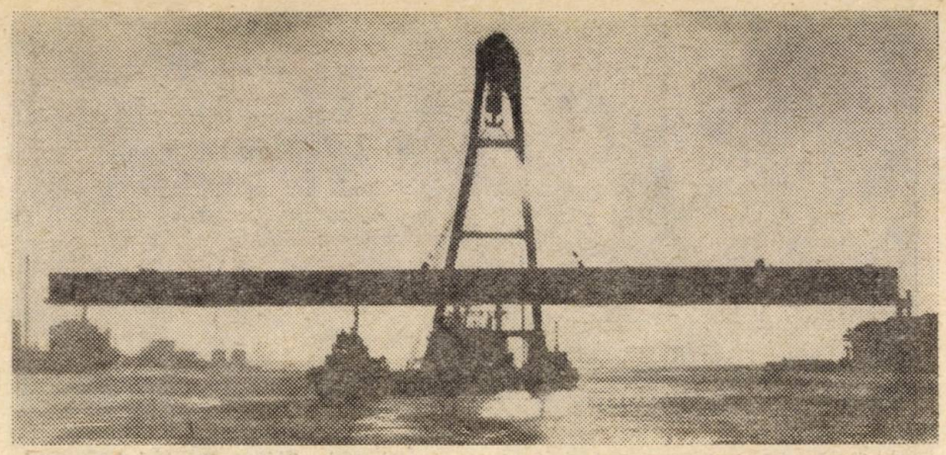

Șantierele de la Yokohama, leagănul navelor-mamut

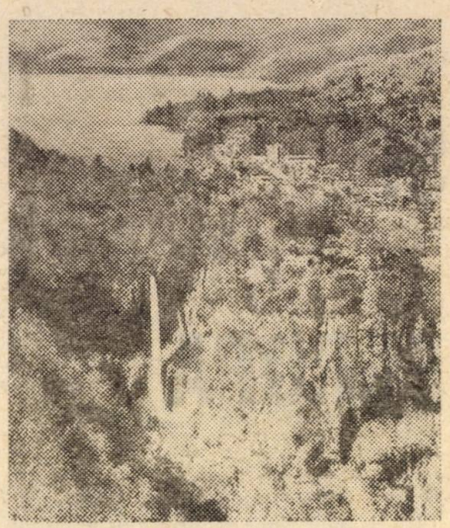

Parcul național din Nikko, creația unei naturi dotate cu o mare fantezie

Rikka, una din ipostazele artistice ale tradiționalului buchet floral japonez

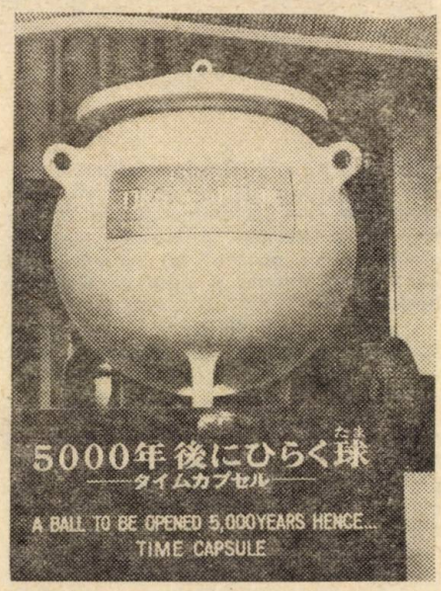

„Capsula timpului" (expusă actualmente la Osaka), mesajul sui-generis transmis urmașilor noștri din anul...6970

La Kadoma se află și un laborator central, unde lucrează 2 500 de cercetători ; printre ultimele lor realizări se înscriu : *televizorul de buzunar* (un aparat de dimensiunile unei lanterne, care poate fi literalmente transportat în buzunar și folosit în orice împrejurare dorește telespectatorul, inclusiv — mi se spune — „în unele reuniuni mai plicticoase") ; *ziarul tipărit la domiciliu*, transmiterea prin unde TV și radio a informațiilor de la agenție direct la domiciliu, unde poate fi instalat un teleimprimator special „fără fir" ; *înregistrarea pe bandă* a emisiunilor TV ș.a.

Specialiștii de la Kadoma au conceput și o „capsulă a timpului", pentru Expoziția mondială de la Osaka (despre care am amintit într-un reportaj anterior). Aflu că această capsulă a fost realizată și că se află expusă la Osaka. Este un mesaj sui-generis transmis urmașilor noștri de peste 5 000 de ani ; în „capsula timpului" sînt introduse vreo 2 000 de obiecte reprezentînd cele mai semnificative realizări științifice, culturale și artistice ale vremii noastre. Piesele transmise spre observația urmașilor noștri din anul 6970 au fost selectate de un comitet alcătuit din 60 de personalități japoneze care, prin mijlocirea unor chestionare, s-au consultat cu personalități din peste 30 de țări și cu peste 1 000 de japonezi.

NIKKO

Parcul național din acest orășel situat la 135 de kilometri de Tokio este o veritabilă creație a unei naturi dotate cu mare fantezie. Relieful parcului este ametitor de variat, văile și culmile, serpentinele și grotele fiind fără asemănare în Japonia ; jos curg rîurile, sus se află lacurile, între ele — nenumărate cascade.

Nikko reproduce, la scara unui parc monumental, miniaturala grădină tipic japoneză, variind ca dimensiuni între un parc public obișnuit și patru metri pătrați de „natură autentică". Este impresionantă această grijă a japonezului de a re-crea pe un spațiu derizoriu, între case contorsionate, înghesuite, parcă îmboldindu-se, un colț de natură cultivat și îngrijit cu venerație. Spre deosebire de grădinile europene, construite după anumite norme, mica grădină japoneză este aranjată în așa fel încît să pară ruptă din natură, sălbatică și simplă, necontrafăcută. Spațiul acesta verde constituie modalitatea de reîntîlnire cu natura pentru niște oameni care trăiesc în spații supraaglomerate și sub un cer suprapoluat. Aici își caută răgazul constructorul navelor-mamut de la Yokohama, constructorul circuitelor integrate de la Kadoma ori al șoselelor suspendate de la Tokio și Nagoya.

ASAHI

„Asahi Shimbun" din Tokio, cu o apariție zilnică de 9,5 milioane de exemplare, este cel mai răspîndit ziar din lume. Faptul nu-i apreciat ca senzațional într-o țară unde există un „cult al lecturii" și unde, în ciuda existenței celui mai complicat alfabet din lume, apare un ziar la doi locuitori. „Asahi Shimbun" beneficiază și de avantajul că 99 la sută din exemplare sînt difuzate prin abonamente, ca și, firește, de un nivel publicistic ridicat. La Tokio se spune că „Asahi" se bucură de o certă influență și autoritate.

Discuțiile colegiale avute la „Asahi", ca și cu alți ziariști, oameni politici, economiști, relevă faptul că inexistența unei armate proprii și, implicit, a unui buget militar, se răsfrînge pozitiv asupra economiei japoneze, eliberînd uriașe resurse materiale și umane ; o altă împrejurare favorizantă pentru dezvoltarea economică este considerată deschiderea comercială a Japoniei către celelalte țări ale lumii, fără deosebire de orînduire socială. Dacă ritmul creșterii se menține înalt în raport cu alte țări capitaliste, la Tokio se apreciază că Japonia are de făcut față, într-o perspectivă imediată, unor probleme dificile, dintre care se detașează asigurarea cu materii prime din străinătate (mai ales petrol) și creșterea sensibilă a prețurilor la bunurile de consum. În ceea ce privește acoperirea necesarului de materii prime, ni se spune că Japonia își propune multiplicarea contactelor cu alte țări pentru cultivarea unor raporturi reciproc avantajoase ; cea de-a doua problemă este agravată de împrejurarea, analizată pe larg de specialiștii niponi, că, dacă Japonia se plasează în planul dezvoltării economice pe locul al treilea în lume, venitul pe cap de locuitor o situează pe un loc mai modest, 20, cam la nivelul Venezuelei. Un sondaj întreprins de agenția de presă „Kyodo" mărturisea că jumătate din cei chestionați n-au beneficiat de o ameliorare a veniturilor lor în ultimii doi ani, în timp ce o treime acuza chiar un regres sensibil. Această împrejurare, coroborată cu criticarea energică a unor aspecte ale relațiilor militare cu Statele Unite, explică, de altfel, combativitatea unor mișcări reflectate frecvent în presa japoneză.

Revenind la discuțiile purtate la redacția ziarului „Asahi Shimbun", să notăm adeziunea deplină a opiniei publice nipone — căreia „Asahi" se străduiește a-i da satisfacție — pentru o politică de pace și colaborare cu toate țările lumii, pentru intensificarea schimburilor de bunuri materiale și spirituale în cadrul cărora fiecare națiune are de dat și de primit. Mi s-a spus că națiunea japoneză are mult de primit în acest circuit ; incontestabil, însă, că națiunea aceasta harnică și cutezătoare, pentru care construcția șoselelor suspendate și a tunelurilor submarine, a blocurilor-turn într-o zonă intens seismică și a trenurilor cu reacție se înscrie în firea lucrurilor, națiunea aceasta are enorm de dat.

ARGENTINA ȘI EUROPA

Înaintea turneului său european, José Dagnino Pastore a ținut o conferință de presă în care a precizat principalele obiective economice ale guvernului argentinian

Articol scris pentru „Lumea" de José Ricardo Eliaschev

publicist argentinian

Nu de mult, timp de 20 de zile, ministrul economiei și al muncii din Argentina, José Dagnino Pastore, a efectuat un turneu semnificativ prin cinci țări vest-europene și Statele Unite. Acum, la încheierea lui, bilanțul oferă concluzii sugestive, dincolo de cele strict referitoare la periplul în sine.

Călătoria ministrului argentinian are o importanță specială, fiind vorba de prima „expediție" în exterior a lui Dagnino Pastore de la preluarea funcției, în a doua jumătate a anului trecut. Importanța turneului nu se explică numai prin faptul că Dagnino Pastore trebuia să reprezinte interesele actualului regim argentinian în fața cercurilor industriale din Europa și Statele Unite, ci — în plus — pentru că trebuia umplut golul lăsat de predecesorul său, Adalbert Krieger Vasena, care a condus cea mai mare parte a politicii economice a generalului Ongania, din 1967 pînă la demisia sa, în iunie 1969. Krieger Vasena se bucura de cea mai mare considerație din partea cercurilor de afaceri de la Bonn, Londra, Paris, Zürich și New York ; chiar înainte de a face parte din guvern, personalitatea sa era cunoscută în aceste cercuri. De aceea, o mare parte a politicii economice a lui Krieger Vasena a putut fi lansată și susținută de colaborarea materială și „morală" cu vechii săi prieteni din Europa și Statele Unite. Demis, împreună cu aproape majoritatea guvernului, de furtuna politică și sindicală din mai 1969, Krieger Vasena a fost înlocuit de Dagnino Pastore, economist în vîrstă de 34 de ani, absolvent al Universității Harvard din Statele Unite, pînă atunci președinte al importantului „Consiliu Național al Dezvoltării" din Argentina. S-a presupus că înlocuirea lui Krieger Vasena cu Dagnino Pastore nu ar semnifica o schimbare substanțială în orientarea economică a guvernului argentinian. Există totuși o nuanță diferențială : Dagnino Pastore poate fi considerat mai înclinat spre poziții favorabile dezvoltării economice decît Krieger Vasena, interesat în mod evident de consolidarea „stabilității monetare", în concordanță cu proiectele doctrinare cele mai ortodoxe de la Washington.

Răstimpul care a trecut demonstrează că nu s-a produs nici o schimbare radicală între cele două ministere : politica economică a guvernului Ongania se menține fidelă ei înșiși, consecventă postulatelor inițiale, care promovau o deschidere spre capitalurile străine și o strînsă colaborare cu sectoarele cele mai bogate și mai puternice ale cercurilor industriale și funciare argentiniene. Așa se explică de ce cele două mari organisme — Societatea rurală argentiniană și Uniunea industrială argentiniană — au acordat tot sprijinul întîi lui Krieger Vasena și apoi lui Dagnino Pastore.

Despre turneul în sine, nu se poate spune că a fost un eșec, deoarece acest gen de turnee au — de la bun început — o suficientă pregătire diplomatică pentru a evita grave rezultate negative. Nu a fost totuși nici un succes, iar Dagnino Pastore și delegația argentiniană știau, probabil, la plecarea din Buenos Aires, că succesele facile nu sînt obișnuite în aceste călătorii. Este vorba, aproape întotdeauna, de turnee dificile pentru conducătorii latino-americani, ori de cîte ori pleacă în Europa occidentală sau în Statele Unite pentru a găsi noi surse de credit sau a solicita susținerea planurilor lor.

Turneul a început cu orașul Zürich, „capitala financiară" a Elveției. Aici Dagnino Pastore a avut convorbiri cu dr. E Stopper, președintele Băncii naționale, și cu alte personalități elvețiene. Dialogul a fost în acest caz destul de pozitiv deoarece Argentina a concretizat un împrumut de bunuri de stat pe piața elvețiană în valoare de 11 500 000 de dolari ; aceste bonuri se consideră acțiuni de bursă începînd din luna martie, cu o dobîndă de 7,5 la sută. Anul trecut a început construcția primei centrale electrice nucleare în Argentina : licitația pentru această lucrare a dat cîștig de cauză puternicei întreprinderi vest-germane Siemens, în defavoarea companiilor americane care aspirau la preluarea acestei mari lucrări. În 1969, s-a semnat la Buenos Aires un foarte important acord de „cooperare științifică și tehnică" între Argentina și Republica Federală a Germaniei, care va permite un „schimb reciproc" de informații și date științifice între cele două țări.

Convorbirile s-au desfășurat cu ministrul afacerilor externe, Walter Scheel, și cu ministrul economiei, Karl Schiller, rezultatele imediate concretizîndu-se satisfăcător ; partea vest-germană s-a angajat să mărească importurile sale de vin argentinian, care se ridică în prezent la circa 30 000 de hectolitri anual. De asemenea, Elveția a sugerat investirea unor capitaluri în industria farmaceutică și metalurgia de precizie.

La Paris, principalul obstacol constă în rezistența franceză față de pătrunderea competitorilor străini Pieței comune, care ar putea pune în pericol produsele sale agricole. Exporturile argentiniene de grîu și carne au fost treptat blocate în ultimii ani, atît la Paris cît și la Londra, în numele unei politici protecționiste dusă de ambele țări. Importanța hotărîtoare pe care au avut-o întotdeuna piețele europene pentru producția de materii prime argentiniene explică obiectivele misiunii lui Dagnino Pastore : să cîștige, în primul rînd, încrederea cercurilor de afaceri și, în al doilea rînd, să încerce prin toate mijloacele să înlăture „barierele vamale" care afectează circuitul comercial dintre Argentina și Europa.

Între proiectele preconizate cu participarea franceză se numără acela realizat cu întreprinderea Pechiney care, împreună cu Kaiser Aluminium (de proveniență nord-americană), s-a angajat să construiască o uzină producătoare de aluminiu — de 150 000 de tone pe an — la Puerto Madryn, pe coasta atlantică a Patagoniei. Alte două proiecte : Societatea de forje și ateliere Creusot (S.F.A.C.) a propus livrarea de echipamente pentru întreprinderile siderurgice aflate în construcție în Argentina, iar puternicul consorțiu electronic Thomson-C.S.F. a concretizat deja — împreună cu compania Olivetti din Italia — un proiect de reechipare pentru aviația argentiniană, în valoare de zece milioane de dolari. Ultimul proiect include trei mari aeroporturi argentiniene, care își vor îmbunătăți sistemul de comunicații și procesul de informare meteorologică. Încheierea contractului cu Thomson-C.S.F. a determinat eliminarea din competiție a marii companii olandezo — nord-americane Philips, care aspira la punerea în practică a proiectului.

La Roma, ministrul argentinian nu a putut avea convorbiri de o directă eficiență, deoarece Italia se afla în plină criză politică, fără guvern constituit. Întrevederile s-au redus, din această cauză, la contacte cu funcționari permanenți, care nu aveau capacitatea de a lua hotărîri efective. În orice caz, la Roma, misiunea argentiniană a fost asigurată că Italia va continua politica sa de „bunăvoință" față de țările exportatoare de materii prime — ca Argentina — și că, în consecință, va sprijini de-

mersurile argentiniene în contextul european.

Problemele cele mai delicate sînt cele nerezolvate cu Marea Britanie: mereu reînnoitele conflicte în legătură cu produsele de carne, mărfuri tradiționale exportate pe piața engleză, afectate grav în ultimii ani. Într-o convorbire cu Cledwyn Hughes, ministrul britanic al agriculturii, Dagnino Pastore a discutat cu acesta proiectatul sistem englez pentru reducerea importurilor de carne. În cazul aplicării acestui sistem vor fi afectate toate statele de peste mări, partenere ale Marii Britanii, cu excepția Republicii Irlanda, care beneficiază de acordul comerțului liber, existent între cele două țări. După întrevederea cu ministrul britanic al afacerilor externe, Michael Stewart, Dagnino Pastore a declarat, cu un optimism moderat, că se așteaptă ca Londra să rezolve în mod satisfăcător cererile Argentinei. În luna noiembrie, se va inaugura la Buenos Aires o importantă expoziție și un tîrg industrial britanic, a cărui primă ediție s-a desfășurat la Sao Paulo (Brazilia), în 1969.

De la Londra, ministrul argentinian a traversat Atlanticul și și-a încheiat turneul vizitînd Statele Unite. La New York, Dagnino Pastore a prezentat un raport substanțial asupra situației economice a Argentinei în fața Consiliului Interamerican al Alianței pentru Progres (C.I.A.P.). Raportul menționa că, în 1969, salariul real al unei familii a crescut în Argentina cu 5,4 la sută, în timp ce șomajul a scăzut cu 4,1 la sută, cel mai redus procentaj înregistrat din 1963. Nu toate datele erau la fel de încurajatoare: costul vieții a crescut în 1969 cu 7,6 la sută, iar rezervele monetare ale Băncii Centrale erau la 31 decembrie 1969 de numai 600 de milioane de dolari. Este o consecință a faptului că în perioada aprilie-octombrie a anului trecut s-a înregistrat o scădere a rezervelor cu 230 milioane dolari, generată în primul rînd de incertitudinea și neîncrederea care a cuprins cercurile financiare în momentele de tensiune politică din mai—iunie, lunile marilor mișcări populare.

Întrevederile pe care Dagnino Pastore le-a avut cu Robert McNamara, președintele Băncii Mondiale, și cu Pierre Paul Schweitzer, directorul Fondului Monetar Internațional, par, de asemenea, să se fi desfășurat „cordial". Într-o declarație, ministrul argentinian a ținut în mod special să sublinieze că „deschiderea către Europa nu înseamnă o reducere a relațiilor cu Statele Unite". El a menționat că „Argentina este deschisă în mod hotărît către capitalurile străine, dar preferăm cumpărărilor de industrii naționale investițiile autentice".

Referindu-se la posibila deschidere a Argentinei față de țările socialiste europene, ministrul argentinian al economiei a lăsat să se înțeleagă că este un aspect care va fi abordat fără prejudecăți. Cu prilejul unei conferințe de presă la Roma, Dagnino Pastore a relevat că guvernul argentinian nu manifestă rezervă față de creșterea schimburilor reciproce cu țările socialiste. Este de presupus, prin urmare, că Argentina își va lărgi relațiile sale economice cu țări cu care desfășoară deja unele schimburi comerciale.

Se poate spune în încheiere că Argentina tinde spre autonomia sa economică (financiară și comercială) în relațiile cu toate țările lumii.

„A doua emancipare" latino-americană

În eseistica politică latino-americană apare tot mai frecvent noțiunea de „autodefinire a destinelor naționale". Sintetizînd preocupări actuale dominante în viața politică, termenul de „autodefinire" denumește mai ales procesele actuale de transformare a structurilor sociale și economice după **concepții proprii** care se substituie unor formule transplantate ce s-au dovedit necorespunzătoare și chiar contrare unei evoluții firești spre progres. Se știe, de pildă, că prin instituția „Alianța pentru progres" capitalul monopolist nord-american imprimase economiilor latino-americane direcții și orientări care asigurau prioritatea intereselor străine prin sacrificarea celor naționale. Este evident, astăzi, pentru politicienii latino-americani care privesc în față asemenea realități, necesitatea de a se imprima dezvoltării economice orientări și obiective degajate de presiuni externe.

Recent, în două țări latino-americane, Peru și Bolivia, au fost exprimate, de pe poziții oficiale, o serie de puncte de vedere care ni se par demne de semnalat pentru contribuția adusă într-un domeniu sau altul al teoriilor politice care plasează în actualitate concepțiile dezvoltării de sine stătătoare. La Forumul politic „Căile Revoluției" care a avut loc în localitatea boliviană Cochabamba, comandantul șef al forțelor armate, generalul Juan José Torrez, releva că imixtiunea imperialismului în determinarea politicii boliviene s-a făcut simțită chiar dacă ea nu a îmbrăcat haina unei intervenții militare. Pentru că „în afară de granițele geografice — spune José Torrez — există și o frontieră interioară, a cărei încălcare este invizibilă; frontiera internă nu este încălcată de trupe străine, ci cu mijloace mai puternice și mai subtile — subordonarea financiară, economică, politică și culturală, controlul comerțului exterior, strangularea industriilor naționale, acapararea marilor ziare, deznaționalizarea universității, «inițiativa privată». O țară ocupată cu asemenea mijloace își pierde suveranitatea, iar menținerea granițelor sale fizice nu interesează prea mult imperialismul, din moment ce suveranitatea internă este la cheremul puterii economiei străine".

Apărarea „frontierei interne", la care se referă José Torrez, punctează într-o manieră originală rațiunea măsurilor luate de guvernul bolivian pentru exercitarea controlului național asupra sectoarelor cheie ale economiei naționale.

În numeroase cercuri politice și economice din țările latino-americane, corelarea dezvoltării economice cu necesitățile și interesele naționale este considerată ca o condiție indispensabilă a „decolării de pe pista secolului XX". Falsele rețete ale dezvoltării — uneori amăgitoare, dar ineficiente — trebuie abandonate și înlocuite cu soluții decurgînd din imperativele reale ale emancipării economice. Acesta este mesajul discursului rostit de Președintele Republicii Peru, Juan Velasco Alvarado, la cel de al VI-lea Congres latino-american al industriașilor, care a avut loc, nu de mult, la Lima. Cuvîntarea lui Juan Velasco Alvarado demitizează pseudo-filantropia monopolurilor nord-americane, în dezvoltarea industrială latino-americană. Capitalul nord-american a făcut, într-adevăr, investiții masive, mai ales în industria extractivă dar, din uriașele profituri realizate prin exploatarea resurselor naturale latino-americane, partea leului le-a revenit companiilor străine. Chiar făcînd abstracție de beneficii, ideea călăuzitoare a investițiilor nord-americane era dominarea partenerilor autohtoni, împiedicarea punerii pe picioare a unor industrii naționale care să prelucreze pe plan local materiile prime. „Noi nu sîntem de acord, spunea președintele peruvian, cu o industrializare care tinde să accentueze condiția de dependență a țării noastre... Industrializarea de care America Latină are nevoie nu trebuie calchiată după o schemă extra latino-americană. Industrializarea nu poate să fie doar o prelungire a rînduielilor economice tradiționale, care unora le-au adus bogății excesive, dar majorității cetățenilor noștri — numai sărăcie. Noi vrem o industrializare cu adevărat justă, cu sens social și umanist... Noi vrem o industrializare fără monopoluri, cu direcții diverse și realmente competitivă, în cadrul căreia să poată acționa, alături de întreprinderea particulară, cooperative, întreprinderi cu auto-gestiune și întreprinderi de stat a căror responsabilitate este aceea de a dezvolta industriile de bază pe care le necesită creșterea economică a țărilor noastre".

Faptul că, în țările de la sud de Río Grande, se constată o asiduă căutare a căilor proprii de industrializare dobîndește semnificațiile unei tendințe generale — scuturarea dominației monopolurilor imperialiste, care a prelungit atît de mult faza infantilă a multor economii latino-americane. În istoria latino-americanilor se conturează — așa cum subliniază și Juan Velasco Alvarado — „cea de-a doua mare emancipare a popoarelor" de la sud de Río Grande. Pentru că, după cucerirea libertății politice (obținută încă la începutul secolului trecut), independența țărilor latino-americane „n-a fost niciodată completă".

Cucerirea independenței depline, prin înlăturarea barierelor economice ale dependenței, este deviza politică cea mai actuală a Americii Latine la începutul deceniului VIII al secolului nostru. Iar apărarea „frontierei interne" apare ca principalul element constitutiv al „autodefinirii sarcinilor naționale".

Eugen POP

Evocări istorice

PATRIOŢI ROMÂNI IN REZISTENŢA ANTIFASCISTĂ EUROPEANĂ

Dr. Ion Babici

Popoarele din întreaga lume vor sărbători peste cîteva zile aniversarea a 25 de ani de la zdrobirea Germaniei hitleriste, eveniment de însemnătate covîrşitoare pentru destinele omenirii progresiste. Războiul antifascist a demonstrat în mod strălucit faptul că, oricît de mare ar fi potenţialul aruncat în luptă de forţele reacţiunii, oricît de puternice ar fi armatele imperialiste invadatoare, ele nu pot înfrînge voinţa de libertate a popoarelor, dorinţa acestora de a-şi hotărî singure soarta. În acele vremuri de grea încercare pentru omenire, forţe uriaşe din lumea întreagă — animate de idealurile nobile ale libertăţii şi independenţei naţionale, ale democraţiei şi progresului — s-au unit pentru a lupta împreună împotriva fascismului. O deosebită importanţă pentru obţinerea victoriei asupra duşmanului au avut acţiunile comune ale coaliţiei antihitleriste, din care făceau parte Uniunea Sovietică, Marea Britanie, S.U.A., Franţa şi căreia i s-au alăturat apoi multe alte ţări. Purtînd pe umerii săi greul războiului, U.R.S.S. — forţa principală a acestei coaliţii — a adus contribuţia hotărîtoare la zdrobirea fascismului şi la cucerirea victoriei, la salvarea omenirii de ororile barbariei hitleriste. Neşterse vor rămîne în memoria întregii omeniri progresiste jertfele mari, umane şi materiale, date de popoarele Uniunii Sovietice în lupta pentru zdrobirea maşinii de război hitleriste — cea mai mare forţă militară agresivă cunoscută de istorie, — pentru nimicirea fascismului.

O dată cu izbînda insurecţiei naţionale antifasciste din august 1944 — organizată şi condusă de Partidul Comunist Român — România a întors armele împotriva Germaniei naziste, alăturîndu-se coaliţiei antihitleriste. Poporul român s-a angajat cu toate resursele materiale şi umane, cu întregul său potenţial de luptă în războiul eliberator, antihitlerist. Împreună cu Armata Sovietică, Armata Română a luptat eroic pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei, iar apoi a Ungariei, Cehoslovaciei şi Austriei, participînd activ la zdrobirea Germaniei hitleriste. Prin răsturnarea dictaturii fasciste şi alăturarea la coaliţia antihitleristă, prin efectivele militare angajate în războiul antihitlerist — peste o jumătate de milion de ostaşi —, prin amploarea operaţiunilor militare la care a luat parte şi eforturile pe plan economic, România a adus o preţioasă contribuţie materială şi de sînge la marea victorie asupra fascismului, obţinută acum 25 de ani.

Un rol de cea mai mare însemnătate în înfrîngerea fascismului l-au avut ridicarea la luptă a popoarelor cotropite, mişcarea de rezistenţă antifascistă a forţelor patriotice, care în frunte cu partidele comuniste au luptat cu neînfricare împotriva ocupanţilor, pentru libertate şi independenţă. Loviturile nimicitoare date pe fronturi de armatele coaliţiei antihitleriste, larga mişcare de rezistenţă antifascistă s-au înmănuncheat într-un şuvoi unic de luptă care a dus la victoria finală asupra agresorilor.

În anii celui de-al doilea război mondial, numeroşi antifascişti români au luptat împotriva hitlerismului în mişcarea de rezistenţă dintr-o serie de ţări europene, alături de popoarele acestor ţări. **„O luminoasă pagină de eroism şi internaţionalism proletar** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **au înscris patrioţii români care au luptat cu arma în mînă în cadrul detaşamentelor de partizani, al forţelor rezistenţei antihitleriste pe teritoriul Uniunii Sovietice, al Iugoslaviei, Cehoslovaciei, Franţei şi altor ţări".**

Acţiunile patrioţilor români peste hotare au constituit un ecou al luptei comuniştilor şi antifasciştilor din ţara noastră, o prezenţă activă în marea armată internaţională a luptătorilor de pretutindeni, angajaţi în bătălia crîncenă împotriva invadatorilor hitlerişti. Educaţi de Partidul Comunist Român în spiritul patriotismului şi internaţionalismului proletar, al solidarităţii cu popoarele asuprite, combatanţii români erau convinşi că luptă pentru înfrîngerea duşmanului, contribuind prin aceasta la lupta propriului popor pentru independenţa şi suveranitatea patriei, pentru libertate şi progres social. În cele ce urmează, vom evoca unele aspecte ale participării antifasciştilor români la mişcarea de rezistenţă antihitleristă din cîteva ţări europene.

În perioada războiului, peste 300 de patrioţi români aflaţi în **FRANŢA,** s-au înrolat în detaşamentele de partizani, luptînd cu vitejie alături de fiii poporului francez împotriva ocupanţilor. În toamna anului 1943 a luat naştere Frontul naţional român, grupînd pe toţi antifasciştii români care luptau pe teritoriul Franţei în mişcarea de rezistenţă. Aria geografică a zonelor unde au acţionat aceştia este vastă : Paris şi regiunea pariziană, Marsilia, Toulon, Grenoble, Toulouse, Provence, Limoges, St. Etienne, Bordeaux, Nancy, Ardéche, Corréze, Lyon, Pas-de-Calais, Carnaux etc. Luînd parte la peste 140 de acţiuni îndreptate împotriva maşinii de război hitleriste — deraieri de trenuri încărcate cu trupe şi muniţii, atacuri împotriva unor clădiri ocupate de nazişti, distrugeri de poduri, scoaterea din funcţiune a unor linii de înaltă tensiune şi altele — patrioţii români au produs numeroase pierderi armatelor hitleriste.

Un puternic ecou l-a stîrnit în Franţa acţiunea din 2 iulie 1943, condusă de Iosif Clisci, cunoscut în analele mişcării de rezistenţă sub numele de „franctirorul de la Clichy". În acea zi, antifascistul român conducea o echipă a detaşamentului său la atacul cu grenade împotriva unui grup de

Clichy. Placă comemorativă în amintirea lui Iosif Clisci

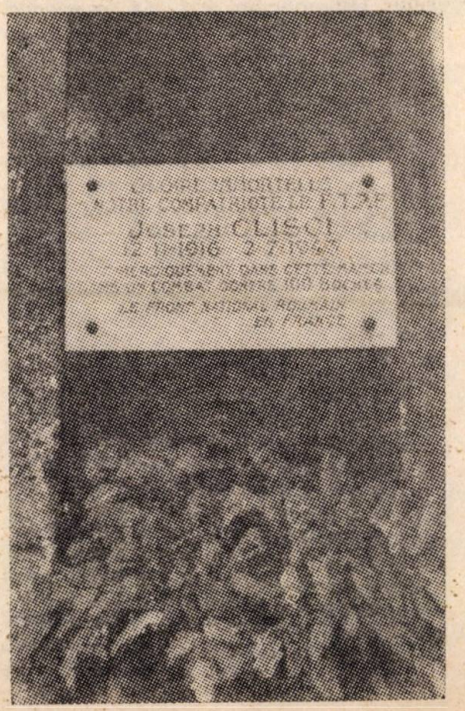

militari germani aflați într-un autobuz. Două grenade aruncate cu precizie fac să se răstoarne autobuzul ; mulți hitleriști își găsesc moartea. La auzul împușcăturilor, un detașament de naziști de pe o stradă apropiată intervine. Clisci, rănit la un picior, ordonă tovarășilor săi să se retragă pentru a continua singur lupta. Ascuns într-un atelier părăsit, în subsolul casei, se baricadează și timp de două ore îi înfruntă cu dîrzenie pe ocupanți. A doua zi, într-unul din ziarele ilegale ale Rezistenței franceze a fost publicat un comunicat în care se spunea : „În seara de 2 iulie 1943, franctirorul și partizanul Iosif Clisci, numele de război Albert, matricol 10 012, a căzut în orașul Clichy, în lupta cu un detașament format dintr-o sută de soldați S.S."

Poporul francez dă o înaltă prețuire contribuției aduse de patrioții români la lupta împotriva fascismului, pentru eliberarea țării sale. La 7 iulie 1945, în memoria lui Iosif Clisci a fost așezată o placă comemorativă pe clădirea din str. Aubrévoir nr. 2, din Clichy. Dezvelind placa, primarul adjunct al orașului a spus : „Onoare lui Iosif Clisci, care a murit pentru Franța, pentru libertate. Onoare curajosului popor român, al cărui fiu a fost Clisci". În același an, fruntașul politic francez Jacques Debu-Bridel, evocînd cu căldură eroismul antifasciștilor români, sublinia : „Ei (românii) au luptat în Rezistența franceză, și anume în acea formație a franctirorilor și partizanilor francezi care au intrat imediat în luptă, fără să aștepte mai știu eu ce zi Z sau oră H. Numeroși compatrioți de-ai voștri au răspuns la chemarea franctirorilor și partizanilor francezi ; zeci de români au căzut alături de ei". În aceeași ordine de idei, președintele Federației naționale franceze a deportaților și deținuților politici, Marcel Paul, releva cîțiva ani mai tîrziu : „Cu sentimente de respect și admirație, pe care le păstrez în adîncul inimii, evoc astăzi eroismul și simțul politic de care au dat dovadă antifasciștii români în lupta dusă pe pămîntul Franței împotriva fascismului, pentru eliberarea și independența patriei lor și pentru eliberarea omului. Popor român, fii mîndru de cei care, în exilul lor, nu au renunțat nici la dragostea față de patrie, nici la iubirea de libertate". La rîndul său, colonelul Rol-Tanguy, fost comandant al regiunii Ile-de France al Forțelor franceze din interior în perioada pregătirii și desfășurării insurecției pariziene, sublinia faptul că „lupta de atunci ne-a înfrățit și a cimentat prietenia veche dintre Franța și România, dintre forțele progresiste ale celor două țări".

În războiul drept dus de popoarele **UNIUNII SOVIETICE** împotriva invadatorilor hitleriști, partizanii au înscris o pagină glorioasă. Alături de ei, în detașamentele de partizani din Odessa, Crimeea, Ucraina, Bielorusia etc., care au dat lovituri puternice agresorilor, au acționat numeroși patrioți români. Într-un studiu asupra războiului, istoricul sovietic F. P. Șevcenko se referă la diferitele acțiuni de luptă la care au participat antifasciști români în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, pe teritoriul Uniunii Sovietice. „Partizanii români din rîndurile unității de sub conducerea lui Kovpak — arată autorul — au străbătut calea glorioasă de luptă a pădurilor Briansk, au forțat prin lupte fluviile Desna, Nipru și Pripet, au luptat împotriva ocupanților în Bielorusia, iar în primăvara anului 1943 au participat la raidul din regiunea Kiev. În vara anului 1943, Kovpak a căpătat o misiune importantă : să pătrundă pînă în regiunea munților Carpați. Această campanie a intrat în istorie sub denumirea de «raidul carpatic». Unitatea și-a început raidul în regiunile sudice ale Bielorusiei și a străbătut luptînd circa 2 000 km de teritoriu ocupat de inamic, pînă în munții Carpați. Partizanii și-au îndeplinit cu cinste misiunea de luptă".

În vara anului 1942, în munții Ialtei, alături de partizanii sovietici acționau și 53 de patrioți români. În ajunul ofensivei Armatei Roșii din martie-mai 1944, pentru eliberarea Crimeei, un antifascist român, care avea legături cu organizația ilegală sovietică din Simferopol, a procurat și transmis prin partizani către Comandamentul sovietic planul apărării germane al peninsulei. În încleștarea crîncenă pe viață și pe moarte cu dușmanul fascist, au căzut eroic numeroși patrioți români. Pentru vitejia lor, pentru faptele de arme săvîrșite în lupta antihitleristă, o serie de antifasciști români au fost distinși cu ordine și medalii sovietice.

În perioada celui de-al doilea război mondial, patrioți români au participat la lupta împotriva fascismului și în cadrul mișcării de partizani din **CEHOSLOVACIA.** Antifasciștii români au luat parte la o serie de acțiuni — atacarea transporturilor de trupe și muniții, scoaterea din funcțiune a unor linii de înaltă tensiune, distrugerea de poduri etc. — în aproiperea localităților Krasnohorke, Rozneava, Smolnyk, Kosice, Preșof, Banska-Bistrica, Rancovet, Lipovet și altele. Ei s-au alăturat în vara anului 1944 forțelor insurecționale din Slovacia, dînd lovituri grele agresorilor fasciști. Pentru a ilustra vitejia de care au dat dovadă patrioții români în lupta antifascistă, vom cita cîteva exemple. În zilele de 12—13 octombrie 1944, a fost atacată o coloană germană de mașini ce transportau trupe și muniții către frontul din Ungaria pe șoseaua ce venea de la Kosice. Atacul s-a soldat cu distrugerea a zece mașini și a unui număr de ofițeri și soldați germani. La 15 octombrie 1944, a fost minată și distrusă o porțiune de circa 2 km de cale ferată în direcția Kosice, au fost aruncate în aer locomotiva unui tren și un însemnat număr de vagoane cu muniții și alimente. În noaptea de 17 spre 18 octombrie 1944 au fost eliberați prin luptă un număr de 45 de prizonieri sovietici dintr-un lagăr hitlerist de lîngă comuna Rancovet. Referindu-se la aportul Armatei Române în eliberarea Cehoslovaciei, precum și la participarea antifasciștilor români la mișcarea de rezistență cehoslovacă, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, Ludvik Svoboda, spunea : „Dăm o înaltă apreciere participării luptătorilor români la insurecția armată din Slovacia și la eliberarea patriei noastre".

Prezența patrioților români pe baricadele luptei antifasciste de peste hotare demonstrează că acțiunea celor mai buni fii ai poporului nostru, educați și călîți de Partidul Comunist Român, era însuflețită de un singur țel : zdrobirea hitlerismului, eliberarea popoarelor cotropite. Participarea lor la mișcarea de rezistență din alte țări europene a constituit o parte integrantă a luptei poporului român pentru înfrîngerea nazismului, înscriindu-se cu cinste în cronica războiului antihitlerist încheiat prin victoria de la 9 mai 1945.

reflector

ARTICOLUL 28, PARAGRAFUL 2

Delegatul permanent al Finlandei la O.N.U., Max Jakobson, președinte în exercițiu al Consiliului de Securitate, a propus într-un memorandum adresat membrilor Consiliului, ca acest organism să țină anual două sesiuni consacrate examinării periodice a situației internaționale. Una din sesiuni ar urma să se desfășoară la nivelul miniștrilor de externe și ar putea avea loc toamna, cînd miniștrii vin oricum pentru lucrările Adunării Generale. Scopul acestor reuniuni ar fi să se asigure un schimb de păreri regulat cu privire la ansamblul problemelor, nu asupra unui punct anume. Propunerea finlandeză tinde astfel să repună în vigoare paragraful 2 din articolul 28 al Cartei Națiunilor Unite, care prevede pentru Consiliul de Securitate reuniuni periodice.

TRAFICUL DE SCLAVI MAI EXISTA

Poliția statului Pernambuco (Brazilia) a descoperit și eliberat recent 210 oameni care urmau să fie vînduți unor moșieri din statul Minas Gerais la prețul de 18 dolari fiecare. Țărani din regiuni lovite de o secetă îndelungată, cei 210 își părăsiseră satele în căutare de lucru și încăpuseră pe mîna traficanților de sclavi.

Oricît de uimitor ar părea, în epoca noastră de ordinatoare, de călătorii interplanetare, subsistă și un asemenea comerț. Nu cu „suflete moarte", ci cu oameni vii.

GENERAȚIILE „INTELSAT"

Tehnicește vorbind, capacitatea legăturilor intercontinentale, efectuate pînă acum cîțiva ani exclusiv prin cabluri submarine, poate fi multiplicată de cîteva sute de ori cu ajutorul sateliților de telecomunicații. Fiecare nouă „generație" de sateliți oferă un randament superior celei anterioare. Avantajul asupra mijloacelor „clasice" de comunicare este evident. El constă, în primul rînd, în posibilitatea de a lega dintr-o dată mai multe orașe și țări foarte depărtate între ele, în timp ce cablul nu poate realiza o asemenea performanță. Pe de altă parte, un satelit de comunicație oferă ceva mai mult decît mijloacele clasice : transmiterea unei imagini clare la distanțe mari.

Iată performanțele celor cinci „generații" de sateliți „Intelsat", aparținînd deceniului 1965—1975 :

Intelsat I : lansat în 1965 — 200 legături telefonice

Intelsat II : lansat în 1966-1967 — 300 legături telefonice

Intelsat III : lansat în 1968-1969 — 1 200 legături telefonice

Intelsat IV : va fi lansat în 1972-1973 — 5 000 legături telefonice

Intelsat V : va fi lansat în 1975 — 40 000 legături telefonice

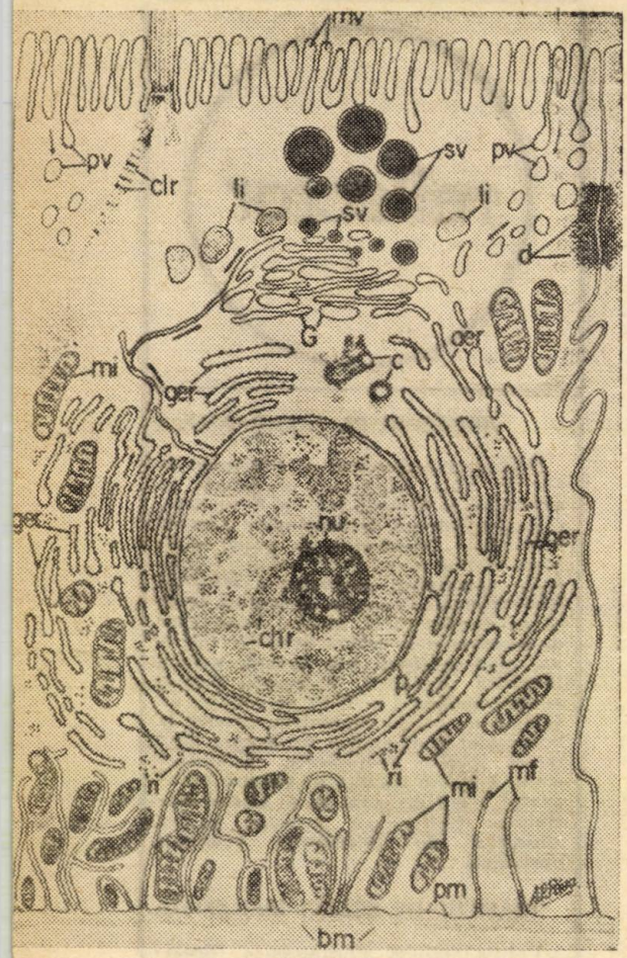

Dreapta : reprezentarea schematică a unei celule din pleura pulmonară, una din cele mai mici celule vii din organismul omenesc

Jos : reprezentarea schematică a diferitelor structuri de celule vii : A—D, forme de celule vegetale ; E, celulă de grăsime omenească mărită de 300 de ori ; F, G, H, celule din straturile epiteliale prelevate de la un fetus uman de cinci luni şi mărite de 750 de ori

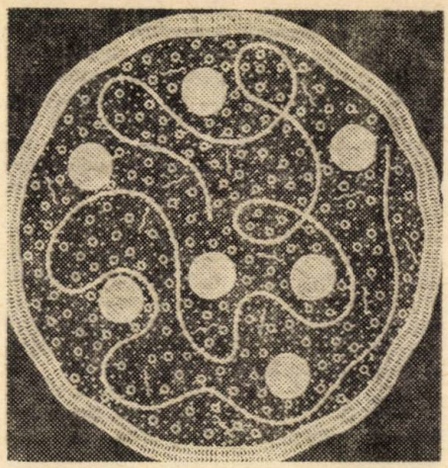

Stînga : diagramă generalizată a ultrastructurii unei celule animale vii : aer, iniţiale care indică reticulul endoplasmic agranular ; bm, membrana bazală ; c, centriole ; chr, cromosomi ; cl, cili ; clr, rădăcină de cil ; d, desmosomi ; G, complexul Golgi ; ger, reticulul endoplasmic granular (pus în evidenţă, pentru prima oară, de savantul român George Palade, în 1956) ; li, lysosomi ; mf, cute ale membranei; mi, mitochondrii; mv, microvili ; nu, nuclei ; p, pori ; pm, membrana plasmei ; pv, vezicule pynocytice ; ri, ribosomi ; sv, vezicule secretoare

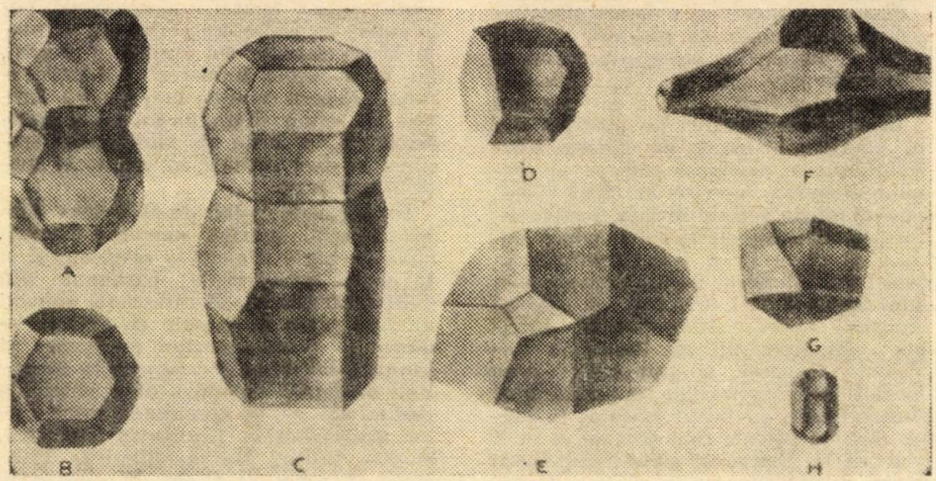

ENIGMELE CELULEI VII

Între primul transplant de cord, efectuat în decembrie 1967, cu succes relativ, de către un chirurg îndrăzneţ, şi coborîrea primilor oameni pe Lună, în iunie 1969, eveniment pe drept cuvînt grandios — un savant nu prea celebru, profesorul Michael J. Kopak, de la Universitatea din New York, a făcut cea mai **mică** operaţie din istoria biologiei : a transplantat nucleul unei celule vii într-altă celulă, de asemenea vie.

Celula căreia i s-a extras nucleul s-a dezorganizat şi a încetat din viaţă, după aproximativ o oră de la operaţie. Celula cu două nuclee s-a acomodat acestei situaţii insolite şi a supravieţuit în vid, sub microscopul electronic, un timp în orice caz mai lung — la proporţiile universului minuscul — decît a trăit Blaiberg cu a doua inimă. În termeni ştiinţifici, era evident că operaţia de transplant nuclear reuşise, marcînd o dată foarte importantă nu numai în tehnica ultra-microchirurgicală ci şi în problema, fundamentală, a descifrării enigmelor celulei vii, unitate primordială a vieţii pe Pămînt.

Din punctul de vedere al biologiei, celula nu are trecut istoric. Biologia însăşi începe de la ea. „La început a fost celula", un aglomerat de molecule, desprinse din haosul genuin şi supus unor reguli de organizare. E greu, sau de-a dreptul imposibil de imaginat, ce s-a întîmplat pe planetă într-unul din acele „pachete de cîte un miliard de ani" în lungul cărora — într-o atmosferă de metan şi amoniac, prin mlaştinile formate de ploi fierbinţi în albiile de lavă abia solidificată s-a concentrat şi a început să trăiască prima „asociaţie" constituită din molecule de proteine şi acizi nucleici.

Pare a fi inutil să ne întrebăm — deoarece nu vom găsi niciodată răspunsul — dacă fenomenul vital a pornit din multiplicarea spontană **a unei singure** „asociaţii" de molecule — o „moneră", cum o numea acum un secol biologul german Haeckel, — faimos prin enormitatea erorilor lui — sau dacă, într-o infinitezimală fracţiune de timp, sub tensiunea unor descărcări electrice apocaliptice, miliarde de miliarde de molecule au fost angrenate **într-un sistem** de afinităţi şi de relaţii care s-au dovedit statornice

Am formulat, totuşi, această întrebare deoarece, cu ajutorul ei, ne apropiem de una din nenumăratele ciudăţenii ale ştiinţelor naturii. Anume, în vreme ce nu se pot face decît foarte vagi ipoteze despre momentul geofizic şi modalitatea geochimică în care s-a putut constitui iniţial celula vie, savanţii au izbutit de curînd să creeze în laborator unităţi biochimice mult mai mici, şase din cei 26 de aminoacizi din a căror combinare rezultă proteinele, moleculele componente ale celulei vii.

Pornind de la o ipoteză a sa privitoare la „atmosfera protoplanetelor", profesorul Harold Urey — celebru datorită teoriilor sale despre formarea sistemului planetar, a Pămîntului şi a Lunii — a sugerat unui student, Stanley L. Miller — ajuns şi el la scara celebrităţii — să încerce a reconstitui condiţiile atmosferice probabile de acum trei-patru miliarde de ani.

Într-o eprubetă vidă, Stanley Miller a introdus cîţiva centimetri cubi de hidrogen, de gaz metan, de amoniac şi vapori de apă din distilare. Amestecul a fost supus unor mici „fulgere de laborator", descărcări electrice dozate după un anumit program. La capătul cîtorva zile, analiza conţinutului eprubetei a semnalat prezenţa aminoacizilor. Experienţa, repetată în condiţii de absolută rigoare ştiinţifică, a demonstrat că „ipoteza Urey" asupra constituirii fizico-chimice a unora dintre componenţii substanţei vii este veridică. Primul mare pas către descifrarea începuturilor vieţii se poate spune că a fost făcut. Cel de-al doilea, care ar trebui să ne explice formarea „asociaţiilor de molecule", cu organizarea şi funcţionarea vitală, continuă să rămînă enigma profundă a celulei vii.

VÎRSTA PRIMEI CUNOŞTINŢE

Deşi este cu cel puţin două miliarde de ani mai bătrînă decît cele mai bătrîne fosile din straturile cambriene — a căror etate se socoteşte şi ea tot în miliarde — celula vie poate fi considerată o foarte recentă cunoştinţă a oamenilor.

Aristotel stagiritul, preceptorul lui Alexandru cel Mare, scria în „Istoria animalelor", cu mai mulţi de trei secole înaintea erei noastre, că „toate animalele şi plantele, oricît ar fi de complicate, sînt constituite din cîteva elemente care se repetă în fiecare din ele". Ideea filozofului macedonian a plăcut alchimistului elveţian Theophrastus Bombast von Hohenheim, supranumit Paracelsus. El a încercat să precizeze că „elementele comune ale vegetalelor sînt rădăcinile, frunzele, florile" şi să stabilească anumite asemănări între structurile vizibile ale acestora şi unele segmente de organe ale animalelor. Aceste consideraţii rămîneau mult prea departe de

adevărata structură celulară — formă de organizare anatomică și fiziologică a întregii lumi vegetale și animale. Abia în anul 1665, fizicianul și matematicianul englez Robert Hooke, privind „printr-o magnifică lentilă" o bucată de plută, a văzut în textura materiei o formație minusculă, bine conturată, a cărei descoperire a menționat-o cu emoție în condica lui de experiențe. I-a dat numele de „cell", ca o transcriere britanică a cuvîntului latinesc „celulla". Hooke are, deci, meritul primei întîlniri cu această formație, pe care a considerat-o „unitatea structurală" a materiei vegetale.

Aproape în același timp, alt englez, James Grew — și o dată cu el anatomistul italian Marcello Malpighi, din localitatea Crevalcuore — au văzut, prin lentile măritoare suprapuse, celulele seci ale celulozei, cărora le-au conferit numele grecesc de „kytos" dînd, astfel, certificat de naștere „citologiei", știința primară despre celulă și termenului general de „citoplasmă" folosit pentru soluția apoasă de molecule din corpul celulei vii.

Această „celulă vie", considerată astăzi una din cele mai importante noțiuni din tot ce știu oamenii despre natură, a fost observată pentru întîia oară în starea ei de unitate biologică autonomă, nestructurală, de opticianul și anatomistul olandez Leeuwenhoek, unul din părinții legitimi ai microscopului. Cercetînd în 1674, prin instrumentele construite de el însuși, picăturile de apă din cana lui de băut, olandezul a văzut mișcîndu-se făpturi monocelulare, pe care le-a descris, pe drept cuvînt, ca fiind oribile.

A urmat, ca în aproape toate ramurile științei, o pauză mai lungă de un veac. Examinarea atentă a celulei vii a fost reluată abia în 1802, de botanistul francez Charles-Francois Brisseau de Mirbel, al cărui nume frumos merită să fie reținut, deoarece el a formulat „teoria celulară", bază a tuturor concepțiilor biologice, pînă în zilele noastre.

După Mirbel, s-a devotat studierii amănunțite a celulei o adevărată pleiadă de botaniști și de zoologi, în frunte cu marele naturalist Jean-Baptiste de Monet, cavaler de Lamarck. Pas cu pas, teoria celulară s-a impus în întreaga lume. Nimeni nu s-a mai sfiit să afirme că celula este **unitatea fundamentală a vieții.** Pe măsură ce metodele de investigație științifică s-au perfecționat, privirile omului au pătruns mai adînc în intimitatea acestui fermecător dar straniu microcosmos, zgîrcit în livrarea nenumăratelor sale secrete. A început să se impună ideea că structura reală a ființelor, vegetale și animale, nu este aceea sugerată, global, de formele vizibile, ci alta — infinit **mai** subtilă, mai complicată — **microstructura** care nu poate fi dezvăluită decît cu o tehnică adecvată.

Însuși omul, studiat la microscop, în foițe fine de țesuturi, decupate de histologi cu instrumentele inventate anume pentru „microtomie", a aflat despre el că este, înainte de orice, un imens, incalculabil conglomerat de celule, organizate în sisteme coerente și funcționale. A aflat, de asemenea, nu fără o mică dezamăgire că toate celulele vii, fie din corpul plantelor, fie din corpul animalelor, au **aceeași infra-structură,** ceea ce înseamnă că, în mod esențial, toate ființele sînt rude și încă foarte apropiate, de vreme ce pornesc, dintru început din aceeași „unitate a vieții". Pe plan filozofic, constatarea aceasta, care face deliciul savanților preocupați de anatomia microscopică, nu găsește decît un slab ecou. Profesorul argentinian De Robertis citează, din rîndurile gînditorilor celebri ai secolului al 19-lea, numai pe Herbert Spencer care, descoperind lumea micilor dimensiuni, vede în celulă **elementul ce dă viață materiei inerte,** și pe fiziologul Claude Bernard, pentru care celula vie este **adevărata reprezentare primară a noțiunii de viață.**

CÎT ÎNCAPE ÎNTR-O CELULĂ?

Sînt enorm de multe varietăți de celule vii în natură, dar toate, orice funcție ar îndeplini, oricît de mici sau mari ar fi, sînt constituite dintr-un **nucleu,** înconjurat de **citoplasmă,** totul fiind cuprins într-o **membrană.** Descrierea aceasta elementară, pentru care au muncit decenii întregi adevărate cohorte de savanți, a ajuns astăzi o simplă noțiune de ordin istoric.

Văzută acum la microscopul electronic, capabil să distingă „mărimi" sau mai bine zis „micimi" de ordinul a opt Angstromi (unitatea microfizică de lungime numită Angstrom este atît de modestă, încît trebuie pusă **de zece milioane de ori** cap la cap pentru a forma un milimetru !) — văzută deci astăzi, de savanții care-i transplantează nucleul, celula este un Cosmos, în ultraminiatură. Are tot trei părți constitutive, vorbind în termeni demodați, dar nici una din ele nu mai arată ca... acum 10-15 ani.

Membrana, care era privită cu mult respect și forma o frontieră biologică foarte bine închisă, străbătută de molecule numai prin procedeul fizico-chimic numit osmoză, și-a pierdut rigoarea. Studiată cu procedeul modern al „difracției razelor X", ea a devenit „o rețea fină", permeabilă ușor și direct pentru moleculele de apă, de proteine și de lipide, precum și de alte molecule, implicate în metabolismul celular.

Trecerea acestor molecule se face **atunci** și **atît** cît trebuie, pentru a se întreține prețioasa „fabrică de viață" din interiorul celulei și „import-exportul" de materii prime și de produse chimice, indispensabil pentru existența ansamblului biologic din care face parte celula.

„Protoplasma" de odinioară, numită, mai corect, „citoplasmă", este sediul unui extraordinar complex de aparate, de filtre, de rețele și de agregate fizico-chimice, așa cum se poate vedea din diagrama din pagina alăturată. În intimitatea acestor agregate au loc procese a căror finețe, viteză și complexitate depășesc înțelesul curent al noțiunilor de dimensiune și de durată. La scara unei celule vii din corpul omenesc, cu o „dimensiune" de 4 microni, trebuie să se schimbe neapărat și modalitatea de interpretare a fenomenelor.

Pare a fi mult mai ușor oamenilor, din poziția lor de mijloc — între universul mare și universul mic — să-și imagineze că pricep cam ce înseamnă „un an lumină" sau „300 000 de kilometri pe secundă", pentru că văd în fiecare noapte stelele pe cer și au văzut la televizor, patru oameni care mergeau pe Lună...

Cu totul altceva se întîmplă dacă ni se spune că celulele din corpul omenesc au o „mărime" cuprinsă între 200 de microni cubici și 15 000 de microni cubici (un micron fiind a mia **parte** dintr-un milimetru). Într-un cub cu laturile de cîte un milimetru încap **un miliard** de microni cubici.

În situația aceasta, devine foarte greu de imaginat evaluarea făcută de profesorul Hofmeister, care afirmă că, într-o celulă din ficatul de om, se află 53 miliarde de molecule de proteine, 166 miliarde de molecule de lipide, 2 900 miliarde de felurite molecule mai mici și 255 000 mii de miliarde de molecule de apă, adică un total, cu oricîtă aproximație vreți, de 228 119 000 000 000 (două sute douăzeci și opt de mii de miliarde) de molecule...

Multitudinea aceasta corpusculară nu stă pe loc nici o miliardime de secundă. Metabolismul celular, adică totalitatea proceselor fizico-chimice care au loc în materia celulei, formează „fabrica de viață". O fabrică prin excelență optimizată, organizată și condusă cibernetic, în sensul cel mai strict al termenului, conform unui program a cărui minuțiozitate, precizie și eficacitate nu poate fi atinsă de toate computerele din lume, prezente și viitoare, luate la un loc.

Acest program al „esenței de viață" este elaborat de al treilea component al celulei vii, **nucleul.**

Tratat, ca și membrana și citoplasma, cu mijloace sumare de investigație, nucleul era considerat un bioagregat de acizi nucleici. Studiat cu metodele și instrumentele de azi ale ultramicrobiologiei, sfera minusculă, cu conținut vag diferențiat, a devenit cel mai uimitor laborator din cîte s-ar putea concepe. Mai mult, spune profesorul francez Monod (Premiul Nobel 1965) : „În celula vie, adevărată uzină chimică miniaturizată și automatizată, capabilă să efectueze pînă la două mii de reacții chimice simultane", nucleul funcționează ca un impecabil și, în același timp, implacabil centru de comandă. El nu greșește niciodată în programarea proceselor chimice, în aprovizionarea și vidarea celulei, în coordonarea ansamblului de operații, deoarece prima greșeală a lui ar fi și ultima. Cu o iuțeală de același ordin ca toate procesele din micul său sistem, într-o milionime de secundă, fără nici o modificare anatomică vizibilă imediat, celula moare. În condițiile generale de viață ale corpului omenesc, în fiecare secundă mor 50 de milioane de celule — aproape toate din cauza dificultăților de nutriție și a intoxicațiilor provocate de virusuri. În locul lor, natura a luat din vreme dispozițiile necesare ca să se nască celule noi. Procedeul, unic, este mitoza, adică diviziunea celulară, comandată, de asemenea, de nucleu.

Cel mai important factor de viață al acestui aparat intern, „inima cibernetică" a celulei este constituită de șirurile duble, elicoidale, formate de moleculele de acid dezoxiribonucleic, cunoscut sub inițialele ADN. Toate funcțiile „uzinei celulare" sînt înscrise în șiragurile acestea bizare, într-o ordine și cu o precizie care sfidează fantezia tehnică. De la hrană pînă la apărare și reproducere, tot ce întreprinde celula pentru a trăi și a se perpetua, este conținut în ADN și comunicat în termeni imperativi, dar indescifrabili deocamdată pentru oameni, tuturor agregatelor moleculare din interiorul celulei. Se știe, totuși, că acidul dezoxiribonucleic utilizează serviciile unui „curier cibernetic", acidul ribonucleic (ARN) care, cu o supleță fantastică transmite comenzile, modelează acțiunile microfizice și operațiile biochimice veghind la efectuarea lor.

În această structură a spațiului extrem de mic, celula este vie, pentru că are propriile ei funcțiuni vitale, microfiziologia ei, care, în esență, este singura formă veritabilă de viață.

Toate procesele fizico-chimice care se produc și se reproduc, la scară mare, în ansamblul organismelor animale și structurilor vegetale provin exclusiv din micul metabolism celular, multiplicat cu factori de ordinul a miliardelor de miliarde.

De unde își extrage celula și agregatele ei energia necesară funcționării normale și hrana ei chimică ? În ce fel sintetizează și dezagregă substanțele pentru a produce viață ?

Cine amenință aceste uzine cibernetice, pentru a le fura scînteia de viață din interiorul lor ? Ce sînt virusurile ? Cum operează ele ca niște bîrlanzi, și paraziți în agregatele vitale ?...

Mircea GRIGORESCU

(Va urma)

18—28 aprilie 1945

◆

ULTIMELE ZILE ALE LUI MUSSOLINI

Paul B. Marian

Una din ultimele fotografii ale lui Mussolini

Coloana de mașini a fasciștilor fugari se apropie de Musso. În primul automobil se ascunde „ducele"

Generalul Cadorna (stînga), comandantul Corpului Voluntar al Libertății (C.V.L.), și colonelul Valerio, care a comandat plutonul de execuție

1944... Semnele înfrîngerii partenerilor „Pactului de oțel" devin din ce în ce mai vizibile. „Operația Overlord", debarcarea în Normandia, a reușit. Această acțiune de mare amploare a întîrziat ocuparea Italiei de nord de către trupele aliate.

Dar la 15 august, acestea debarcă și în Provence, izolînd Italia între Alpii francezi și Brenner. La răsărit, armata sovietică înaintează spre Budapesta, ofensiva sovietică, devenind apoi, în 1945, generală, de la Gdansk la Budapesta. Înfrîngerea hitleriștilor se precizează din ce în ce mai mult. În Italia, aliații se aflau în fața Bolognei și cele 20 de divizii germane din Italia de nord nu puteau spera să se salveze prin îngusta frontieră austro-italiană. Ele n-aveau decît o singură ieșire : să capituleze.

Mussolini știa, prin Anfuso, ambasadorul său la Berlin, că Ribbentrop, Himmler și Kaltenbrunner încercau, fiecare în parte, să ia contact cu aliații, spre a stabili un armistițiu cu ei. Reprezentanții acestor trei fruntași naziști în Italia, ambasadorul Rahn, Wolff și Dollmann, acționau în același sens, fără să-l informeze pe „duce" care, datorită ecourilor ce îi parveneau, nu ignora totuși manevrele lor.

La rîndu-i, Mussolini avea și el planul său, pe care-l mărturisise lui Anfuso [1].

Simțind marea răspundere care apasă pe umerii săi pentru crimele fascismului și temîndu-se de pedeapsă, Mussolini încearcă să-și salveze pielea plănuind să joace rolul de intermediar în negocierile unei păci de compromis. Îl trimisese, la 13 martie, pe fiul său Vittorio, la Milano, cu o scrisoare adresată cardinalului Schuster. El promitea salvarea patrimoniului industrial în cazul că hitleriștii ar evacua Italia. Cardinalul nu răspunse, dar transmise scrisoarea cartierului general aliat din Caserta. Răspunsul aliat fu cît se poate de clar : capitulare fără condiții.

La 14 aprilie, s-a ținut la Gargnano o ultimă reuniune comună italo-germană, la care au participat : Mussolini, Pavolini, Graziani, Anfuso, Zerbino și Barracu, din partea italiană, Rahn, Wolff, Vietinghoff, din partea germană. Mussolini își expuse planul său de apărare supremă.

„MI-AM PIERDUT ILUZIILE"...

Evenimentele se precipitau însă și nu în favoarea lui Mussolini. După moartea lui Roosevelt — 13 aprilie — Departamentul de Stat a ordonat lui Dulles întreruperea tuturor negocierilor pe care le purta, în secret, cu Wolff. Pe front, situația era din ce în ce mai gravă. Viena căzuse în mîinile aliaților în ziua de 13, iar în ziua de 16, americanii ocupă Nürnberg.

În fața acestei situații fără ieșire, Mussolini convoacă la 16 aprilie, pentru ultima oară, „guvernul" său fantomă, căruia îi împărtășește hotărîrea sa definitivă: „guvernul" fascist se transferă la Milano. Ceea ce se și întîmplă. „Ducele" va rămîne la Milano doar șapte zile : din 18 pînă în 25 aprilie. La prefectura de pe Corso Monforte, căpeteniile fasciste își aleseseră reședința, conciliabulele se țin lanț. Unii „miniștri" sînt de părere să facă din Milano un punct de ultimă rezistență ; alții cer organizarea neîntîrziată a redutei Valtelinului. Mussolini optează pentru această ultimă formulă. Dar îl preocupă și transferarea puterilor unei autorități legitime. Vrea neapărat să facă aceasta, înainte de a se retrage la Valtelino. Încearcă, deci, să intre în contact cu Comitetul de Eliberare Națională (C.E.N.).

La 21, primele trupe aliate au stabilit un cap de pod pe Po. În ziua de 23, Genova s-a răsculat. Nu mai e nici un minut de pierdut. După mai multe sondaje, Mussolini izbutește, prin intermediul industriașului milanez Cella, să stabilească o întîlnire cu delegații C.E.N. Întrevederea are loc în ziua de 25 aprilie, la arhiepiscopia din Piazza Fontana [2].

Înainte de a sosi delegația C.E.N., Mussolini mai are puțin timp să discute cu cardinalul Schuster. Acesta încearcă să-l facă să renunțe la ideea de a se retrage la Valtelino, cu cele 3 000 de „cămăși negre".

— Nu-ți face iluzii, Duce, nu te vor urma nici trei sute de fasciști. Eu știu mai bine decît acei care vor să te facă să crezi că vor fi trei mii.

— Ceva mai mult de trei sute, insistă Mussolini. Dar nu mai mulți. Mi-am pierdut iluziile.

Între timp sosește delegația C.E.N. : generalul Cadorna, șeful ei, Marazza (partidul creștin-democrat) și Lombardi (partidul acțiunii) și discuțiile încep. Potrivit instrucțiunilor primite, delegații C.E.N. cer predarea fără condiții. Mussolini insistă ca trupele fasciste să fie tratate ca prizonieri de război. Dezacordul se produce în momentul cînd se ridică problema criminalilor de război. Atunci, Graziani intervine, subliniind că „armata republicană", adică resturile trupelor fasciste, să rămînă solidară cu cea germană. Cardinalul precizează însă că predarea trupelor hitleriste este iminentă.

Mussolini, socotindu-se trădat, se ridică și părăsește arhiepiscopia, făgăduind un răspuns peste o oră.

De fapt, „ducele" nu mai deținea nici o putere, nu mai avea nici un control asupra situației. Plecarea bruscă a lui Mussolini a surprins pe unii din membrii C.E.N., căci ei știau că în decretele

1 F. Anfuso, „Dal Palazzo Venezia al Lago di Garda", Roma, 1957.

2 F. Bandini, „Le ultime 95 ore di Mussolini", Milano, 1959.

date de Comitet se prevedea pedeapsa cu moartea pentru fasciștii găsiți cu arma în mînă. Dacă Mussolini pleacă la Valtelino, merge la o moarte sigură, căci partizanii stăpînesc toată regiunea. Dar și în sînul C.E.N. există tabere divergente : unii vor ca Mussolini să fie executat, alții, ca el să fie predat aliaților ca prizonier de război.

ARESTAREA

Mussolini nu dă nici un răspuns delegației C.E.N. ci ordonă credincioșilor săi să-l urmeze. Zece mașini sînt gata pregătite. Unde ? În aceeași noapte, coloană „ducelui" ajunge la Como și Mussolini reușește să vorbească cu soția sa. O conjură să se pună la adăpost, apoi își ia rămas bun de la ea.

În zorii dimineții de 26, coloana de mașini pornește din nou, îndreptîndu-se spre Menaggio. De ce, mai ales că doar în ajun, cînd se hotărîse să părăsească Milano, „ducelui" i se făcuseră fel de fel de propuneri de către acei care voiau să-l vadă scăpat : Buffarini i-a propus să fugă în Elveția sau în Spania ; concubina lui, Clara Petacci, să simuleze un accident de automobil și apoi să dispară incognito, după ce i s-ar fi anunțat moartea ; Tullio Tamburini, fostul șef al poliției din Gargnano, să fugă în Polinezia ; cei mai mulți i-au sugerat ideea să fugă în Spania.

De ce n-a ascultat Mussolini de nici una din aceste propuneri ? De ce a ținut să răspundă neapărat apelului telefonic al generalului Mische, care i-a spus că-l așteaptă la Sondrio (Valtelino) ? Pentru simplul motiv că „ducele" nu a renunțat la ideea lui fixă de a se retrage la Valtelino și de a opune aici o ultimă rezistență, în ciuda oricărei logici.

Coloana, alcătuită din 30 de mașini și de camioane, se pune în mișcare. În mașini se aflau, afară de Mussolini și Clara Petacci, Graziani, Barracu, Mezzasoma, Romano, Liverani, Zerbino, Gatti (unul din secretarii lui Mussolini). Coloana o încheiau două mașini S.S., comandate de locotenentul Birzer, două mașini blindate și cîteva companii ale armatei republicane.

După o mică haltă la Menaggio, coloana ajunge în noaptea de 26 la Grandola. Aici, Buffarini și Graziani încearcă să treacă fraudulos în Elveția, dar primul este prins de partizani. În dimineața de 27, Pavolini sosește cu un grup mic de fasciști, rămași credincioși. Cu totul și cu totul sînt 12 ; ceilalți se predaseră partizanilor din Como.

Mussolini și Pavolini se urcă amîndoi într-una din cele două mașini blindate. Coloana pornește din nou și ajunge la 7 dimineața la Musso. Un trunchi de copac și cîteva stînci barează șoseaua.

Coloana este oprită de partizani. Hitleriștii ridică steagul alb. Pedro[3], care conduce grupul de partizani, discută cu locotenentul Birzer, comandantul hitlerist. Partizanii, aflînd că în coloana de mașini se află cîțiva fasciști care au cerut protecția nemților, permit trecerea germanilor, dar cer ca fugarii italieni să le fie predați. Procedînd astfel, Pedro s-a gîndit să pună mîna pe înalții demnitari fasciști, avînd și posibilitatea de a ataca apoi coloana germană mai departe — la Ponte del Passo —, într-o poziție mai favorabilă și cu ajutorul brigăzii a 55-a garibaldiene, căci la Musso, partizanii erau doar 100, iar nemții 400 sau 500 ; numai că aceștia din urmă nu știau acest lucru.

Germanii acceptînd propunerea, partizanii încep percheziționarea mașinilor. Ocupanții mașinii blindate deschid însă focul și o scurtă luptă se angajează între ei și partizani. Barracu este rănit la braț. Porta și Pavolini încearcă să fugă, dar sînt regăsiți. Toți trei sînt duși la primăria din Dongo, ca și ministrul Romano. Între timp, Bill[4] — celălalt comandant al partizanilor — cercetează mașinile germane. Deodată, partizanul Josef Negri se apropie de el și-i spune, cu un glas gîtuit de emoție, că într-unul din camioane se află Mussolini. Incredul, Bill se îndreaptă spre camion și vede un om învelit într-o pătură. Se apropie și strigă :

— Tovarășe !

Nici un răspuns.

— Excelență...

Nici un răspuns. Atunci, el îl bate pe umăr și ridică tonul :

— Cavaliere Benito Mussolini !...

Omul tresare. Bill sare pe treapta camionului. Același lucru îl face și Pirali, un mecanic din Dongo. Bill scoate ochelarii negri pe care îi poartă omul din mașină și-l privește : este într-adevăr Mussolini. Îi smulge pușca mitralieră pe care o ține pe genunchi și-i ordonă să-l urmeze.

Mulțimea se îngrămădește în jurul camionului, îl huiduiește pe Mussolini. Criminalul de război nr. 1 al Italiei fasciste e vizibil înspăimîntat. E lamentabil și ridicol. Înconjurat de partizani, străbate prin mulțime. Ex-dictatorul este condus pînă la primărie. Primarul îl asigură că nu va păți nimic.

Aflînd de capturare, Pedro se repede la primărie și-l percheziționează pe Mussolini. Descoperă la el o cutiuță de lemn.

— Conține documente secrete, mărturisește „ducele".

În ea se află, într-adevăr corespondența privind situația din Triest, corespondența Hitler-Mussolini[5], stenograma procesului din Verona și un dosar, intitulat Umberto di Savoia. Pedro îi înapoiază lui Mussolini stiloul, un creion, o pereche de mănuși și o batistă. Între timp a fost oprită o nouă mașină. În ea se află Clara Petacci, fratele și logodnicul surorii ei. La început ei încearcă să-și ascundă identitatea, dar sînt descoperiți.

Temîndu-se că fasciștii ar putea să-i atace, spre a-și elibera șeful, Pedro hotărăște să-l ducă pe Mussolini la Germanino, la 6 km de Dongo și 600 m altitudine. Se formează imediat un convoi, care pornește spre această localitate. Aici, Mussolini este închis în podul cazărmii. El îl roagă pe Pedro să vină pînă la el și îi cere să-i transmită Clarei salutări din partea lui.

— Dar vă rog să nu spuneți nimănui că-i Petacci, s-ar putea să i se facă vreun rău...

Pedro și tovarășii lui hotărăsc ca peste noapte, Mussolini și cu Petacci să fie duși la Brunate.

După-amiază, brigada de partizani telefonează Comitetului de Eliberare Națională, pentru a-i anunța senzaționala captură. Telefoniștii brigăzii primiseră și ei un mesaj misterios, transmis chipurile de autorități : „Tratați-l bine pe prizonier. În cazul unei încercări de evadare, lăsați-l să plece". Această comunicare (care n-a fost niciodată clarificată) pare mai mult decît suspectă și-l îndeamnă pe Pedro să-l transfere imediat pe Mussolini. Ex-dictatorul va juca rolul unui partizan rănit, iar Petacci, pe al unei infirmiere.

[3] și [4] Pe numele lor adevărat : conte Pietro Luigi Bellini delle Stelle, comandantul brigăzii 52-a Garibaldi, și Lazzaro Urbano, vicecomisar al aceleiași brigăzi.

[5] A fost publicată ulterior, sub titlul : Hitler e Mussolini : Letere e documenti, editura Rizzoli, Milano, 1946.

EXECUȚIA „DUCELUI"

În după-amiaza zilei de 27 aprilie, generalul Cadorna, lider militar al rezistenței (C.V.L.) a fost informat de arestarea „ducelui". Aliații au fost și ei înștiințați.

La ora 23, conducătorii C.V.L. și ai C.E.N. au ținut o ședință comună : Mussolini să fie adus la Milano. Într-o ședință restrînsă, care s-a ținut după aceea, s-a hotărît ca Mussolini să fie adus împușcat.

Cadorna i-a dat colonelului Valerio[6], un permis de trecere și a transmis, la 28 aprilie, următoarea telegramă Cartierului general aliat : „C.E.N. regretă că nu-l poate preda pe Mussolini care, judecat de un tribunal popular, a fost împușcat în același loc unde fasciștii au omorît 15 patrioți".

În zorii dimineții de 28 aprilie, Valerio, în fruntea unui grup de oameni înarmați, a sosit la Dongo într-un camion. El l-a convocat imediat pe Pedro care, bănuitor, i-a cerut să se legitimeze. Valerio și-a arătat actele și Pedro a fost nevoit să recunoască superioritatea ierarhică a colonelului, care adăugă :

— Trebuie să-mi dați ascultare. L-ați arestat pe Mussolini și pe toți ceilalți. Am venit aici să-i împușc.

Pedro ezită. Vrea să-și consulte statul-major. Valerio repetă că trebuie să se întoarcă la Milano cu trupurile celor împușcați și că execuția trebuie s-o conducă el. Garibaldienii se hotărăsc să asculte de acest ordin. Valerio ia lista prizonierilor și indică, printr-o cruce, numele condamnaților.

Pedro se întoarce la Germanino, spre a-i aduce pe prizonieri.

Prizonierii sînt aliniați în fața unui zid. Corpurile foștilor demnitari fasciști se prăbușesc în țărînă.

„În momentul cînd am ordonat executarea, declară Valerio, n-am simțit nici ură, nici bucurie exagerată, nici mîndrie, nici simpatie. Cînd totul s-a terminat, abia atunci am simțit un sentiment de pace profundă. Am executat ordinele primite. Mussolini era mort, ordinul era îndeplinit. El n-a murit curajos. A murit în genunchi, înnebunit de spaimă. După lipsa de curaj pe care a manifestat-o în ceasul suprem, trebuie să fi fost un om foarte slab de înger. Nici un cuvînt nu i s-a desprins de pe buze. Cinci gloanțe l-au atins. Un glonte a atins-o pe Petacci și a omorît-o pe loc. După ce s-a terminat totul, am încărcat cadavrele tuturor foștilor demnitari fasciști și le-am adus pe Piazza Loreto, din Milano, în locul unde, la 14 august 1944, 15 partizani fuseseră masacrați în fața unei pompe de benzină. Locul pe care îl fixasem pentru a expune cadavrul lui Mussolini nu fusese ales la întîmplare".

În seara zilei de 29 aprilie, corpul lui Mussolini a fost transportat la cimitirul Musocco din Milano.

După aproape un an — mai exact la 23 aprilie 1946 — corpul „ducelui" a fost răpit în mod misterios și transportat la Lavano. Autorii răpirii au fost niște neo-fasciști, comandați de Domenico Leccisi. Corpul a fost înmormîntat la mînăstirea Angelicum din Pavia și, apoi, la Cerro Maggiore, lîngă Milano.

În 1957, corpul a fost predat familiei și îngropat definitiv la Predappio.

[6] Valerio — pe numele lui adevărat Walter Audisio — fost combatant în Brigăzile internaționale din Spania, iar apoi, după război, deputat comunist în parlamentul italian.

reflector

PRIMA CONDAMNARE ÎN PROCESELE „FAMILIEI MANSON"

Tribunalul din Los Angeles l-a condamnat la moarte pe Robert Kenneth Beausoleil, în vîrstă de 22 de ani, asasinul muzicianului Gary Hinman. Beausoleil făcea parte din „familia Manson", banda care a săvîrşit masacrele din vila „Bel Air" şi de la locuinţa familiei Labianca. În timpul procesului, el declarase că crima a fost instigată de Charles Manson. Gary Hinman a murit la capătul unei săptămîni de tortură, în locuinţa sa izolată, situată într-un canion, la nord de Los Angeles. În timpul procesului s-a arătat că, timp de două zile, victima a pierdut continuu sînge, consecinţă a rănilor provocate cu o sabie şi cu pumnalul. La sfîrşit, Hinman a fost înjunghiat şi sufocat cu o pernă. Robert Beausoleil nu a săvîrşit singur aceste orori. Pe baza mărturiilor obţinute în timpul procesului său au fost puşi de asemenea sub acuzare Susan Denise Atkins (21 de ani), implicată şi în cazurile Sharon Tate şi Labianca, Bruce Davis (27 ani), precum şi Charles Manson. Acuzarea a dovedit că Manson l-a lovit pe Hinman cu sabia, tăindu-i o ureche.

Din nou, Manson a solicitat dreptul de a se apăra singur, dar judecătorul George Dell i-a respins cererea, arătînd că-l consideră „incompetent să se apere". Data acestui proces n-a fost încă fixată. În schimb, procesul celor şase membri ai bandei Manson acuzaţi de asasinarea actriţei Sharon Tate şi a altor şase persoane a fost amînat din nou pentru 15 iunie. Motivul amînării este desemnarea unui nou judecător, Charles Older, care va conduce lucrările tribunalului în locul judecătorului William Keene, repudiat de Manson. (În acest proces i s-a permis să acţioneze ca propriul său avocat).

Robert Kenneth Beausoleil a intrat, aşadar, în închisoarea St. Quentin, unde se află şi numeroşi alţi condamnaţi la moarte prin gazare. Cel mai faimos dintre ei, Sirhan B. Sirhan, asasinul lui Robert Kennedy, a încercat să determine interzicerea cărţii intitulate „R.F.K. trebuie să moară", de Robert Kaiser. La 18 aprilie, ziua în care s-a împlinit un an de la condamnarea la moarte a lui Sirhan, tribunalul i-a respins acţiunea, arătînd că această carte nu va aduce prejudicii asasinului prin dezvăluirea vreunor informaţii „care n-ar fi deja de domeniul public". Judecătorul a comunicat, de altfel, că autorul cărţii, Robert Kaiser, care în timpul procesului lui Sirhan a acţionat ca anchetator din partea apărării, i-a plătit acestuia, pînă în prezent, 32 655 de dolari. Totuşi, Sirhan i-a intentat un nou proces lui Kaiser, agentului literar şi editorului acestuia, cerînd două milioane de dolari daune.

Condamnaţii la moarte de la St. Quentin ţin, după cum se vede, la reputaţia lor...

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

Dimce Belovski

ACŢIUNI ŞI ŢELURI ALE POLITICII EXTERNE A IUGOSLAVIEI

FORŢA REALĂ a activităţii internaţionale a Iugoslaviei rezultă din faptul că dezvoltarea noastră socială şi politica noastră independentă se încadrează în tendinţele contemporane progresiste, a căror caracteristică esenţială este lupta pentru eliberarea omului şi a popoarelor. Noi înşine ne-am aflat cîndva într-o situaţie semicolonială şi dependentă, rezultată din nedreptatea socială şi naţională, din înapoiere şi am găsit posibilitatea transformării socialiste, ale cărei caracteristici principale, pe lîngă libertate şi umanism, sînt eliberarea omului muncii, precum şi egalitatea în drepturi a popoarelor în cadrul unei comunităţi multinaţionale. Noi înşine am trecut prin epopeea luptei de eliberare, pentru a cuceri cu jertfe grele comunitatea popoarelor iugoslave egale în drepturi. Într-un cuvînt, interesele societăţii şi comunităţii noastre reprezintă o parte componentă a năzuinţelor generale ale oamenilor şi popoarelor spre libertate, independenţă, spre relaţii internaţionale democratice şi bazate pe egalitatea în drepturi...

Angajarea noastră internaţională se caracterizează prin principialitate şi consecvenţă în lupta pentru menţinerea păcii, pentru eliberarea popoarelor şi pentru colaborarea bazată pe egalitate în drepturi, cu preţul tuturor dificultăţilor şi sacrificiilor pe care a trebuit să le suportăm...

Politica noastră independentă, indiferent dacă cineva vrea sau nu acest lucru, este un factor prezent în relaţiile internaţionale, ceea ce impune noi obligaţii în domeniul activităţii noastre imediate şi de perspectivă.

Lumea în care trăim are de înfruntat o serie de dificultăţi, iar dezvoltarea relaţiilor internaţionale reflectă anumite contradicţii profunde. În diferite regiuni ale lumii există surse generatoare de pericol pentru pacea mondială. Focarele de război n-au fost stinse. În Extremul Orient se desfăşoară un adevărat război prin care un popor întreg este expus la suferinţe nemaivăzute. Se tolerează mai departe ocuparea teritoriilor străine prin forţa armelor, cum este cazul în regiunea Orientului Apropiat. Continuă să existe bastioane coloniale şi rasiste, iar multe ţări recent eliberate sînt supuse la presiuni permanente care îngreunează stabilizarea şi dezvoltarea lor naţională independentă. Se adînceşte prăpastia între ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare. În lumea actuală persistă asuprirea unor state şi popoare. Continuă concentrarea puterii în mîinile unui număr restrîns de oameni, şi încă nu s-a pus capăt cursei înarmărilor.

Emanciparea oamenilor şi popoarelor este o năzuinţă predominantă a relaţiilor contemporane. Cerinţele de democratizare a relaţiilor internaţionale, de independenţă şi suveranitate n-au fost niciodată mai pronunţate ca astăzi. Un mare număr de ţări care, în ultimii ani, au păşit în mod independent pe scena internaţională, reclamă participarea echitabilă la treburile internaţionale...

Rezistenţa este însă mare. Marile puteri încearcă să impună relaţiile lor reciproce ca un raport internaţional principal. Continuă să se vorbească prea mult despre scindarea lumii, despre sferele de interese, despre polarizare. Încercările de a menţine structurile şi poziţiile actuale îngreunează evoluţia pozitivă a relaţiilor internaţionale. Tendinţele de păstrare a monopolului şi hegemoniei se accentuează, concomitent cu năzuinţele tot mai mari spre democratizarea relaţiilor internaţionale.

În relaţiile dintre marile puteri apar tendinţe noi, care depăşesc faza explorării intereselor comune esenţiale şi deschid procesul unei înţelegeri. În noile condiţii, problema securităţii ţărilor mici şi mijlocii — şi a ţărilor nenucleare în general — devine mai acută ca oricînd în trecut, fiind tot mai limpede că străduinţele pozitive de a se evita un război mondial nu înseamnă în acelaşi timp şi garanţia păcii la toate frontierele şi pentru toate statele şi popoarele ; după cum este tot mai evident că securitatea ţărilor nu poate fi asigurată prin apartenenţa la blocuri, prin „umbrele" sau garanţii declarative.

Osaka. Una din noutăţile de mare efect prezentate la „Expo'70" : primul telefon portativ. Legătura telefonică se obţine prin simpla apăsare a unor clape numerotate

Evoluția relațiilor internaționale se împletește cu diferite evenimente care, alternativ, încurajează tendințele pozitive sau subminează însești bazele păcii și colaborării internaționale... Dar comunității internaționale i se impune, în ciuda tuturor dificultăților, o problemă — probabil cea mai complicată — și anume : cum să se extindă spațiul pentru emanciparea popoarelor și a omului, proces care întîmpină atîtea greutăți și rezistențe. Foarte important este faptul că s-a dovedit că, în ciuda dificultăților, interesele popoarelor și țărilor în ceea ce privește pacea și colaborarea sînt mai puternice și mai trainice decît orice criză și chiar decît folosirea forței.

În situația complicată a relațiilor internaționale, acționează în mod încurajator faptul că asupra mai multor probleme a început un dialog internațional. Rămîne ca timpul să arate dacă comunitatea internațională a păşit într-adevăr în era tratativelor, dacă a început cu adevărat o nouă fază care să se caracterizeze prin străduința de a făuri baze pentru pace și securitate.

Din toate aceste considerente, devine imperioasă necesitatea angajării tuturor factorilor care pot și trebuie să contribuie la găsirea soluțiilor celor mai bune posibile pentru problemele mondiale deschise. De aceea, prezintă o importanță deosebită acțiunea țărilor neangajate și eforturile lor de a oferi lumii, prin activitatea lor comună, organizată, noi concepții și inițiative în vederea promovării mai departe a relațiilor internaționale, înlăturării piedicilor și înfrîngerii rezistenței care împiedică procesul emancipării și democratizării în domeniul relațiilor internaționale.

Paralel cu activitatea în vederea înfăptuirii politicii de neangajare și creării condițiilor pentru o manifestare mai activă a partizanilor acestei politici, sîntem angajați, înfăptuind aceeași politică de neangajare, în treburile europene generale, insistînd asupra lărgirii bazelor care să permită promovarea colaborării, asigurarea păcii și respectarea independenței tuturor țărilor europene. Angajarea noastră europeană se caracterizează printr-un simț realist : ne pronunțăm pentru dezvoltarea colaborării în vederea înlăturării divizării Europei și, în același timp, nu nutrim iluzii că se vor produce schimbări rapide care să permită lichidarea blocurilor existente.

Țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările care nu posedă arme nucleare primesc reproșuri din partea marilor puteri în sensul că pun prea mult accentul pe interesele lor speciale. Ca și cum aceasta ar reprezenta vreun pericol. Adevăratul pericol poate rezulta numai din încercarea de a nu ține seama de interesele țărilor mici și mijlocii sau din încercarea de a căuta și impune soluții contrare intereselor lor. Nu este vorba de a preconiza înfruntări artificiale cu marile puteri, ci de străduința ca toate interesele să fie reprezentate și respectate, ceea ce poate oferi singura bază solidă pentru pacea și securitatea lumii. Se înțelege că aceasta presupune, în primul rînd, răspundere și obligații din partea marilor puteri.

Noi, ca și mulți alții, nu ascundem că sîntem pentru progresul continuu al relațiilor internaționale, pentru schimbări în lume care să dărîme barierele existente în calea colaborării între popoare și pentru o comportare între state de natură să asigure respectarea independenței și suveranității popoarelor, precum și dreptul lor de a-și alege liber calea proprie de dezvoltare ; sîntem însă împotriva amestecului în treburile interne ale țărilor, indiferent de motive — economice, militare, politice sau ideologice. Ni se pare că astăzi năzuințele și interesele comunității internaționale își găsesc îndeosebi expresia în efortul de a se asigura o dezvoltare a lumii care să creeze condiții pentru relații între state bazate pe respectarea strictă a Cartei O.N.U. și pe aplicarea deplină a principiilor coexistenței pașnice. Firește, nu coexistența între grupările militar-politice existente, care ar adînci și mai mult scindarea, nu coexistența numai între statele cu sisteme social-politice diferite, ci coexistența și colaborarea între toate statele.

Angajarea noastră pe plan internațional reflectă, înainte de toate, interesul nostru național vital și reprezintă o parte componentă a luptei noastre perseverente pentru păstrarea poziției independente proprii și a locului cucerit în lume... În acest context, hotărîrea popoarelor de a-și apăra independența, suveranitatea și integritatea națională constituie un important factor internațional, care se încadrează în toate străduințele de a se asigura pe acest continent pacea, securitatea și colaborarea între popoare.

Depunem continuu eforturi sincere pentru dezvoltarea colaborării cu toți partenerii care doresc acest lucru, pe baza respectului reciproc și a egalității depline. Ne pronunțăm îndeosebi pentru dezvoltarea relațiilor și colaborării cu țările vecine, mai ales cu țările socialiste. Ne comportăm în mod deschis și cu răspundere, ne abținem de la orice act care ar putea turna gaz peste foc, deoarece țelul nostru este de a contribui la dezvoltarea relațiilor și promovarea încrederii ca premise pentru stabilitatea și pacea în zona noastră geografică. Nu este un secret că ne străduim să înfăptuim nu numai relații normale, ci să și dezvoltăm colaborarea cu marile puteri, în ciuda deosebirilor existente în ceea ce privește abordarea anumitor probleme internaționale și poziția față de ele.

Calea urmată de noi, precum și de multe alte popoare, în condițiile lumii actuale, nu este ușoară, nu este lipsită de dificultăți, obstacole, pericole și griji. Lupta pentru întărirea continuă a rolului nostru independent în relațiile internaționale presupune stabilitatea și coeziunea societății noastre, perseverența în înfăptuirea țelurilor de dezvoltare socială și economică.

Sîntem o țară mică, dar, militînd perseverent pentru țeluri progresiste, ne-am croit căi pentru întărirea rolului și contribuției noastre la dezvoltarea relațiilor internaționale, am obținut dreptul la dialog și relații egale cu toți partenerii.

The New York Times

PRIORITĂȚI SPAȚIALE ȘI PĂMÎNTEȘTI

DOUĂ zboruri pînă la Lună, două aselenizări, două înapoieri pe Pămînt au fost efectuate fără nici un impediment. Au fost mari spectacole mondiale, deoarece toate mecanismele au funcționat aproape perfect și tot ceea ce trebuia să se întîmple s-a întîmplat cu adevărat. Acum, însă, după nenorocul lui „Apollo-13", un glas ar putea să spună pe drept cuvînt : „Mă tem că aceasta va fi pentru multă vreme ultima misiune spre Lună".

De fapt, în ciuda euforiei provocate de succesele anterioare și de gloria primilor pași pe Lună, programul spațial

Cu prilejul recentei aniversări a 25 de ani de la eliberarea Ungariei, la Budapesta a fost dată în folosință prima porțiune a noului metrou

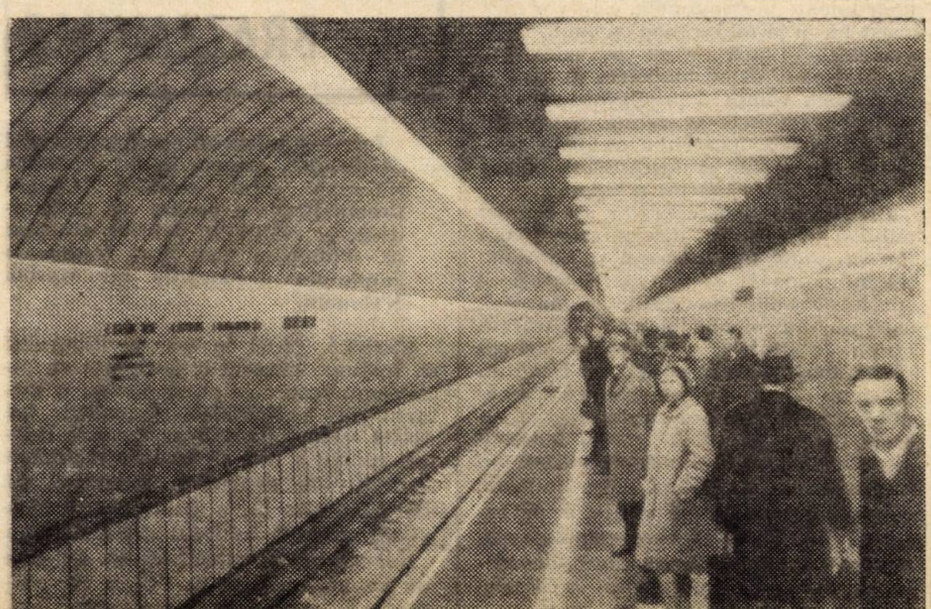

provoca de cîtva timp nemulţumiri. În primul rînd, programul era teribil de costisitor — 24 miliarde dolari pentru a ajunge pe Lună — şi aceasta într-o perioadă în care oraşele decad, mediul înconjurător se deteriorează, iar structura socială se prăbuşeşte. Cursa pentru Lună era oare indiciul unui cancer social ? Era oare un fel de excrescenţă bolnavă, ca piramidele care au provocat falimentul Egiptului antic, sau ca Palatul de la Versailles, care a dus Franţa la faliment în secolul XVII ? Eram oare siliţi să oferim spectacole tot mai grandioase, dar lipsite de conţinut, din înfumurare competitivă ? Programul spaţial era oare menit, în primul rînd, să abată atenţia, atît pe plan intern cît şi pe plan extern, de la declinul tot mai serios al structurii noastre sociale şi economice ?

Rezerve în privinţa programului spaţial formulează şi oamenii de ştiinţă, care pun sub semnul întrebării nu valoarea intrinsecă a unui asemenea proiect, ci graba cu care este aplicat şi denaturarea priorităţilor decurgînd din această grabă. Există în oarecare măsură impresia că accentul pus pe spaţiul cosmic a absorbit fonduri, materiale şi oameni de ştiinţă care altminteri s-ar fi putut consacra cercetărilor în domeniul mediului înconjurător şi al medicinii, cu foloase mai imediate pentru omenire.

Acum, cînd misiunea „Apollo-13" a eşuat, toate aceste întrebări vor fi formulate cu glas mai tare. Cheltuielile pentru „Apollo-13" însuşi — o sumă considerabilă — au fost irosite, deoarece nu am ajuns în Lună şi experienţele plănuite a fi întreprinse pe satelitul nostru nu au fost efectuate. Eşecul va demonstra opiniei publice nu numai că se cheltuiesc bani, ci doar că se riscă vieţile unor oameni extraordinar de curajoşi.

Trebuie oare să ne asumăm în continuare asemenea riscuri ? Oare beneficiile îndoielnice ale unor noi plimbări pe Lună şi ale unor noi mostre de roci lunare merită banii şi eventual vieţile pe care le vom consuma ? Sau ar fi mai bine să renunţăm ? Am ajuns pînă la Lună. Am păşit pe suprafaţa ei. Ne-am convins că acest lucru poate fi făcut. Dacă este nevoie de mai multe informaţii cu privire la spaţiul cosmic, ele să fie obţinute cu ajutorul unor instrumente perfecţionate, care vor face acest lucru la fel de bine ca omul, mult mai ieftin şi fără a risca vieţi omeneşti. Şi, mai ales, să ne înapoiem în ţară şi să folosim voinţa şi inteligenţa care au străbătut un sfert de milion de mile în spaţiul cosmic pentru a străbate prăpastia dintre albi şi negri, dintre bogaţi şi săraci, dintre bătrîni şi tineri.

Cererile tot mai energice ale opiniei publice în această direcţie vor afecta fără îndoială Congresul şi Administraţia naţională pentru aeronautică şi spaţiul cosmic (N.A.S.A.). Congresul, care nu este în nici un caz bucuros să aprobe cheltuieli, ar putea să strîngă şi mai mult băierile pungii, iar N.A.S.A. va avea nevoie de timp pentru a examina mecanismele ca să descopere greşeala care a provocat eşecul misiunii „Apollo-13" şi să ia măsuri pentru a-l preîntîmpina pe viitor. Fără îndoială că ritmul programului spaţial se va încetini. Dar va fi el oare complet suspendat ? Foarte probabil că nu, deoarece se vor invoca argumente — şi încă foarte puternice — în sens contrar.

Fondurile cheltuite pentru spaţiul cosmic sînt mari, dar s-a realizat mai mult decît o simplă plimbare pe Lună. Ştiinţa spaţială a lansat pe orbită sateliţi meteorologici, precum şi sateliţi de comunicaţii şi de navigaţie. Toţi aceşti sateliţi sînt foarte utili.

Chiar şi un accident în spaţiul cosmic îşi are foloasele lui. Ceea ce s-a întîmplat cu „Apollo-13", deşi toată lumea ar fi preferat să nu se întîmple, a verificat nava cosmică în condiţii extreme. Accidentul i-a verificat şi pe astronauţi, precum şi pe oamenii de pe sol. Experienţa dobîndită, din fericire fără pierderi de vieţi omeneşti, va fi extrem de utilă în zborurile viitoare, în care vor fi implicaţi şi mai mulţi oameni şi procedee şi mai complicate.

Noi studii ale scoarţei lunare, în special în adîncime, ne vor spune mai mult despre structura şi originea satelitului şi, în felul acesta, despre istoria propriei noastre planete şi a sistemului solar. Progresele în domeniul cercetărilor chimice şi electronice bazate pe vidul existent din belşug pe toată suprafaţa Lunii, precum şi pe temperaturile foarte scăzute ale nopţii şi pe puternicele radiaţii solare ale zilei lunare, ar putea produce o nouă tehnologie lunară.

A pune capăt acum progresului spaţial ar însemna a înceta jocul atunci cînd, poate, marile pierderi sînt de domeniul trecutului şi sînt pe cale să fie obţinute marile cîştiguri. În consecinţă, poate că atunci cînd ambele părţi îşi vor fi expus argumentele şi cînd perioada de incertitudini se va încheia, programul spaţial va fi şi mai puternic datorită conştiinţei opiniei publice că se pot produce accidente, că nu este posibil ca drumul să fie presărat numai cu petale de trandafiri.

AFRICASIA

PARIS

NOI OPŢIUNI LA BRAZZAVILLE

Într-un interviu acordat revistei „Africasia", comandantul Marien N'Gouabi, şeful statului Congo-Brazzaville, s-a ocupat de perspectivele şi realităţile politice din ţara sa. Publicăm mai jos fragmente ample din declaraţiile lui Marien N'Gouabi.

EXISTĂ ŢĂRI în care civilii, vrînd să înlăture mizeria şi nedreptatea socială, au recurs la arme pentru a răsturna pe exploatatori şi acoliţii lor. Astfel, cetăţeni civili au devenit militari pentru a face să triumfe legitimele aspiraţii ale poporului. Exemplul cel mai tipic este cel al profesorului vietnamez devenit celebrul general Giap.

Noi am urmat calea inversă. Cei care vin pentru un timp în Congo vor constata că armata nu îndeplineşte numai sarcini militare, ci se ocupă, de asemenea, de politică şi de economie. Soldatul nu este un robot, ci un cetăţean. El trebuie să-şi asume toate responsabilităţile în apărarea intereselor poporului. Pentru noi, criteriul important nu este acela de a fi civil sau militar, a purta sau nu uniformă, ci de a fi un adevărat militant revoluţionar, gata să facă sacrificii pentru a asigura independenţa şi progresul ţării spre a o face să depăşească subdezvoltarea.

Marien N'Gouabi

Republica Populară Congo este un stat esenţialmente paşnic. El duce o politică de prietenie cu toate ţările care-i respectă independenţa şi drepturile fundamentale, adică integritatea sa teritorială şi dreptul său de a alege instituţiile care-i convin, fără un amestec extern. Politica noastră internaţională poate fi deci calificată ca neutralistă. Dar această neutralitate nu exclude, bineînţeles, susţinerea fraţilor noştri angolezi în lupta dusă împotriva colonialismului portughez, nu exclude de loc susţinerea poporului vietnamez care luptă eroic împotriva imperialismului american. Republica Populară Congo este neutralistă pentru că ea nu aderă la nici un bloc.

Adeziunea noastră la principiile marxist-leniniste nu trebuie să frapeze observatorii occidentali. Noi le aplicăm ţinînd seama de realităţile naţionale. Aproape în totalitate, populaţia noastră este compusă din muncitori şi ţărani şi, la drept vorbind, nu există burghezie sau un capitalism african. Dacă există anumiţi privilegiaţi, aceştia sînt cei care au avut şansa să primească o instrucţie. Interesele poporului sînt reprezentate de către Partidul Congolez al Muncii, un partid de muncitori şi ţărani care aderă la principiile marxist-leniniste.

Noi evităm să vorbim de socialism african, de socialism bantu, de socialism congolez. Nu există decît un singur socialism — socialismul ştiinţific. A munci în interesul maselor şi pentru popor — aceasta înseamnă a lupta pentru a suprima exploatarea omului de către om. Că el se află în Africa, în Europa sau în altă parte, dacă o clasă exploatează o alta, există în mod necesar o luptă de clasă ; dacă clasa dominantă nu vrea să abandoneze de bună voie privilegiile sale, atunci clasa dominată nu poate face altceva decît să răstoarne clasa dominantă. În acest sens, în-

staurarea socialismului nu este în sine un fenomen congolez sau african, ci internaţional. Noi, în Congo, avem condiţiii specifice, de pildă, la noi există feudali. Noi nu putem, deci, face revoluţia în aceeaşi manieră ca în China sau Uniunea Sovietică. În Congo nu există uzine exploatate de congolezi. Socialismul nostru este, deci, mai ales, o luptă împotriva exploatării ţării de către capitaliştii străini...

Pe plan internaţional, Republica Populară Congo va stabili relaţii cu toate ţările pe baza avantajului mutual şi neamestecului în treburile interne. Ţara noastră are o vocaţie africană. Pentru aceasta ea încearcă să întărească frontul popoarelor africane, care luptă împotriva imperialismului. Ţara noastră va milita pentru întărirea cooperării între ţările Africii. În Africa Centrală, relaţiile noastre cu vecinii din U.D.E.A.C. sînt excelente. Cu Congo-Kinshasa noi sîntem gata să examinăm toate problemele divergente. Înainte însă de a organiza o întîlnire Mobutu—N'Gouabi, este preferabil să începem prin a rezolva anumite probleme materiale şi tehnice. O întîlnire la cel mai înalt nivel nu este de dorit decît după realizarea primilor paşi meniţi să destindă atmosfera. Dacă ea se va ţine fără ca un climat adecvat să fie pregătit, ea nu ar putea fi decît o manifestare folclorică, fără reale suporturi politice.

INTERNATIONAL Herald Tribune

Published with The New York Times and The Washington Post

C. L. Sulzberger

THEODORAKIS ŞI J-J S-S

GRECIA a devenit din nou un subiect de discuţii înflăcărate la Paris, atunci cînd cel mai faimos compozitor al ei, Mikis Theodorakis, a fost pus în libertate.

Consiliul European şi-a expus pentru prima oară punctul de vedere asupra Greciei în 1969. Consiliul speră că o continuare a presiunilor ar putea determina o îmbunătăţire a situaţiei la Atena. Regimul este vulnerabil la presiunea economică pe piaţa capitalului şi este îngrijorat în privinţa turismului din Occident, în special a excursiilor organizate. Turismul este o sursă majoră de venit pentru Grecia.

Singurul element nou a fost efectul asupra politicii franceze. Jean-Jacques Servan-Schreiber, care a preluat conducerea muribundului partid radical-socialist, a plecat cu avionul la Atena şi s-a înapoiat la Paris împreună cu Theodorakis. A fost o mare realizare umanitară, dar Servan-Schreiber a făcut greşeala de a încerca s-o transforme într-o lovitură publicitară menită să promoveze propriile sale ambiţii de a deveni preşedinte al Franţei.

Servan-Schreiber este singurul politician francez cu un simţ american al publicităţii personale pe care-l foloseşte pentru a merge în zig-zag de la stînga la dreapta şi înapoi, în urmărirea puterii. Timp de aproape un deceniu, el a sperat să candideze la preşedinţia Franţei şi, cu acest obiectiv în minte, a studiat metodele conducătorilor americani, mai ales pe cele ale lui John F. Kennedy.

Cîtva timp s-a mărginit să conducă cu foarte mult succes „L'Express" şi să compileze, cu ajutorul personalului acestei reviste, o serie de cărţi, cărora „L'Express" le-a făcut o mare publicitate. De asemenea, el s-a ataşat rînd pe rînd de politicieni liberali binecunoscuţi, printre care Pierre Mendès-France, Gaston Defferre şi (ultimul) Maurice Faure.

Fiecare din aceste alianţe s-a terminat printr-o ascensiune mai vizibilă a lui Servan-Schreiber decît a asociatului său. Campania iniţială a fost dezlănţuită printr-o copertă a săptămînalului „L'Express", înfăţişînd silueta unui candidat necunoscut, „Monsieur X", al cărui contur general semăna cu Servan-Schreiber.

Anul trecut J-J S-S, cum îi place să i se spună, aşa cum lui Franklin Delano Roosevelt i se spunea FDR, iar lui John Fitzgerald Kennedy — JFK, a preluat conducerea partidului radical-socialist aflat în declin, aşa cum un editor abil achiziţionează o revistă muribundă de dragul listei ei de abonaţi. El a devenit secretarul general al acestui partid sub conducerea titulară a preşedintelui partidului radical, Maurice Faure. În lunile următoare, Faure a dispărut în umbra lui J-J S-S.

Ideea lui Servan-Schreiber i-a însufleţit cîndva pe foştii conducători radicali, în special pe Mendès-France : să revitalizeze partidul radical-socialist şi, folosindu-l ca centru magnetic, să formeze o alianţă a tuturor partidelor situate între dreapta şi comunişti. Acest plan necesită însă sprijinul real al tineretului francez. Acum, cînd J-J S-S are 46 de ani, este mai greu să ofere o imagine tînără alegătorilor mai tineri cu o generaţie decît el. În plus, există indicii că preşedintele Georges Pompidou, în vîrstă de 58 de ani, va candida şi în 1976. De aceea, pentru Servan-Schreiber este imperativ să-şi stabilească acum o poziţie şi să se facă auzit în rîndul tinerilor.

Poate că acest plan este cel care l-a împins să facă greşeala de a încerca să profite de ajutorul generos şi oportun pe care i l-a dat lui Theodorakis.

il mondo nuovo

ROMA

Marcelino dos Santos

CONDIŢIILE VICTORIEI

ÎN AFRICA AUSTRALĂ, în coloniile portugheze, popoarele noastre luptă astăzi, cu arma în mînă, împotriva imperialismului, ale cărui travestiuri sînt fie apartheidul sau independenţa aşazisă unilaterală, ca în Africa de sud şi Rhodesia, fie colonialismul portughez sau sud-african, ca în Angola, Guineea (Bissau), Mozambic şi Namibia.

În Angola, în Guineea (Bissau) şi în special în Mozambic, lupta a luat mari proporţii, obţinîndu-se succese remarcabile în regiuni din ce în ce mai întinse ale teritoriilor naţionale, unde a şi început procesul de construcţie a unui nou stat şi a eliberării forţelor de producţie. Lupta de eliberare naţională exprimă existenţa anumitor contradicţii. Cîteva din acestea sînt fundamentale, ele neputînd fi înlăturate decît prin răsturnarea orînduirii sociale preexistente şi construirea unei noi orînduiri ; altele sînt însă secundare şi pot fi rezolvate printr-o schimbare a anumitor forme ale dominaţiei imperialiste.

O analiză a structurii sociale a ţărilor noastre, în special în Angola, Guineea şi Mozambic, demonstrează că cea mai mare parte a populaţiei este constituită din ţărani. În Mozambic procentul este de circa 75 la sută, în timp ce în Guineea, peste 90 la sută din populaţie este formată din ţărani.

Ţăranii noştri trăiesc încă în condiţii economice foarte apropiate de econo-

R.S.S. Uzbekistan. Pe fluviul Amu Daria a fost instalată a patra staţie de pompare, în vederea irigării culturilor de bumbac

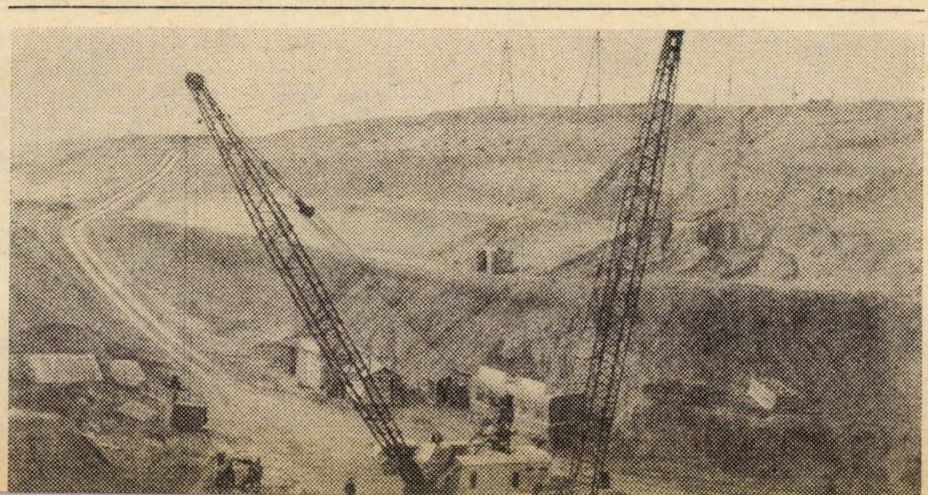

mia de „supraviețuire", reproducînd pentru piață, din cauza slabei dezvoltări a forțelor de producție. Imperialismul l-a constrîns pe țăran să se integreze în economia de schimb. Obligativitatea de a plăti taxe în bani, introducerea unor culturi obligatorii ca aceea a bumbacului, munca forțată, confiscarea pămînturilor în profitul companiilor străine sînt forme prin mijlocirea cărora imperialismul și-a stabilit relațiile cu țăranii noștri. Eliberarea națională înseamnă, așadar, pentru țăranul african, sfîrșitul companiilor care-l constrîng să producă bumbacul sau cafeaua, care-i confiscă pămînturile, care-l supun la muncă forțată, care caută în permanență să scadă salariile pe care le plătesc și să urce prețurile la mărfurile pe care le vînd.

De asemenea, contradicțiile dintre muncitorii noștri și imperialism, dintre muncitorii noștri și capitalism implică în mod necesar răsturnarea dominației, adică schimbarea raporturilor sociale de producție.

Alte grupări sociale dau o interpretare diferită conflictului. În ciuda colonizării — și la limita acesteia — supraviețuiesc, alături de capitalism sau direct produse de acesta, grupuri sociale a căror importanță economică și al căror rol politic și social sînt aproape neglijabile, inserate, cum sînt, în cadrul capitalismului. Aceste grupuri sînt expuse concurenței mortale a capitalismului străin, care controlează aparatul statului colonial. Ele se află astfel în contradicție cu dominația străină care le împiedică să exploateze ele însele masele și, mai ales, le condamnă la o dispariție mai mult sau mai puțin rapidă. Pe lîngă aceasta, exploatarea de tip arhaic a acestor grupări sociale, slăbiciunea mijloacelor lor, acumularea aproape inexistentă realizată de ele le împiedică să-și asume responsabilitatea înlăturării dominației străine. Deoarece națiunea reprezintă un cîmp prea vast pentru capacitatea lor de exploatare, ele o pot realiza numai în cadrul revendicărilor tribale, care corespund posibilităților și mijloacelor lor. Astfel, eliberarea națională este înțeleasă numai sub unicul aspect al alungării elementului străin, ca cerință imediată. În același timp, deoarece dezvoltarea forțelor de producție și a conștiinței maselor, în special a țărănimii pe care o exploatează, le pune în pericol dominația, ele sînt dispuse să se înțeleagă cu forțele imperialiste în privința eliminării concurenței micilor coloni, a micilor comercianți, a formelor secundare de exploatare străină.

Aceasta este o experiență pe care noi am trăit-o în Mozambic, în zonele eliberate în care această clasă, reprezentată de grupul lui Lazaro Nkavandame, voia, o dată eliminat în aceste regiuni aparatul economic al statului colonial, să-și impună dictatura asupra maselor și să profite de cuceririle revoluționare.

Experiența noastră ne-a demonstrat antagonismul fundamental existent între aceste grupări exploatatoare și masele largi, în același fel după cum ne-a arătat că, în momentul în care interesele le sînt puse în pericol de lupta maselor, aceste grupuri sociale nu ezită să treacă fățiș de partea colonialiștilor portughezi, trădîndu-și astfel patria.

Astfel, în țările noastre, numai masele muncitoare, numai lupta unită a țăranilor, muncitorilor și intelectualilor revoluționari este capabilă să răspundă conținutului real și profund al eliberării naționale. Numai această luptă și această unitate sînt capabile să răstoarne orînduirea socială existentă, adică atît forțele exploatatoare tradiționale ca și ingerința monopolurilor, pentru a stabili o nouă orînduire deschisă spre socialism, sub semnul luptei împotriva exploatării omului de către om.

Din acest moment, problema ideologică devine o problemă crucială pentru mișcarea de eliberare națională. Ideologia este tocmai ghidul, calea de urmat, cimentul care unește forțele ce compun mișcarea revoluționară de eliberare. A defini corect dușmanul, a distinge cu claritate prietenul de dușman, a înțelege ce anume este secundar și ce este esențial sînt probleme fundamentale de care depind victoria sau înfrîngerea. Pentru noi, lupta armată înseamnă război popular prelungit, un război condus de masele populare, o luptă politico-militară, în care dimensiunea politică să facă posibilă și necesară acțiunea militară. O luptă bazată pe o largă mobilizare a maselor, pe o creștere continuă a conștiinței politice. O luptă în care este important să cucerești masele, să izolezi progresiv dușmanul, în care acțiunea armată să nu caute succesul spectacular, ci victoria concretă la nivelul distrugerii aparatului birocratic, al celui represiv și economic al dușmanului.

Pe plan mondial, lupta noastră se desfășoară într-o zonă de interese fundamentale ale imperialismului ; victoria noastră va fi o victorie strategică pentru mișcarea revoluționară mondială, o victorie decisivă contra imperialismului din Africa.

Patrioți angolezi într-o misiune de luptă

Bruno KREISKY

cancelarul Republicii Austria

După eșecul îndelungatelor negocieri între Partidul socialist și Partidul populist, în vederea formării unei „mari coaliții", la 21 aprilie, președintele federal al Austriei, Franz Jonas, l-a însărcinat pe Bruno Kreisky, președintele Partidului socialist, cu formarea unui guvern monocolor. Astfel, pentru prima oară în istoria celei de a doua Republici, Partidul socialist își asumă singur răspunderea guvernării.

Bruno Kreisky s-a născut la 22 ianuarie 1911, la Viena, unde a urmat studii de drept. Membru activ al Partidului socialist-democrat din Austria din 1934 și militant în rîndurile tineretului socialist sub regimul totalitar al cancelarului Dollfuss, este arestat în 1935 din cauza convingerilor sale politice și închis cîteva luni. În 1938, în ajunul Anschluss-ului, este din nou arestat, dar reușește să evadeze și emigrează în Danemarca. În timpul războiului, se stabilește în Suedia unde, alături de alți emigranți, activează în cadrul Internaționalei socialiste.

În 1946, după instaurarea celei de a doua Republici în Austria, cancelarul Schärf, în vizită oficială la Stockholm, ia contact cu Bruno Kreisky, pe care îl invită să intre în diplomație. Acesta acceptă și înființează la Stockholm prima reprezentanță diplomatică austriacă. Din 1946 pînă în 1951, deține funcția de secretar al Legației austriece din capitala suedeză. Ulterior, Kreisky este chemat în țară, unde se dedică în special activității în cadrul Partidului socialist. Cînd, în 1951, bătrînul general Koerner este ales președinte al Partidului socialist, Kreisky devine consilierul său politic. O dată cu formarea guvernului condus de cancelarul Raab, este numit subsecretar de stat la secția afacerilor externe. În 1959, după ridicarea acesteia la rangul de minister, lui Kreisky i se încredințează portofoliul externelor, pe care îl deține fără întrerupere pînă la destrămarea coaliției guvernamentale, în 1966. În 1967 este ales președinte al Partidului Socialist Austriac.

În ce privește politica internă, noul cancelar a arătat că guvernul său va supune spre dezbatere Parlamentului „un program de mari reforme în toate domeniile vieții sociale", printre care o reformă fiscală, îmbunătățirea căilor ferate și a drumurilor, precum și reducerea duratei serviciului militar. În domeniul politicii externe, Bruno Kreisky a precizat că aceasta nu va suferi modificări, continuitatea ei bazîndu-se pe principiul neutralității permanente a țării.

A. M.

poșta redacției

CONFERINȚELE ARABE LA NIVEL ÎNALT

Alexandru Duță, com. Glodeanu Sărat, jud. Buzău ; Iacob Ghiuță, Fălticeni. Prima conferință a șefilor de state arabe, desfășurată la **Cairo (13—17 ianuarie 1964),** la inițiativa președintelui Nasser, a reunit delegați a 13 țări, pentru a organiza o ripostă comună la proiectul israelian de deviere a apelor Iordanului în deșertul Neghev. Se preconiza organizarea unor lucrări similare pe afluenții Iordanului (Hasbani, Banyas, Dan

și Yarmuk), prin care Israelul să fie lipsit de o parte din apele acestuia. Au fost prezenți 11 șefi de stat și doi prim-miniștri (Liban și Kuweit). Dintre membrii Ligii Arabe nu a participat Yemenul de Sud. Comunicatul comun al conferinței cuprindea următoarele : necesitatea reglementării divergențelor și a consolidării relațiilor dintre țările arabe ; constituirea unui comandament militar unificat, cuprinzînd forțele naționale ale diverselor țări arabe, cu sediul permanent la Cairo. Ca urmare a unor întrevederi bilaterale, s-a hotărît reluarea relațiilor diplomatice între R.A.U. și Maroc. A fost anunțată adoptarea unor rezoluții de ordin militar, tehnic și diplomatic, al căror conținut nu a fost dat publicității.

La cea de-a doua conferință care a avut loc la **Alexandria (5—11 septembrie 1964),** au luat parte șefi de stat ai 11 dintre cele 13 țări arabe (Yemenul de Sud nu a participat). Marocul a fost reprezentat de un prinț din familia regală, iar Tunisia — de un secretar de stat la președinția Consiliului de Miniștri. Comunicatul final arăta că s-au examinat mijloacele pentru întărirea colaborării interarabe în domeniile politic și economic ; s-a hotărît punerea în aplicare a proiectelor arabe de exploatare a apelor Iordanului și a afluenților săi ; a fost salutată crearea, în mai 1964, a Organizației pentru Eliberarea Palestinei (O.L.P.) și hotărîrea acesteia de a înființa o armată de eliberare palestiniană.

La următoarea reuniune, întrunită la **Casablanca (13—18 septembrie 1965),** au participat 12 șefi de stat arabi, precum și Șukeiri, președintele de atunci al Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Au fost absente Tunisia și Yemenul de Sud. Conferința s-a declarat de acord cu punctul de vedere al președintelui Nasser, potrivit căruia este necesară o pregătire îndelungată înainte de a se lua în considerare o soluție militară împotriva Israelului. În consecință, pentru a se evita o ripostă militară israeliană, planul arab de deviere a apelor Iordanului și afluenților săi a fost modificat. Participanții la conferință au încheiat un pact de solidaritate arabă, care prevedea coexistența pașnică între țările arabe cu regimuri politice diferite.

Cea de-a patra conferință arabă la nivel înalt s-a desfășurat la **Khartum (29 august — 2 septembrie 1967),** cu participarea a 8 șefi de stat (R.A.U., Iordania, Arabia Saudită, Irak, Yemen, Liban, Kuweit, Sudan). Fostul rege Idriss al Libiei și președintele Bourghiba al Tunisiei și-au justificat absența prin motive de sănătate. Algeria a trimis pe ministrul său de externe. Primul ministru al Siriei, deși sosise la Khartum cu o delegație, nu a luat parte la conferință, afirmînd că participanții nu vor adopta hotărîri radicale privind războiul împotriva Israelului. Comunicatul și rezoluțiile adoptate menționează, printre altele, hotărîrea de unificare a acțiunilor politice și diplomatice, în vederea lichidării urmărilor conflictului arabo-israelian, excluzînd însă recunoașterea de jure a statului Israel și tratative directe cu acesta. S-a hotărît reluarea exporturilor de petrol în țările occidentale și constituirea de către Kuweit și Arabia Saudită a unui fond de peste 378 milioane dolari pentru ajutorarea unora dintre țările arabe (R.A.U. și Iordania). Șefii de stat și-au reafirmat aderiunea lor la pactul de solidaritate semnat la Casablanca.

La conferința de la **Rabat (21—24 decembrie 1969)** au participat 11 șefi de stat. Tunisia a trimis un reprezentant personal al președintelui Bourghiba, delegația Siriei a fost condusă de ministrul de interne, iar cea a Irakului — de ministrul apărării. A luat parte și o delegație a O.L.P., condusă de Yasser Arafat. Nu s-a publicat nici un comunicat final, deoarece participanții nu au reușit să se pună de acord asupra unui punct de vedere unanim acceptabil. La ultima ședință a reuniunii au lipsit delegațiile Siriei, Irakului și Yemenului de Sud. Pentru amănunte privind conferința de la Rabat, consultați revista „Lumea" nr. 52 și 53 din 1969, și nr. 2 din 1970.

INTERVIUL LUI OLOF PALME

Constantin Stănescu, Cluj. După cum se știe, primul ministru al Suediei, Olof Palme, a întreprins recent o vizită în Franța (după o călătorie la Bonn și Londra). Cu acest prilej, premierul suedez a acordat un interviu, în care a precizat principiile politicii externe suedeze, cît și opinia guvernului suedez în legătură cu evenimentele care caracterizează viața politică europeană. „Europa — a declarat Olof Palme — se găsește într-o fază politică interesantă. Au fost începute convorbiri între Est și Vest". Premierul suedez a apreciat pozitiv negocierile în curs dintre noul guvern vest-german și o serie de țări socialiste și convorbirile sovieto-americane privind limitarea armelor strategice. „Noi apreciem ca un element pozitiv — a spus Olof Palme — proiectul unei conferințe asupra securității europene, conferință care ar urma să se desfășoare la Helsinki. O asemenea conferință, dacă e pregătită cu grijă și dacă se va bucura de o largă participare, poate constitui un forum adecvat pentru negocierile privind problemele securității continetului nostru".

SOUCHON ȘI AFACEREA BEN BARKA

G. Stănoiu, Bîrlad. Louis Souchon era, în urmă cu cîțiva ani, inspector principal al poliției judiciare pariziene. În 1965 a fost implicat în afacerea Ben Barka. La cererea unui corespondent de presă, Souchon l-a condus la 29 octombrie pe liderul marocan la Fontenay-le-Vicomte, într-o casă particulară. La procesul care a urmat, Souchon a susținut că a socotit tot timpul că îndeplinește o misiune oficială, datorită felului în care îi fusese explicată de corespondentul de presă. Souchon a fost condamnat, la 5 iunie 1967, la șase ani închisoare. Aflat în libertate condiționată de la sfîrșitul anului 1969, fostul inspector de poliție (astăzi în vîrstă de cincizeci de ani) a cerut avocatului Jacques Isorni să studieze posibilitățile unei cereri de revizuire a procesului. Souchon motivează cererea sa prin faptul că, atît în timpul anchetei, cît și al celor două procese Ben Barka, a preferat să nu spună tot ce știa, „în interesul serviciului său".

ALCATRAZ

Nelu Botez, Medgidia. Insula Alcatraz, din golful San Francisco, ocupată de indienii conduși de Richard Dakes la 10 noiembrie 1969 era de vînzare pentru suma de cinci milioane dolari. Richard Dakes oferea „Marelui Șef alb" douăzeci și patru de dolari în bile de sticlă, postav și ornamente strălucitoare și colorate. Reporterii observau cu ironie că oferta era cît se poate de avantajoasă ; insula Manhattan, fusese cumpărată de albi, acum trei sute de ani, cu patru dolari. Ocuparea Alcatrazului este perfect legală pe baza tratatului din 1868, încheiat între un conducător indian sioux și autorități ; tratatul stipula că „orice teritoriu federal neutilizat de guvernul Statelor Unite revine în mod automat indienilor". De altfel, Richard Dakes a precizat cu amărăciune într-o declarație : „Această stîncă este prototipul rezervațiilor indiene. Nimic din confortul modern. Nici școli. Nici apă proaspătă. Nici zăcăminte de petrol. Nici minereuri. Un pămînt stîncos care nu poate fi folosit pentru creșterea animalelor".

REEXAMINAREA CAZULUI DEBRAY

Aurel Năstase, Tulcea. Președintele bolivian Ovando Candia a anunțat recent că guvernul său este pe cale să reexamineze cazul ziaristului Régis Debray și al pictorului argentinian Ciro Bustos, condamnați în urmă cu trei ani la treizeci de ani închisoare pentru acuzația de a fi participat la luptele de guerilă din Bolivia. Știrea aceasta a urmat cererii ziariștilor bolivieni (reuniți într-un congres la Cochabamba) de a se trece la eliberarea lui Régis Debray. La manifestările de solidaritate ale intelectualilor francezi și italieni (vă recomandăm în acest sens consultarea articolului apărut în nr. 5 din acest an), i se adaugă scrisoarea poetului chilian Pablo Neruda, adresată oficialităților boliviene, prin care se cere eliberarea ziaristului francez.

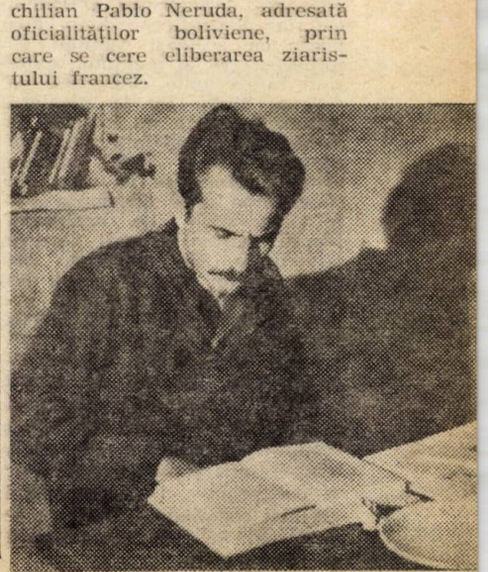

poșta redacției

RESURSELE MĂRII

D. Diaconu, Simeria. Estimările privind dublarea populației globului în anul 2000 — cuprinse de numeroase studii științifice — repun în atenția oamenilor de știință problema explorărilor subacvatice și studiul metodic al resurselor din apele mărilor și oceanelor pentru a se face față cerințelor mereu crescînde de materii prime și alimente. S-a constatat că marea, care cuprinde peste 70 la sută din suprafața planetei, reprezintă astăzi cel mai mare depozit de materii prime, de produse vegetale și animale, pe care umanitatea poate conta pentru viitor. E vorba de resurse practic incalculabile și, în orice caz, necalculate pînă acum. De cîțiva ani se manifestă un interes sporit pentru studiile oceanografice. Inițiativele lui Beebe, Picard sau Cousteau, cu batiscafe din ce în ce mai perfecte, n-au rămas simple încercări izolate, ci sînt pe cale de a constitui acțiuni organizate și sistematizate de către o serie de guverne sau societăți particulare. Întreprinderile care realizează actualmente cele mai mari profituri de pe urma mărilor și oceanelor sînt cele petroliere. Ele își dezvoltă din ce în ce mai mult sistemele de extracție a petrolului și metanului din adîncurile apei. Mari posibilități se deschid totodată exploatării zăcămintelor de minerale și metale : coralii și perlele sînt smulse mărilor, cu mijloace rudimentare de secole, dar diamantele și aurul se extrag numai de puțină vreme din străfundurile apelor (Africa de Sud) ; fosforit, din care se obțin fertilizanți fosfatici, se extrage din rocile submarine din California ; brom, mangan și carbonat de magneziu — din adîncurile coastelor Statelor Unite, sulf — din largurile Louisianei etc. S-a calculat că, pe o suprafață de 100 milioane kmp. de fund oceanic, argilele existente conțin aluminiu și aramă în cantități suficiente pentru a satisface nevoile umanității pentru secole de-a rîndul. Oceanograful american O'Donnel estima că, pe fiecare kmp., apa poate da aceleași cantități de minereuri ca și pămîntul, existînd în ea toate elementele ce servesc vieții. De la pionierii subacvatici care au rezistat pe fundul mării mai întîi zile, apoi săptămîni de-a rîndul, într-un viitor apropiat se va trece la construirea unor adevărate baze subacvatice de explorare. Marea conține și mari rezerve alimentare. S-a constatat, de pildă, că un anumit pește din apele olandeze, transportat într-o anumită zonă din Marea Nordului, s-a înmulțit de trei ori mai mult decît în zona sa de baștină. Oameni de știință sovietici, americani, francezi și japonezi își dedică activitatea studierii nu numai a curentelor, temperaturii și fundului mărilor și oceanelor, ci și cunoașterii cît mai complexe a vieții ce se desfășoară la diferitele adîncimi și temperaturi.

CEL MAI MODERN AEROPORT AFRICAN

Irina Săndulescu, București. Aeroportul de la nord-est de Tunis, Tunis-Carthage, a fost construit în anul 1945. Cu timpul, traficul aerian devine din ce în ce mai intens. În 1958, autoritățile tunisiene prevăd completarea și adaptarea pistelor aerodromului pentru noile avioane „Boeing 707" și „Caravelle". Între 1958 și 1968, cifra anuală a călătorilor a trecut de la 140 000 la 612 000. Pentru anul

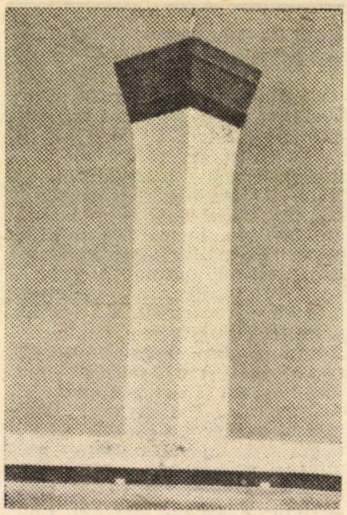

1972 se prevede că numărul călătorilor va fi de aproximativ un milion, adică echivalentul traficului aeroporturilor din Marsilia, Viena sau Hanovra în 1966—1967. Previziunile merg crescînd pentru anii viitori. Ca atare, autoritățile tunisiene au hotărît construirea unui nou aeroport cu o capacitate sporită, care să corespundă cerințelor traficului contemporan. Noua aerogară din Tunis (construită la 700 de metri de vechiul aeroport) e concepută după modelul aeroportului Orly. Turnul de control al aeroportului (în fotografie) hexagonal are un diametru de 12 metri și o înălțime de 32 de metri. Aeroportul, legat de capitala tunisiană printr-o autostradă, va fi dat în completă folosire în 1973.

Emil Georgescu, Brăila. Săptăminalul american „Newsweek" a anunțat că președintele Nixon ar intenționa să-l numească pe Henry Cabot Lodge reprezentant și emisar personal pe lîngă Vatican. Deocamdată, însă, nu se știe nimic precis în legătură cu această numire.

Constantin Nica, Buzău ; Toni Dode, com. Modelu, jud. Ialomița ; Vasile Ciobanu, com. Nănești, jud. Vrancea. Reamintim că nu răspundem la întrebările formulate în chestionarele unor concursuri.

Iancu Vlad, Galați. Datele ultimului recensămînt care a avut loc în Uniunea Sovietică (la 15 ianuarie 1970), publicate recent, arată că populația țării număra, la data menționată mai sus, 241 748 000 de locuitori. Față de precedentul recensămînt (1959), s-a înregistrat o creștere de 32 900 000 locuitori, adică de aproximativ 15 la sută. Numărul femeilor este de 130 400 000 ; al bărbaților de 111 300 000. În cei 11 ani dintre cele două recensăminte, în Uniunea Sovietică au fost înregistrați 51 500 000 nou-născuți și 18 600 000 de decese. Numărul locuitorilor care trăiesc în orașe reprezintă aproximativ 56 la sută din populație (136 000 000 de persoane). Uniunea Sovietică numără zece orașe cu peste un milion de locuitori ; populația Moscovei este de 7 061 000 locuitori.

STATUTUL FOSTULUI TERITORIU BIAFRA

M. Istrate, Huși. 1) Un consiliu executiv, asemănător celor care există în celelalte state ale federației Nigeriei, urmează a fi instituit în Statul de Centru-Est (teritoriul fostei provincii Biafra). Generalul Gowon, care a comunicat această hotărîre săptămîna trecută, a precizat că, în funcția de administrator al Statului de Centru-Est a fost numit Ikpabi Asiko. Este pentru prima oară cînd un civil îndeplinește o astfel de funcție în Nigeria. Pentru amănunte suplimentare în legătură cu situația politică din această țară, vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 15 al revistei noastre. 2) Judecătorul Harold Carswell, a cărui candidatură pentru Curtea Supremă a S.U.A. a fost recent respinsă (vezi „Lumea" nr. 15), a declarat că va participa la alegerile pentru Senat, din partea partidului republican.

„DUCESA ROȘIE"

Titlul complet al ducesei de Medina Sidonia, supranumită în Spania și în presa internațională „ducesa roșie", este Dona Isabel Alvarez de Toledo y Maura Caro y Herrera, a 21-a ducesă cu acest nume, a 18-a marchiză de Los Velez, a 16-a marchiză de Villafranca, de trei ori Grande de Spania și a 24-a contesă de Niebla. Titlul de Grande de Spania a constituit cea mai înaltă treaptă a ierarhiei nobiliare spaniole, începînd din 1520, cînd a înlocuit titlul feudal mai vechi de „ricohombre". (Au existat inițial trei clase de Granzi de Spania, dar au fost abolite la sfîrșitul veacului al XIX-lea). Titlul de duce de Medina Sidonia a fost concedat la 17 februarie 1445, de către regele Juan al II-lea al Castiliei, și confirmat ca titlu ereditar în 1460 lui Don Juan Alonzo Perez de Guzman el Bueno, ca fiu al contelui de Niebla, guvernatorul frontierei Andaluziei. Acesta, încercînd să cucerească prin surprindere cetatea Gibraltarului — aflată pe-atunci în stăpînirea maurilor — fusese surprins cu oastea sa de reflux și murise căutînd să-și salveze soldații care se înecau. Dar nu atît sacrificiul contelui de Niebla a făcut cunoscut în istoria Spaniei numele de Medina Sidonia, cît mai curînd necazurile unui urmaș al său, Alonzo Perez de Guzman el Bueno, „Căpitan General al Mării Oceane și comandant șef al Invincibilei Armade", învins de englezi în 1588. Nepoată a ducelui de Maura, ministru al ultimului rege Alfons al XIII-lea, Dona Isabel de Toledo s-a declarat împotriva prezenței bazelor americane în Spania și a luat, în 1967, conducerea manifestațiilor de protest, în urma evenimentelor de la la Palomares. Considerînd injustă despăgubirea acordată de S.U.A. unei populații sărace, pentru daunele grave rezultate în urma căderii bombelor, Dona Isabel a fost calificată drept „roșie" de autorități și arestată un timp, atitudinea ei fiind apreciată în presa internațională nu numai ca o manifestare cu caracter umanitar, dar și ca o expresie a opoziției față de politica guvernului spaniol.

N. KOSLINSKI
București

Gavril Drăgănescu, Lugoj. Informațiile trimise de dv. în legătură cu situația din Republica Dominicană au fost comentate în articolul apărut în nr. 16 al revistei noastre.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA MECANICĂ CUGIR

produce :

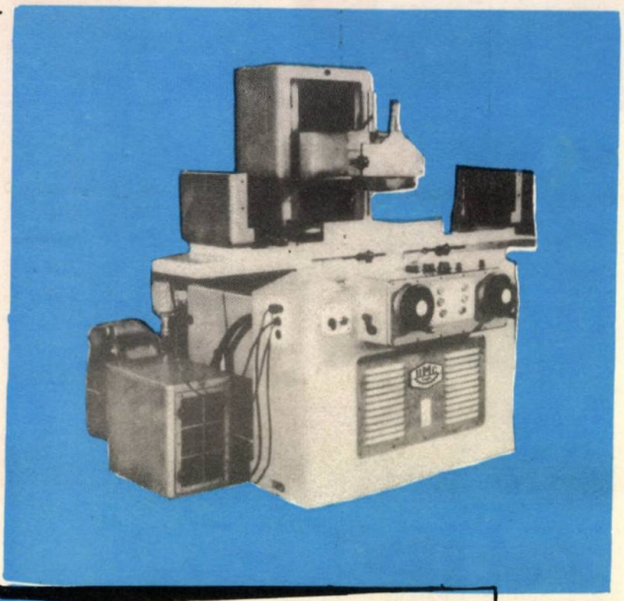

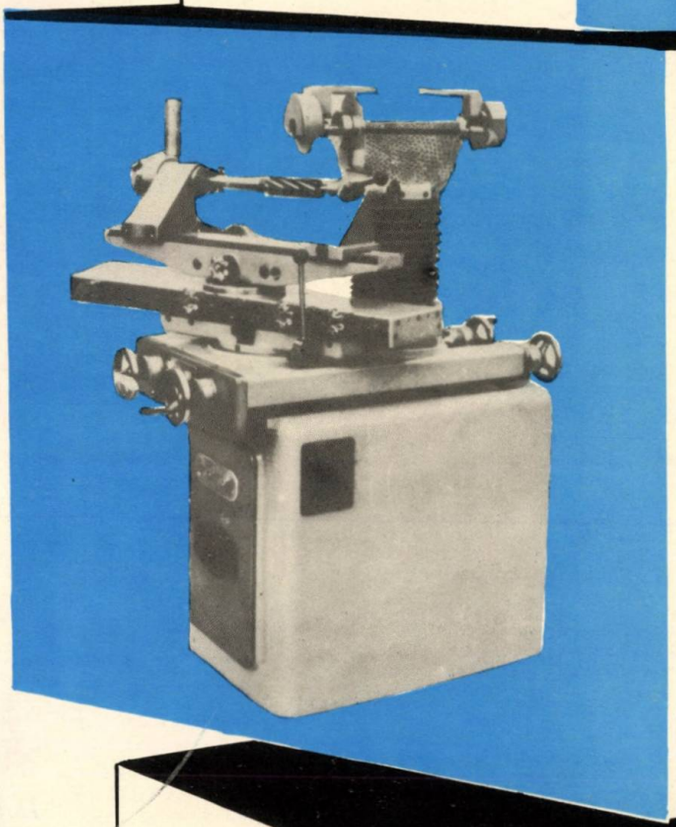

- **Maşină de rectificat plan RP—250 A, cu ax orizontal de înaltă precizie, destinată operaţiilor de rectificare plană la piese unicate şi la fabricaţia de mică sau mare serie. Maşina poate lucra cu comenzi individuale sau în ciclu.**

- **Maşină de rectificat interior RI—80 tip SM—ME 63, destinată operaţiilor de rectificare interioară şi plan frontală, la lucrări de serie mică si miilocie. Comenzile maşinii şi mişcările principale sînt acţionate electrohidraulic.**

- **Maşină universală de ascuţit scule UAS—200 A, utilizabilă la ascuţirea sculelor aşchietoare de precizie miilocie. Toate mişcările de lucru sînt executate manual, deservirea fiind din faţa şi din spatele masinii. Antrenarea axului portpiatră se face printr-un electromotor, montat în interiorul batiului.**

UMC Cugir

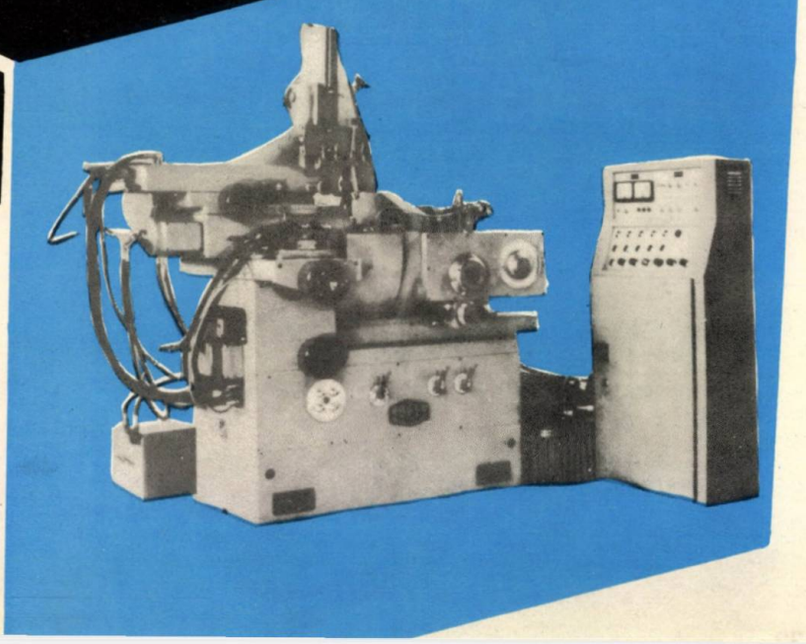

ELECTROPUTERE CRAIOVA

Calea București nr. 244

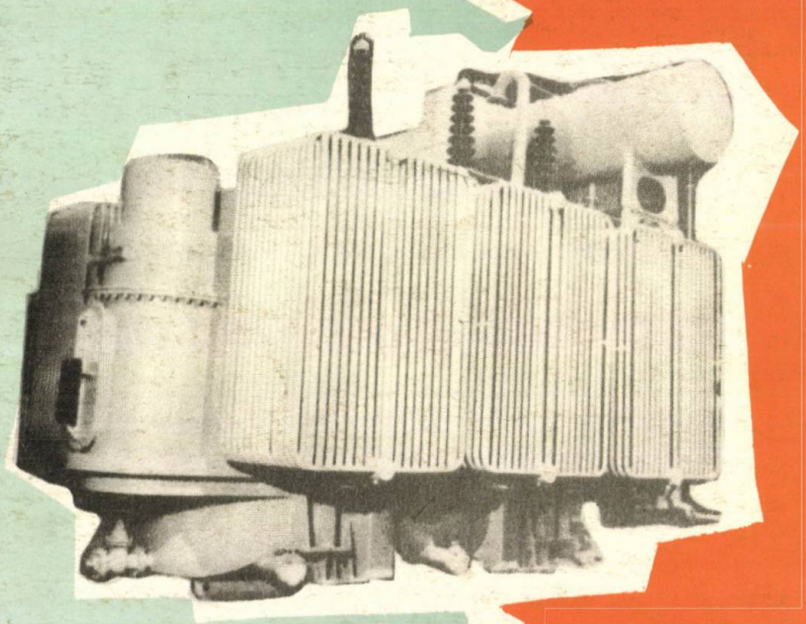

Execută

AUTOTRANSFORMATOARE PENTRU INTERCONECTAREA REȚELELOR DE 110, 220 și 400 kV.

Fabrica poate executa autotransformatoare trifazate cu puteri cuprinse între 100 și 600 MVA la tensiuni de 220/110 kV și 400/220 kV, cu reglajul tensiunii sub sarcină.

Construcția miezurilor magnetice executate din tablă silicoasă laminată la rece, de calitate superioară, înlătură orice pericol de deteriorare în timpul funcționării și asigură un nivel redus al pierderilor.

Înfășurările autotransformatoarelor sînt astfel realizate încît asigură rezistență la unda de șoc și la scurtcircuit brusc.

Accesoriile moderne cu care sînt echipate autotransformatoarele asigură o exploatare corectă și o protecție eficace.

Autotransformatoarele sînt prevăzute cu un sistem de răcire cu circulație forțată a uleiului și cu suflaj de aer.

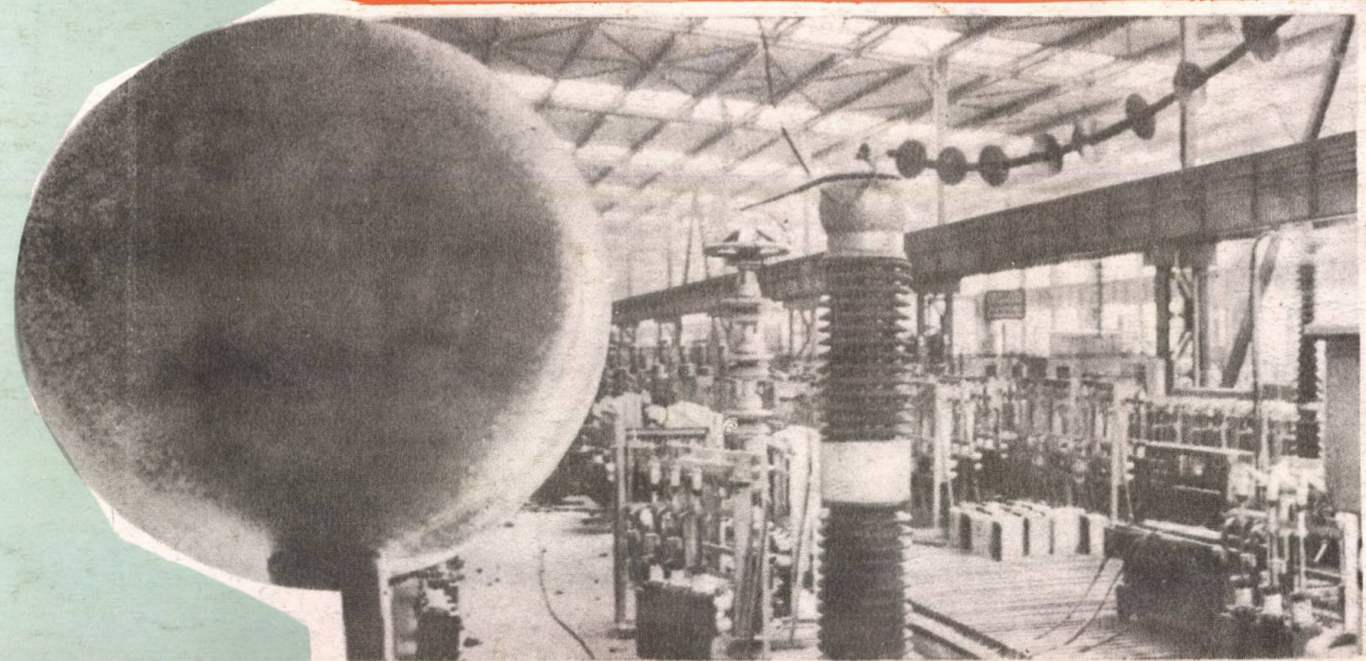

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Nr. 19 *7 mai 1970*

1945
1970
A
25-a
aniversare
a victoriei
asupra
fascismului

9 MAI

Opinia publică mondială și escaladarea războiului din Indochina

ZAMBIA:
Pe calea independenței economice

Microuzinele vieții

LARG PROTEST ÎMPOTRIVA AGRESIUNII AMERICANE ÎN INDOCHINA

OHIO — S.U.A. La Universitatea din Kent au avut loc violente ciocniri între studenţi şi membri ai Gărzii naţionale

ROMA. Demonstraţie faţa ambasadei S.U.A.

TOKIO. Manifestaţie împotriva politicii autorităţilor de la Pnom Penh

VIENA. Demonstranţii cer retragerea trupelor americane din Vietnam.

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 19 (341) — 7 MAI 1970

sumar

9 MAI 1945—1970

2 Europa la 25 de ani de la victoria asupra fascismului. *Vasile Gliga*
4 Contribuția României la războiul antihitlerist (II). *Dr. Ion Spălățelu*
18 Imagini de pe frontul rezistenței europene. *Dr. N. Copoiu*
21 Din memoriile marilor comandanți militari

7 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Ilie Șerbănescu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

8 Indochina. Al treilea front al agresiunii americane. *Sergiu Verona*
12 R.D. Germană și semnificația zilei de 8 mai. *Ewald Moldt*
13 Viena. Programul Kreisky. *Hans Thür*
14 Paris. Opțiunile externe în fața Parlamentului. *Florica Șelmaru*
15 Zambia pe calea independenței economice. *Rodica Georgescu*
23 R.S.A. Minoritatea care votează și „majoritatea tăcută". *Mihai Matei*

SINTEZE

10 Participarea tuturor statelor lumii la viața internațională — condiție de bază a păcii și progresului. *Conf. univ. dr. Gh. Moca*

REPORTAJ PE GLOB

16 De la Kosice la Banska Bystrica. *Eugen Pop*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

24 Enigmele celulei vii (2). *Mircea Grigorescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 The New York Times, Le Monde, Africasia, The New Republic

PROFIL

30 KENNETH DAVID KAUNDA, președintele Republicii Zambia

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

9 MAI, ZIUA VICTORIEI

- Europa la 25 de ani de la victoria asupra fascismului
- Contribuția României la războiul antihitlerist
- Imagini din lupta frontului rezistenței europene
- Din memoriile marilor comandanți militari

Evenimentele din Asia de sud-est

R. D. Germană și semnificația zilei de 8 mai

Programul noului guvern austriac

Micro-cosmosul „uzinelor vieții"

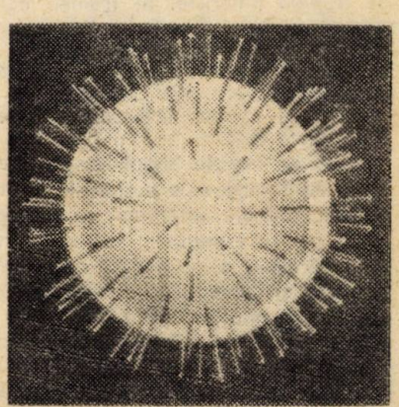

Europa după un sfert de veac de la victoria asupra fascismului

Vasile GLIGA
adjunct al ministrului afacerilor externe

La 9 mai, întreaga omenire iubitoare de pace aniversează împlinirea unui sfert de veac de la victoria forțelor antifasciste asupra Germaniei hitleriste — eveniment crucial al istoriei contemporane. Cu 25 de ani în urmă, popoarele Europei, însîngerate de grele jertfe în lupta împotriva agresiunii și cotropirii naziste, sărbătoreau cu sufletele pline de bucurie și speranță, triumful libertății asupra oprimării, al civilizației asupra barbariei.

Victoria asupra fascismului — cel mai aprig dușman al omenirii, al libertății și progresului, care prin acțiunile sale agresive a pus în primejdie însăși ființa națională a zeci și zeci de popoare — a fost obținută la capătul unor bătălii fără precedent în istorie, într-o încleștare gigantică de forțe ce a costat omenirea 50 de milioane de vieți și incalculabile distrugeri de bunuri materiale. O însemnătate capitală pentru soarta războiului a avut-o constituirea coaliției antihitleriste, din care făceau parte U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța și multe alte țări. Purtînd pe umerii săi greul războiului, dînd cele mai mari jertfe, poporul sovietic, glorioasele sale armate au adus o contribuție hotărîtoare la zdrobirea armatei hitleriste, la înfrîngerea Germaniei fasciste, la lupta pentru salvarea omenirii de pericolul robiei hitleriste.

În anii dominației fasciste, în numeroase țări din Europa s-a desfășurat lupta de rezistență patriotică și de eliberare a popoarelor subjugate, care a constituit un sprijin eficient dat forțelor aliate și care a demonstrat cu tărie că oricît de puternice ar fi forțele agresoare, nimic și nimeni nu poate înfrînge voința de libertate a popoarelor, hotărîrea acestora de a-și apăra libertatea și independența, dreptul de a decide singure asupra destinelor lor.

Nutrind o adîncă ostilitate și ură față de fascism, față de Germania hitleristă, poporul român s-a ridicat de la început cu hotărîre împotriva războiului antisovietic — în care fusese aruncat de reacțiunea fascistă antonesciană împotriva voinței și intereselor sale vitale — a desfășurat tot mai larg lupta pentru încetarea acestui război, profund antipopular în țara noastră, pentru eliberarea țării de trupele hitleriste. În fruntea acestei lupte s-a situat fără șovăire Partidul Comunist Român, care — dînd glas aspirațiilor și năzuințelor poporului — a desfășurat o largă activitate de coalizare a tuturor forțelor interne ce se opuneau dominației Germaniei hitleriste și dictaturii antonesciene, a pregătit și condus înfăptuirea insurecției armate antifasciste din august 1944.

Întorcînd armele împotriva hitleriștilor, România s-a angajat cu toate forțele sale materiale și umane în războiul antifascist. Armata română, împreună cu Armata sovietică, a purtat lupte grele pentru alungarea trupelor fasciste de pe întregul teritoriu al țării, a participat activ la luptele pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, contribuind din plin la victoria finală asupra Germaniei naziste.

Prin împlinirea actului istoric de la 23 August 1944, România a intrat într-o nouă perioadă a istoriei sale. Evenimentele care au început prin răsturnarea dictaturii fasciste, marcînd începutul revoluției populare în țara noastră, au deschis poporului român calea spre lichidarea exploatării și asupririi burghezo-moșierești, a dependenței față de puterile străine, spre înfăptuirea aspirațiilor sale seculare de libertate și progres social. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, masele largi populare au înfăptuit cu succes revoluția socialistă, au asigurat victoria deplină și definitivă a socialismului în țara noastră, ridicarea României pe o treaptă superioară a progresului și civilizației. Astăzi, în preajma unei sărbători cu dublă semnificație istorică, la 93 de ani de la proclamarea independenței de stat a României și la 25 de ani de la marea victorie asupra Germaniei hitleriste, poporul român, strîns unit în jurul partidului și guvernului său, muncește cu însuflețire și entuziasm pentru transpunerea în viață a mărețului program de înflorire multilaterală a patriei, elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R., privește cu încredere viitorul luminos al patriei noastre socialiste.

În cei 25 de ani care au trecut de la înfrîngerea Germaniei fasciste am fost martori a numeroase și importante evenimente pe continentul european ca și în alte regiuni ale lumii. În condițiile favorabile create prin victoria asupra fascismului, popoarele dintr-o serie de țări au pășit pe calea revoluției, și-au luat soarta în propriile mîini, instaurînd puterea populară. Înfrîngînd reacțiunea din interior și luptînd cu hotărîre împotriva imixtiunilor străine în treburile interne, ele au pășit pe o cale de dezvoltare de sine stătătoare spre edificarea cu succes a unei noi societăți. Socialismul s-a transformat într-un puternic sistem mondial, care cuprinde în prezent 14 state socialiste din Europa, Asia și America Latină și care prin potențialul său politic, economic și militar constituie astăzi bastionul principal al păcii și progresului în lume.

În același timp, o uriașă forță pe scena politică europeană ca și în alte țări din lume a devenit mișcarea comunistă și muncitorească. Au luat o amploare fără precedent și s-au diversificat continuu mișcările progresiste, democratice, antiimperialiste ale altor pături sociale care se pronunță împotriva politicii imperialiste de forță, de amenințări și încordare, pentru pace, cooperare și securitate.

Grelele pierderi materiale și umane suferite de țările europene — teatru principal al operațiunilor militare și al ocupației fasciste — au constituit în perioada postbelică, o povară uriașă pe umerii popoarelor de pe continentul nostru, care au depus o muncă titanică pentru a vindeca rănile războiului. La aceasta s-au adăugat consecințele nefaste ale politicii de scindare a Europei dusă de cercurile imperialiste, care, ani de-a rîndul, prin acțiunile lor îndreptate împotriva țărilor socialiste, au creat momente de încordare și îngrijorare. În acest context și-a făcut apariția blocul militar al Atlanticului de Nord (N.A.T.O.), au fost încurajate tendințele revanșiste, s-a dezlănțuit o campanie propagandistică furibundă împotriva statelor socialiste. Aproape un deceniu Europa a fost apăsată de atmosfera sumbră a „războiului rece".

Politica de tensiune și amenințări a cercurilor imperialiste a suferit însă eșecuri după eșecuri în fața hotărîrii țărilor socialiste, a forțelor păcii, democrației și progresului, de a

apăra liniștea continentului, în fața năzuinței popoarelor europene de a trăi în pace și bună înțelegere. Aceasta a făcut posibil să se afirme treptat politica de coexistență pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite ca o necesitate obiectivă în viața continentului. Pe măsura scurgerii timpului și a diminuării încordării, generată de „războiul rece", relațiile bilaterale dintre statele europene au început să se dezvolte în proporții mereu sporite.

Desigur, există încă în lumea de astăzi probleme nesoluționate, focare de tensiune, continuă să acționeze cercuri imperialiste, reacționare, care recurg la imixtiuni în treburile interne ale popoarelor, promovează o politică de forță și amenințare cu forța, intensifică cursa înarmărilor. Este evident că imperialismul nu și-a schimbat caracterul său agresiv și aceasta impune tuturor popoarelor să-și păstreze trează vigilența, să-și intensifice eforturile pentru pace și securitate. Dar situația actuală este fundamental diferită în comparație cu perioada antebelică. Noul raport de forțe din zilele noastre arată că astăzi forțele păcii, ale progresului — și nu imperialismul — determină într-o măsură tot mai mare evoluția evenimentelor, că ele au capacitatea reală de a zădărnici planurile imperialiste, de a canaliza viața internațională pe linia destinderii, securității și păcii. În lumina învățămintelor ultimului război mondial apare, cu tot mai multă claritate, faptul că o condiție hotărîtoare pentru menținerea păcii este unirea, într-un puternic șuvoi, a celor mai largi pături și categorii progresiste, democratice, a celor mai diferite mișcări sociale, care, indiferent de limitele pozițiilor lor, de convingerile ideologice, religioase, militează pentru pace, destindere și securitate internațională.

În Europa se poate constata, ca o trăsătură definitorie a situației actuale, creșterea forțelor care acționează pentru menținerea și consolidarea păcii, care se manifestă pentru găsirea prin negocieri a unor soluții realiste problemelor litigioase existente pe continentul nostru, pentru dezvoltarea largă a colaborării multilaterale dintre popoare. **„Noi considerăm** — arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că în epoca contemporană dezvoltarea largă a colaborării internaționale între state suverane și egale în drepturi, schimbul de valori materiale și spirituale între popoare, mai buna cunoaștere reciprocă între națiuni constituie o necesitate obiectivă atît pentru asigurarea progresului general, pentru mersul înainte al omenirii, cît și pentru instaurarea unui climat de pace, securitate și încredere între popoare"**.

O importanță deosebită pentru apărarea și consolidarea păcii în Europa și în lumea întreagă au statornicirea fermă în relațiile internaționale a normelor de drept și morală, respectarea cu strictețe a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

În zilele noastre, realizarea unei securități trainice în Europa constituie un deziderat de prim ordin, o năzuință fierbinte a popoarelor dornice să trăiască în pace și bună înțelegere. Pentru a răspunde acestor năzuințe vitale ale popoarelor este necesar ca toate guvernele europene, toți factorii politici responsabili, să manifeste dorința și interesul de a înainta, pas cu pas, pe calea care ne conduce spre înfăptuirea securității pe continent.

Cu ani în urmă s-a încercat rezolvarea problemei securității europene printr-o politică de echilibru a forțelor, bazat pe un sistem de alianțe militare. Situația actuală din Europa ca și cea din întreaga lume evidențiază însă faptul că securitatea bazată pe blocuri militare este depășită și anacronică și tinde din ce în ce mai mult să se transforme în contrariul său, în insecuritate. În zilele noastre se profilează cu pregnanță posibilitatea ca securitatea europeană să fie înfăptuită prin colaborarea multilaterală a tuturor statelor europene independente și suverane, printr-un sistem de angajamente și de măsuri concrete care să ofere fiecărui stat garanția deplină că se află la adăpost de orice primejdie, de orice agresiune sau de orice alte acte de folosire a forței sau amenințare cu forța și să asigure dezvoltarea lor pașnică într-un climat de destindere, înțelegere și colaborare.

Un pas important pe calea abordării realiste a problemei securității europene l-ar constitui recunoașterea realităților existente pe continentul nostru și, în acest cadru, a existenței celor două state germane — Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei, recunoașterea din punct de vedere al dreptului internațional a R.D.G., stabilirea de relații normale între și cu ambele state germane, crearea condițiilor pentru participarea lor activă la normalizarea situației în Europa. Un rol pozitiv în crearea unui climat european propice abordării cu succes a problemei securității europene l-ar constitui, de asemenea, recunoașterea inviolabilității granițelor tuturor statelor, inclusiv a granței Oder-Neisse.

În ce privește abordarea propriu-zisă a problemei Conferinței pentru securitatea europeană trebuie menționat largul ecou pozitiv pe care l-a avut propunerea țărilor socialiste, formulată încă în Declarația de la București (din 5 iulie 1966) și reiterată în Apelul de la Budapesta (din 17 martie 1969), de a se organiza o Conferință general-europeană pentru securitate și cooperare în Europa. O astfel de conferință, temeinic pregătită, ar permite o cuprinzătoare dezbatere colectivă asupra unor probleme centrale ale securității europene, ar putea înlesni găsirea soluțiilor pentru depășirea dificultăților, ar putea promova o evoluție pozitivă a ambianței internaționale pe continent.

După cum se știe, Declarația de la Praga, adoptată la 31 octombrie 1969 la Consfătuirea miniștrilor afacerilor externe din țările semnatare ale Apelului de la Budapesta, a propus două teme spre a fi înscrise pe ordinea de zi a Conferinței : excluderea forței și a amenințării cu forța din relațiile intereuropene, precum și lărgirea relațiilor de cooperare comercială, economică și tehnico-științifică, în vederea îmbunătățirii climatului politic de pe continent. Sînt propuneri realiste care, desigur, nu epuizează gama largă a problemelor ce se cer examinate în vederea statornicirii securității în Europa, dar care par coapte pentru discuție, deschizînd perspectiva unor înaintări ulterioare spre rezolvarea altor probleme, mai complexe. Țările socialiste au exprimat intenția lor de a privi cu receptivitate și alte propuneri constructive menite să întregească ordinea de zi a Conferinței.

Profund convinsă că există posibilitatea concretă de a se înfăptui măsuri de natură să ducă la îmbunătățirea relațiilor dintre statele europene, la făurirea unui sistem trainic de securitate pe acest continent, România militează neabătut pentru asigurarea succesului acțiunilor menite să promoveze această evoluție, printre care și pregătirea și convocarea Conferinței general-europene. După părerea — exprimată în repetate rînduri — a guvernului român, securitatea europeană nu poate fi decît opera tuturor țărilor europene interesate, după cum de binefacerile păcii și securității pe continent vor trebui să se bucure în egală măsură toate popoarele Europei. De aceea, este necesar ca la toate fazele de pregătire și de înfăptuire a securității europene, inclusiv Conferința general-europeană pentru cooperare și securitate, să participe, direct, în deplină egalitate de drepturi, fără nici un fel de condiții, restricții sau discriminări, toate statele europene. Securitatea europeană trebuie pregătită și înfăptuită prin colaborarea directă, egală, a tuturor statelor europene, iar nu prin negocieri cantonate în limitele unor grupări restrînse de state sau de la bloc la bloc.

Între politica internă a țării noastre, de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, și politica sa externă există o legătură organică, o unitate dialectică. Avînd drept scop asigurarea — pe planul relațiilor internaționale — a condițiilor celor mai bune pentru consacrarea tuturor forțelor, resurselor și energiilor necesare operei de creație pașnică, de edificare a noii orînduiri, îndeplinindu-și îndatorirea ce-i incumbă față de cauza socialismului și progresului social în lumea întreagă, față de soarta omenirii în ansamblul ei, România pune în centrul politicii sale externe prietenia, alianța și colaborarea frățească cu toate țările socialiste de care sîntem legați prin comunitatea de orînduire, ideologie și țeluri fundamentale. În același timp, țara noastră dezvoltă relațiile cu toate țările lumii, în vederea schimbului de valori materiale și spirituale, a apărării păcii și securității popoarelor, pe baza principiilor universale, unanim recunoscute, ale eticii și legalității internaționale.

Rezolvînd cu perseverență problemele pendinte cu alte state, România se înfățișează ca un stat fără litigii cu alte țări europene, cu alte state în general. Statul nostru dezvoltă continuu, cu succes, sfera relațiilor internaționale ale României socialiste. Numărul statelor cu care țara noastră întreține relații diplomatice, economice, culturale, tehnico-științifice, turistice este în continuă creștere și diversificare. Un rol deosebit de important în această privință revine, firește, relațiilor bilaterale, contactelor personale, îndeosebi la înalt nivel, intensificării pe diverse planuri a raporturilor de colaborare și cooperare.

După cum se știe, una din preocupările constante ale politicii externe a României socialiste este dezvoltarea legăturilor de colaborare și bună vecinătate în Balcani. Își păstrează întreaga actualitate cunoscutele propuneri ale țării noastre, din 10 septembrie 1957 și 5 iunie 1959, România considerînd necesar să se intensifice eforturile de către toate guvernele pentru dezvoltarea largă a relațiilor dintre toate statele din sud-estul continentului, pentru ca această regiune, odinioară un focar de încordare și pericol de război, să fie transformată

într-o zonă a păcii, a conviețuirii pașnice, într-o regiune lipsită de arme nucleare.

Poporul român, profund interesat — ca, de altfel, toate popoarele — în statornicirea unei atmosfere de liniște, încredere, prietenie și pace, în stingerea tuturor focarelor de conflict și încordare, participă cu însuflețire la acțiunile menite să încetățenească relații de destindere, încredere și cooperare între statele europene, între toate popoarele lumii, sprijină orice inițiative de natură să promoveze buna vecinătate între state.

Dacă, pornind de la învățămintele evoluției relațiilor intereuropene în primul pătrar de veac postbelic am încerca să scrutăm perspectivele următorilor douăzeci și cinci de ani, — cu toate riscurile inerente extrapolărilor — am putea afirma că, în ciuda greutăților și primejdiilor încă neînlăturate definitiv — putem privi cu încredere înainte. Schimbările care au avut loc în Europa, creșterea continuă și mereu mai puternică a forțelor antiimperialiste, ale păcii și progresului, permit o viziune optimistă asupra evoluției viitoare a omenirii în general, a continentului nostru în special, justifică aprecierea că, deși nici de aici înainte nu este de așteptat o desfășurare rectilinie a luptei dintre forțele progresului și cele ale reacțiunii, vor deveni realitate posibilitățile de înfrîngere ale reacțiunii, de împiedicare a războiului, de asigurare a progresului social și păcii, a triumfului rațiunii asupra forței în relațiile dintre statele, dintre popoarele Europei. În această evoluție, posibilități și răspunderi revin — aceasta este evident — tuturor popoarelor, tuturor guvernelor, tuturor conducătorilor de state, tuturor factorilor de decizie.

În ceea ce privește poporul român, partidul și guvernul nostru, acești douăzecișicinci de ani au consemnat hotărîrea să fermă de a milita neobătut, și în domeniul relațiilor intereuropene, pentru destindere, securitate și pace, contribuția lor concretizîndu-se în acțiuni practice îndreptate spre normalizarea relațiilor dintre state, rezolvarea pașnică a tuturor problemelor internaționale, instaurarea în viața interstatală a respectului față de suveranitatea și independența fiecărui stat, față de dreptul fiecărui popor de a-și făuri singur soarta, fără nici un amestec din afară, de a-și aduce contribuția la lupta generală pentru progres și civilizație.

Prestigiul mereu sporit al țării noastre atestă posibilitățile tot mai mari de acțiune ce se deschid de a influența în bine evoluția relațiilor intereuropene, în concordanță cu cerințele obiective, cu interesele majore ale umanității. **„Țara noastră — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu dorește să aibă o poziție pasivă față de marile probleme internaționale actuale ; ea este și va fi întotdeauna un factor activ în marea bătălie a popoarelor, a forțelor progresiste pentru pace, pentru destindere, pentru securitate. În acest fel ne îndeplinim misiunea de comuniști, ne achităm de datoria față de propriul popor și față de întreaga omenire".**

Conștientă că pacea și securitatea, propășirea și fericirea popoarelor europene depind de eforturile lor conjugate, România militează necontenit pentru ameliorarea climatului politic european, pentru dezvoltarea relațiilor sale pașnice cu toate statele, atît din Europa cît și de pe alte continente.

9 MAI 1945 1970

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST (II)

— Ecouri internaționale —

Dr. Ion Spălățelu

Așa cum se știe, după insurecția armată din august 1944 — organizată și condusă de Partidul Comunist Român — țara noastră a întors armele împotriva hitlerismului, alăturîndu-se coaliției antifasciste și aducînd o contribuție activă la sfîrșitul victorios al războiului. Aportul României la războiul antihitlerist, sacrificiile umane și materiale făcute de poporul român pentru obținerea victoriei asupra Germaniei naziste constituie una din paginile de glorie ale istoriei noastre naționale. Ostașii Armatei Române, alături de vitejii ostași ai Armatei Sovietice, au alungat prin grele bătălii trupele fasciste dincolo de hotarele țării, și-au vărsat sîngele pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, au luptat cu o bărbăție și un eroism fără seamăn pînă la înfrîngerea definitivă a hitleriștilor.

După cum menționam în prima parte a acestui articol *), poporul român s-a angajat cu toate resursele sale materiale și umane, cu întregul său potențial de luptă în războiul antihitlerist. Începînd de la 23 August 1944 și pînă la încheierea războiului în Europa, efectivele militare ale României în acțiunile contra trupelor fasciste s-au ridicat la peste o jumătate de milion de oameni ; 170 000 de militari români și-au jertfit viața în luptă pentru zdrobirea hitlerismului, pentrû triumful cauzei libertății.

Participarea țării noastre la războiul antihitlerist s-a bucurat de un larg ecou în opinia publică internațională. „În istorie — scria la 24 august 1944 publicația *«Le Parisien libéré»* — România va avea onoarea de a fi dat prima semnalul defecțiunii în Balcani, de a fi grăbit prăbușirea germană și de a fi ridicat stindardul eliberării în această parte a Europei". Alăturarea României la coaliția antifascistă a fost apreciată drept un eveniment de cea mai mare importanță militară și politică pentru mersul celui de-al doilea război mondial. (O asemenea apreciere este dată, spre exemplu, în lucrările : „Rumânia v godî vtoroi mirovoi voinî. Vnesnepoliticeskaia i vnutripoliticeskaia istoria Rumânii v 1938—1945" de *N. I. Lebedev*, apărută la Moscova în 1961, pagina 242 ; „The Russian Campaigns of 1944—1945" de *W. E. D. Allen* și *Paul Kuratoff*, apărută în 1946 la Londra, pagina 176 ; „The East European Revolution" de *Hugh Seton — Watson*, apărută la New York în 1961, pagina 89 și în altele). „Atît din punct de vedere geografic, cît și prin resursele sale de materii prime — scria, la 27 august 1944, ziarul *«Sunday Times»* — România deține rolul de cheie de boltă" (în prăbușirea) Germaniei în Balcani — I.S.). Un asemenea rol a fost evident, de altfel, nu numai pentru opinia publică mondială, ci și pentru capetenîile naziste, care, disperate, adresîndu-se lui Hitler cereau „a se lua toate măsurile ca România să dispară de pe harta Europei și poporul român să dispară ca națiune" (Nota „Spre lămurirea unei enigme", în Arhivele Statului, București, Fond Casa regală, dosar 12 bis/1945).

Curajul și dîrzenia ostașilor români în lichidarea armatelor hitleriste existente pe teritoriul țării, unanimitatea poporului nostru în sprijinirea luptei antifasciste, victoriile tot mai mari obținute de armatele coaliției antifasciste și, în primul rînd de Armata Sovietică, au făcut imposibilă punerea în aplicare a unor asemenea planuri criminale nebunești.

Eroismul de masă al Armatei Române, calitățile morale și de luptă dovedite de militarii români pe cîmpul de bătălie împotriva inamicului, în cucerirea de localități, forțarea cursurilor de apă și escaladarea lanțurilor de

*) Partea I a articolului a apărut în „Lumea" nr. 15.

Trupele române pe străzile Aradului

Debreţin. Monumentul ridicat în memoria ostaşilor români căzuţi în luptele pentru eliberarea Ungariei

munţi s-au bucurat de o deosebită preţuire. Personalităţi militare proeminente au dat înalte aprecieri bărbăţiei şi abnegaţiei ostaşilor români. „Ca fost comandant al trupelor Frontului 2 ucrainean — scria *mareşalul Uniunii Sovietice, R.I. Malinovski* — îmi amintesc cu multă satisfacţie de glorioasele fapte de arme săvîrşite de ostaşii români care, fără a-şi cruţa forţele şi chiar viaţa, luptau plini de curaj şi bărbăţie pentru obţinerea victoriei asupra duşmanului urît de moarte. Prin faptele lor vitejeşti, ei au contribuit la apropierea zilei luminoase a victoriei".

În timpul desfăşurării crîncenelor bătălii împotriva hitleriştilor, o serie de comandanţi militari au remarcat vitejia, eroismul şi hotărîrea cu care se avîntau totdeauna în luptă ostaşii noştri. „...Zburătorii români — sublinia *generalul locotenent Jmacenko* — sînt foarte buni, curajoşi şi foarte bine pregătiţi... Cînd trece aviaţia română, trupele terestre sovietice spun : Iată ! Vin ai noştri ! Este o dovadă a legăturii care există acum între cele două armate". La rîndul său *generalul locotenent Mangarov*, comandantul Armatei 53 sovietice aprecia că pe timpul luptelor „unităţile şi subunităţile române, în condiţii grele de regrupare, au dovedit bărbăţie şi dîrzenie", că „prin marşuri forţate li s-a impus deplasarea... de la un flanc la altul a armatei, misiune pe care au executat-o cu o rapiditate uimitoare". Elocvente sînt şi însemnările şefului de stat major *locotenent-colonelul Koşelniuk*, care, referindu-se la acţiunile de luptă ale diviziei 19 infanterie română pentru trecerea pe malul drept al Tisei, scria în jurnalul de operaţii : „În timpul trecerii, care s-a făcut în condiţii foarte grele, toţi ofiţerii, subofiţerii şi trupa au arătat că posedă un curaj supraomenesc. Toţi dau dovadă de o disciplină şi o tactică militară exemplare".

Faptele de arme ale luptătorilor români în războiul antihitlerist au fost elogiate de către *Comandamentul Suprem Sovietic* prin 7 ordine, 21 comunicate de război şi alte ordine ale marilor unităţi sovietice, alături de care trupele române s-au distins în lupte. Unui număr de peste 190 000 de ostaşi şi ofiţeri români le-au fost conferite ordine şi medalii sovietice, iar altor zeci de mii li s-au acordat decoraţii cehoslovace şi ungare.

Ziua Victoriei — 9 Mai 1945 — a prilejuit noi aprecieri elogioase ale unor comandanţi militari sovietici la adresa trupelor române. Într-o telegramă semnată de *generalii locotenenţi Mangarov, Gorohov* şi *Tarev* adresată comandantului Armatei I Române se spunea : „Din partea noastră vă felicităm pe domnia-voastră şi trupele domniei-voastre pentru marea şi mult dorita victorie asupra Germaniei hitleriste şi pentru întronarea păcii în Europa.

În această zi a marii victorii sîntem bucuroşi să subliniem că armata domniei-voastre, împreună cu armatele noastre, a dus lupte încununate de succes, dovedind vitejie şi pricepere, contribuind cu aceasta la pregătirea fericitei zile a victoriei". (Arhiva M.F.A.— M.St.M., dosar nr. 732/1, cap. IV, fila 37). Referindu-se la prestigiul cucerit de Armata Română în timpul războiului antihitlerist, publicaţia *„Graiul nou"*, organ al Direcţiei politice de front a Armatei Sovietice, scria într-un articol apărut în numărul din 19 iulie 1945 : „Trupele româneşti care se întorc acum de pe front vin cu fruntea sus ; ele pot fi mîndre că au luptat pentru libertatea şi independenţa poporului lor, că au ajutat la reîntregirea ţării lor. Ele se întorc în ţară încununate cu laurii victoriei, la care şi-au dat şi ele contribuţia prin vitejia, abnegaţia, spiritul de bravură şi capacitatea de luptă pe care le-au dovedit pe cîmpul de bătălie şi care de atîtea ori au primit o apreciere înaltă din partea Comandamentului Sovietic Suprem".

Contribuţia României la înfrîngerea hitlerismului s-a bucurat de o binemeritată apreciere şi din partea unor oameni de stat ai vremii. În mesajul adresat lui W. Churchill la 27 mai 1945, *I. V. Stalin*, amintind rolul României în lupta împotriva fascismului, releva, printre altele, faptul că „România şi Bulgaria au rupt cu Germania hitleristă, au încheiat cu aliaţii armistiţiu de stat şi s-au încadrat în războiul împotriva Germaniei acordînd pentru aceasta forţele lor armate. Prin aceasta, ele şi-au adus contribuţia la zdrobirea hitlerismului şi au contribuit la terminarea victorioasă a războiului în Europa". (Corespondenţa preşedintelui Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. cu preşedinţii şi primii miniştri ai S.U.A. şi Marii Britanii din timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, vol. I, B 1958, pag. 453). La rîndul său, *Eduard Beneş*, reîntorcîndu-se în Praga eliberată, transmitea la 29 mai 1945 oficialităţilor române o telegramă prin care aprecia contribuţia trupelor române care, „cot la cot cu trupele sovietice şi cele cehoslovace, au luat parte în mod activ la luptele pentru eliberarea teritoriului Republicii Cehoslovace", considerînd că „aceste lupte nu pot decît să întărească vechile relaţii de prietenie care au existat între statele noastre". („Scînteia", nr. 244 din 7 iunie 1945).

În aprecierile făcute asupra aportului României la războiul antihitlerist, s-a conchis uneori, cu deplin temei, că datorită contribuţiilor poporului nostru războiul a luat sfîrşit în Europa mai devreme. „Intervenţia României — aprecia într-o declaraţie a sa din martie 1946 *ministrul de externe al Franţei* — a scurtat războiul cu cel puţin şase luni". La rîndul său, ziarul *„Times"*, din 14 septembrie 1944, menţiona într-un articol special că „din punct de vedere al forţelor militare care luptă astăzi contra Germaniei hitleriste, România este în rîndul al patrulea, primele trei naţiuni fiind desi-

gur Rusia Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie".

Bazîndu-se pe temeiul faptelor, *radio Moscova*, într-o emisiune din 24 august 1945, evidenția realitatea potrivit căreia „...popoarele iubitoare de libertate recunosc contribuția adusă de noua Românie democrată cauzei comune a Națiunilor Unite" iar postul „*Voice of America*" în emisiunea din 11 februarie 1945, făcînd bilanțul forțelor militare angajate în lupta împotriva Germaniei hitleriste, sublinia că „participarea activă a celor 14 divizii românești la operațiunile militare din Ungaria și Cehoslovacia, ca și actul de la 23 August 1944, au constituit un ajutor substanțial pentru aliați". La rîndul lor, o serie de istorici au consemnat în lucrări proprii aportul dat de România la înfrîngerea hitlerismului : „...Românii au contribuit cu bravură și cu mari pierderi de oameni la înfrîngerea finală a Germaniei" — scrie *Hewlett Johnson* în lucrarea sa „Eastern Europe in The Socialist World", apărută în 1955.

O înaltă apreciere au dat aportului României la războiul antihitlerist popoarele europene la a căror eliberare de sub jugul fascist și-au adus o contribuție de seamă forțele noastre armate. Faptele de eroism și vitejie săvîrșite de ostașii noștri în bătăliile pentru eliberarea Debreținului și Budapestei, a Győr-ului și Miskolțului precum și a multor altor localități ungurești au fost cinstite prin amenajarea a zeci de cimitire și înălțarea de monumente la Budapesta și Tápiosúly, la Nyiregyháza și Megyaszo. Amintirea celor 42 000 de morți, răniți și dispăruți ai armatei române, căzuți pentru eliberarea Ungariei este veșnic vie în memoria poporului ungar. „Pentru tine au murit, sfîntă libertate" — stă scris cu litere de aur pe postamentul monumentului înălțat în apropierea pieței Bocskay din Debrețin în memoria eroilor români. „Tot ceea ce am obținut în ultimii 25 de ani — se spune în volumul *«Eliberarea patriei noastre, 1944—1945»*, apărut recent la Budapesta — se leagă indisolubil de eliberarea noastră, de acele luni, săptămîni și zile în care pe pămîntul patriei noastre s-a vărsat sîngele miilor de soldați sovietici, români, bulgari, iugoslavi pentru a lichida pe vecie oprimarea străină. A evoca amintirea acestor lupte eroice înseamnă a prezenta onorul în fața eliberatorilor noștri, a căror jertfă de sînge pecetluiește deosebit de puternic legăturile indestructibile ale prieteniei ce unește popoarele noastre".

În Cehoslovacia, legendarele fapte de vitejie ale militarilor români din timpul luptelor din munții Tatra, de pe rîurile Hron și Nitra, din orașele Zvolen și Banská Bystrica și din numeroase alte locuri au fost cinstite cu veneratie și recunoștință încă din zilele grele ale războiului. În ziua de 2 iunie 1945, la solemnitatea dezvelirii monumentului ostașilor români căzuți pentru eliberarea orașului și zonei Oremov Laz, *delegatul orașului Modry-Kamen* spunea : „Armata română și-a vărsat sîngele pentru eliberarea poporului nostru cehoslovac. Amintirea morților care se odihnesc pe aceste meleaguri va rămîne înscrisă adînc în sufletul poporului cehoslovac". (Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. — în continuare A.I.S.I.S.P. — fondul XIII, dosarul nr. 1334, filele 22—24). An de an, popoarele ceh și slovac au adus și aduc un fierbinte omagiu celor 66 495 de luptători români care și-au jertfit viața pe meleagurile Cehoslovaciei pentru înfrîngerea fascismului. La 26 iulie 1958, cu ocazia dezvelirii monumentului de la Zvolen, înălțat în amintirea eroilor români. *O. Rytíř*, în acea vreme șeful Marelui Stat Major al armatei cehoslovace, sublinia că „drumul glorios de luptă al armatei române în eliberarea Republicii Cehoslovace îl marchează monumentele și mormintele de la Iavorink, Plešivec, Spana Dolina, mormintele de la Myava, Vlěnov, Pieštany și Kroměříž, la Klenovice pe Hane, la Havličkuv Brod și în alte părți. La cimitirul din Zvolen, unde ne-am adunat astăzi, sînt înmormîntați 10 380 ostași ai armatei române, din care 394 ofițeri, ce au căzut în lupta împotriva fascismului hitlerist și pentru eliberarea patriei noastre. Cu pietate și recunoștință amintim astăzi pe acești eroi..." (A.I.S.I.S.P., fondul XI, dosarul nr. 1496, fila 4).

O înaltă apreciere a fost dată contribuției României la războiul antihitlerist și în cuvîntarea ținută la 13 august 1946 de către *Massaryk*, conducătorul delegației cehoslovace la Conferința de pace. „...România — spunea el — a acordat ajutor poporului cehoslovac în clipele cele mai grele ale luptei sale împotriva cotropitorilor fasciști... Poporul cehoslovac nu va uita că trupele române au luptat voluntar împotriva nemților pe teritoriul Cehoslovaciei, ajutînd la eliberarea ei". („Izvestia", nr. 191 din 14 august 1946).

Eroismul ostașilor Armatei Române în războiul antihitlerist a fost cinstit cu profundă satisfacție și mîndrie patriotică de către întregul nostru popor. Exprimînd sentimentele de vie satisfacție pe care cetățenii patriei noastre le trăiau de Ziua Victoriei asupra hitlerismului, *ziarul „Scînteia"* din 11 mai 1945 scria : „Am contribuit... cu hotărîre fățișă și sinceră la grăbirea ceasului răsplătitor pe care îl trăim acum alături de întreaga omenire. Să stăruim pe drumul acesta nimicind pînă la capăt toate urmele ascunse sau vădite ale fascismului... Participăm cu entuziasm la bucuria impetuoasă a omenirii, prilejuită de victoria militară asupra fascismului..." Întoarcerea ostașilor români de pe front a fost înconjurată pretutindeni, la sate și la orașe, cu căldură și entuziasm, cu dragoste și satisfacție de către masele largi populare. Trupele noastre reveneau în patrie cu steagurile acoperite de glorie. În salutul de bun venit adresat armatei de *dr. Petru Groza*, se spunea : „Dragi ostași, în numele guvernului și în numele întregului popor român, salut cu dragoste și bucurie reîntoarcerea voastră pe pămîntul patriei... Faptele voastre de arme vor rămîne veșnic nesterse în istoria neamului. Întorși în țară, fiți mai departe ostași ai idealului de construcție a unei Românii libere, democrate și independente" (ziarul „Frontul" din 28 iulie 1945).

Contribuția României la războiul antihitlerist s-a bucurat de aprecieri pozitive și în cadrul Conferinței de pace de la Paris din 1946. Astfel, *A.I. Vișinski*, locțiitorul șefului delegației sovietice la Conferință, remarca : „La 23 august 1944, cînd nu erau încă evidente perspectivele desfășurării viitoare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei hitleriste era departe de a fi clară, politica externă a României a luat o întorsătură hotărîtoare... Prin aceasta, România a acordat ajutor Națiunilor Unite și, în primul rînd, Uniunii Sovietice, care mai mult decît celelalte țări a suportat greutățile atacurilor militare din partea Germaniei și sateliților ei. Evoluția ulterioară a evenimentelor militare a confirmat importanța pasului făcut de poporul român, un pas care a constat în faptul că poporul român a doborît guvernul lui Antonescu, această agentură hitleristă, și alăturîndu-se țărilor democratice a devenit unul din cei mai activi participanți la lupta împotriva Germaniei hitleriste și a sateliților rămași credincioși ei" (vezi „Scînteia" din 16 august 1946). La rîndul său, *V. M. Molotov*, ministrul de externe al U.R.S.S., în discursul asupra tratatului de pace cu România, ținut la 10 octombrie, spunea : „Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze" (vezi „Scînteia" din 14 octombrie 1946).

Recunoscîndu-se însemnătatea deosebită a eforturilor depuse de poporul român pentru obținerea victoriei asupra nazismului, în cadrul Conferinței de pace s-a făcut propunerea ca României să i se acorde statut de cobeligerant. Această propunere a fost susținută la Conferința de pace de către delegațiile R.S.S. Ucrainene, R.S.S. Bieloruse, Cehoslovaciei, Republicii Franceze și altor țări.

Înaltele aprecieri pe care opinia publică mondială le-a dat contribuției aduse de România la înfrîngerea hitlerismului constituie o confirmare în plus a atașamentului adînc al poporului român față de idealurile nobile ale libertății și dreptății, ale independenței și suveranității naționale.

La aniversarea unui sfert de veac de la înfrîngerea hitlerismului, poporul român încearcă sentimentul mîndriei legitime pentru contribuția pe care și-a adus-o la zdrobirea fascismului, înscriindu-și numele la loc de frunte în cartea de aur a victoriei. Zdrobirea Germaniei naziste a avut urmări dintre cele mai importante — politice și sociale — asupra dezvoltării istorice ulterioare, trezind în inimile popoarelor lumii mari speranțe pentru propășirea pe calea progresului și civilizației, a libertății și păcii. Sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru, legînd strîns lupta împotriva hitlerismului, pentru eliberarea națională, cu lupta pentru progres social și-a luat soarta în propriile mîini, făurind o țară nouă, independentă și suverană, asigurînd prin eforturi pline de abnegație triumful deplin al socialismului pe pămîntul patriei.

MINISTRUL DE EXTERNE ROMÂN ÎN AFRICA

Săptămîna aceasta, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a început un lung turneu în unele țări ale continentului african, răspunzînd invitațiilor transmise de miniștrii afacerilor externe ai Republicii Populare Congo, Republicii Federale Nigeria, Republicii Democrate Congo, Republicii Burundi, Republicii Unite Tanzania și Republicii Malgașe.

Vizitele ministrului de externe român în aceste țări se înscriu în contextul preocupării constante a politicii statului nostru de a extinde și dezvolta continuu relațiile politice, economice, tehnico-științifice, culturale cu țările în curs de dezvoltare, pentru promovarea unor relații prietenești cu tinerele state din Africa. Urmărind cu stimă și simpatie manifestarea tot mai accentuată de către aceste state a voinței lor de a-și hotărî singure destinul, de a se dezvolta de sine stătător, de a realiza transformări profunde în plan economic, politic și social, de a-și afirma independența și suveranitatea economică și politică, țara noastră este solidară cu lupta popoarelor de pe continentul african pentru libertate, emancipare și prosperitate, împotriva colonialismului, neocolonialismului, a oricăror forme de asuprire. Nu o dată, în cadrul O.N.U. sau al altor organizații internaționale, România a sprijinit activ adoptarea unor măsuri eficiente pentru eradicarea colonialismului și neocolonialismului, pentru lichidarea stării de subdezvoltare a țărilor africane, pentru afirmarea lor deplină și independentă pe plan internațional.

Relațiile dintre România și țările africane se dezvoltă continuu. Iată numai cîteva exemple pe care limbajul cifrelor le face edificatoare : România întreține astăzi relații diplomatice, la nivel de ambasadă, cu 29 de țări de pe continentul african ; numeroase vizite și schimburi de delegații au avut loc în ultimul timp ; peste 50 de acorduri și înțelegeri sînt în vigoare și reglementează relațiile României cu țările din Africa ; volumul schimburilor comerciale ale țării noastre cu state de pe continentul negru este astăzi de patru ori mai mare decît cu zece ani în urmă ; numeroși specialiști români contribuie la punerea în valoare a unor resurse naturale în multe țări africane și un număr important de cadre din aceste țări își desăvîrșesc calificarea în România ; se extind colaborarea și cooperarea în cele mai diverse domenii etc. Desigur, posibilitățile de dezvoltare a acestor relații sînt departe de a fi epuizate. Este evident că actuala vizită a ministrului român de externe constituie un nou prilej de a le explora, evidenția și materializa — ceea ce este în interesul reciproc, cît și al înțelegerii internaționale, al securității și păcii în lume.

Sosind în Republica Populară Congo (prima etapă a turneului), Corneliu Mănescu, la solicitarea ziariștilor, a declarat că vizita delegației române pe continentul african se înscrie în contextul general al politicii externe a Republicii Socialiste România de promovare a unor relații de cooperare multilaterală, de creare a unei atmosfere de încredere și stimă reciprocă, între toate țările lumii. „Punem la baza acestor relații, a spus ministrul de externe român, principiile unanim recunoscute ale suveranității și independenței naționale, ale dreptului imprescriptibil al fiecărui popor de a-și hotărî destinul conform propriilor opțiuni, aspirații și interese".

Inaugurarea la Goeschenen (Elveția) a construcției celui mai lung tunel rutier din lume

Orientul Apropiat

ÎNCORDAREA CONTINUĂ

Evenimentele din Orientul Apropiat continuă să stea în atenția observatorilor politici și a opiniei publice internaționale menținerea stării de tensiune și, îndeosebi intensificarea acțiunilor militare producînd îngrijorare.

Au fost înregistrate noi incidente israeliano-arabe, care au angajat în luptă diferite arme (unități terestre, artileria cît și aviația). Regiunea care a cunoscut intense acțiuni militare a fost, în continuare, zona Canalului de Suez. Dintre aceste incidente, cel de care presa mondială s-a preocupat pe larg a avut loc în cursul nopții de 30 aprilie. (Consemnam în numărul trecut al revistei prezența primelor lupte de noapte dintre avioane israeliene și arabe). Angajînd un întreg batalion egiptean, care a atacat fortificații israeliene pe un front larg de 30 km, această acțiune a fost calificată, de partea egipteană, ca cea mai de amploare de la războiul din 1967. Noi incidente au urmat acestuia, în aceeași zonă a Canalului de Suez.

În regiunea Chouna, din valea Iordanului, a avut loc la sfîrșitul săptămînii trecute o ciocnire între o patrulă aparținînd organizației palestiniene „El Fatah" și elemente ale forțelor armate iordaniene. Un purtător de cuvînt al organizației a acuzat unele elemente ale armatei iordaniene pentru faptul că nu au o atitudine favorabilă forțelor de rezistență palestiniene. Din Amman, însă, un reprezentant al guvernului iordanian a anunțat că incidentul a fost reglementat, în urma unor întrevederi care au avut loc între membri ai guvernului iordanian și ai Comandamentului unificat al rezistenței palestiniene. Observatorii notează totuși că anumite confruntări de opinii se înregistrează în Iordania privind acțiunile forțelor de rezistență palestiniene pe teritoriul iordanian.

Atenția observatorilor politici a fost reținută și de discursul rostit de președintele Nasser cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai. Principalele coordonate ale discursului se referă la situația militară din Orientul Mijlociu și la poziția R.A.U. față de criza din această parte a globului. Nasser a apreciat că „în ultimele două săptămîni a avut loc o schimbare pe plan militar" în sensul că „forțele armatei egiptene au preluat inițiativa". Președintele a declarat din nou că R.A.U. este hotărîtă să obțină eliberarea teritoriilor arabe ocupate de trupele israeliene, a respins ideea negocierilor directe cu Israelul și a spus că țara sa „nu va accepta încetarea focului decît cu condiția ca Israelul să anunțe în fața Consiliului de Securitate data la care forțele sale vor părăsi toate teritoriile arabe ocupate".

Referindu-se la aplicarea prevederilor rezoluției Consiliului de Securitate, președintele Nasser a declarat : „În ce ne privește, noi am acceptat să punem în aplicare rezoluția Consiliului de Securitate, cu condiția ca israelienii să evacueze complet teritoriile ocupate și să recunoască drepturile poporului palestinian. Israelienii nu au vorbit niciodată de o eventuală aplicare a prevederilor rezoluției O.N.U."

Cu același prilej, președintele Nasser a lansat un apel președintelui S.U.A., Richard Nixon, cerîndu-i să înceteze sprijinul militar și economic acordat de S.U.A. Israelului. De asemenea, președintele R.A.U. a preconizat o acțiune comună a statelor arabe pentru a împiedica continuarea acestui ajutor. În acest sens, potrivit Agenției France Presse (care citează postul de radio Cairo), a fost dat publicității programul vizitelor trimișilor speciali ai președintelui Nasser în diferite capitale arabe cu scopul expunerii punctului de vedere al șefului statului egiptean.

Ilie ȘERBĂNESCU

INDOCHINA

Al treilea front al agresiunii americane

De peste șapte ani războiul provoacă în Vietnam sute de mii de victime, distruge orașe, sate, aduce moartea în regiuni întregi. De aproximativ patru ani de zile, luptele s-au intensificat în Laos. De la 30 aprilie flacăra războiului s-a aprins și în Cambodgia. Soldați americani și saigonezi au trecut frontiera sud-vietnamezo-cambodgiană bombardînd și distrugînd localitățile Cambodgiei.

În felul acesta, după o perioadă de criză acută, întregul teritoriu al fostei Indochine este supus unui război distrugător, îndreptat împotriva independenței și suveranității popoarelor din regiune. În declarația din 5 mai a guvernului României se arată: „Atacul și pătrunderea trupelor americane și saigoneze pe teritoriul Cambodgiei, anunțate în declarația din 30 aprilie a.c. a președintelui Statelor Unite ale Americii, constituie o nouă escaladare a agresiunii împotriva popoarelor din Indochina. Sînt provocate distrugeri materiale și este masacrată populația civilă. O mare putere își asumă dreptul de a interveni prin forță în treburile interne ale unei țări mici și de a sprijini cercurile reacționare din această țară. Toate acestea reprezintă un act grav de încălcare a dreptului poporului cambodgian de a decide asupra soartei sale, o violare flagrantă a principiilor suveranității și independenței naționale, a normelor fundamentale de drept internațional înscrise în Carta O.N.U."

EXTINDEREA RĂZBOIULUI

La 30 aprilie, agențiile de presă semnalau pătrunderea unor trupe americane pe teritoriul cambodgian. Știrea, inițial neconfirmată de Washington, survenea după ce, așa cum am semnalat în articolul nostru trecut, Statele Unite au anunțat că vor sprijini acțiuni ale trupelor saigoneze pe teritoriul Cambodgiei.

Puțină vreme după aflarea știrilor menționate, președintele Nixon a rostit un discurs în care făcea public cunoscută hotărîrea sa de a trimite trupe americane, din Vietnamul de sud, pentru operațiuni militare în Cambodgia. În amplul său discurs, președintele Nixon a căutat să găsească un numitor comun între opțiunile categorice ale opiniei publice americane privind încetarea războiului din Vietnam și acest nou act de intervenție, de natură să extindă aria conflictului, și, implicit, să prelungească durata războiului. Astfel, el declara: „Majoritatea poporului american este pentru retragerea trupelor noastre din Vietnam. Acțiunea pe care am întreprins-o în această noapte este indispensabilă pentru succesul în continuare al programului de retragere. Majoritatea poporului american vrea mai degrabă să sfîrșim acest război decît să-l tărăgănăm la infinit. Acțiunea pe care am întreprins-o în această noapte va servi acestui scop. Majoritatea poporului american vrea ca pierderile din rîndurile bravilor noștri oameni din Vietnam să fie la un nivel minim. Acțiunea pe care o întreprind în această noapte este esențială dacă vom atinge acest scop."

Argumentele președintelui Nixon sînt însă contestate de majoritatea reprezentanților politici care și-au exprimat în aceste zile poziția în Statele Unite, de un foarte mare număr de experți politici și militari — americani sau străini — care pun la îndoială nu numai intențiile dar în general șansele de reușită ale acțiunii Statelor Unite.

Evenimentele din 30 aprilie sînt rezultatul unor presiuni ale cercurilor militare din Statele Unite, („Opera birocrației militare" — după cum declară cunoscutul economist american J. K. Galbraith) care au cerut de mai multă vreme un amestec al S.U.A. în Cambodgia, folosindu-se de situația creată în urma loviturii de stat reacționare, de la Pnom Penh. „Acțiunea președintelui de a trimite trupe americane este pe linia propriilor mele recomandări" — a declarat titularul Pentagonului Melvin Laird — sintetizînd în această frază laconică supremația militarilor în actuala politică americană. După cum a devenit cunoscut, timp de șapte zile s-au desfășurat reuniuni secrete, practic neîntrerupte, înainte ca președintele Nixon să dea ordinul intervenției militare. Acțiunea a fost pusă la punct în urma hotărîrilor adoptate de experți militari și civili ai președintelui Nixon, care între 22 și 28 aprilie au deliberat sub controlul direct al șefului Administrației.

Atacul cel mai important pare să fi fost dat în zona de sud a țării, în așa-numitul sector „cioc de papagal" unde forțele americane au pătruns cu elicoptere și blindate, protejate de bombardiere de vînătoare și de uriașe bombardiere B-52. Aproximativ 20 000 de soldați saigonezi au atacat localitatea cambodgiană Prasath, din provincia Svai Rieng.

Inițial, la Pnom Penh a fost formulat un protest formal împotriva amestecului american.

Ulterior, Lon Nol, ieșind din starea de confuzie dirijată, a publicat un comunicat în care-și exprimă... „gratitudinea" față de intervenția militară americană. Prin acest act, gruparea de la Pnom Penh și-a dovedit o dată în plus poziția sa antinațională, ultrareacționară.

În situația din Cambodgia a intervenit, marți, un eveniment de excepțională importanță — formarea guvernului regal de unitate națională și publicarea programului politic adoptat de Congresul Frontului Național Unit al Cambodgiei. Programul prevede ca sarcini unificarea și mobilizarea tuturor păturilor sociale, a partidelor politice, organizațiilor profesionale și religioase cambodgiene în apărarea independenței naționale, a păcii, neutralității și integrității teritoriale a țării, împotriva agresiunii imperialiștilor americani. În telegrama adresată prințului Sianuk, șeful statului cambodgian, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, se exprimă felicitări și urări de succes în legătură cu acest eveniment, reafirmîndu-se deplina solidaritate a poporului nostru cu lupta nobilă a poporului cambodgian pentru triumful cauzei sale drepte.

Recentele evenimente au implicații majore asupra situației din Indochina. În mod evident, intervenția americano-saigoneză în Cambodgia lărgește aria generală a conflictului și creează o interdependență militar-strategică între efectivele americane care acționează în momentul de față în Vietnamul de sud, Laos și Cambodgia. Este astfel vorba de crearea unui **front continuu** de luptă împotriva popoarelor din Peninsula Indochineză. Ziarul englez „Guardian" subliniază tocmai acest aspect al problemei atunci cînd scrie: „Așa-zisa campanie limitată din Cambodgia are toate aparențele unui nou efort care va fi precursorul multor alte eforturi de război, și care vor face retragerea dificilă dacă nu chiar imposibilă, pentru viitorul previzibil". Implicit ar putea să fie vorba de o etapă nouă a politicii S.U.A. în Asia și Pacific, contravenind promisiunilor președintelui de a pune capăt războiului. Președintele Comitetului Național al Partidului democrat, Lawrence O'Brien consideră actualele evenimente ca „însemnînd sfîrșitul politicii americane de dezangajare".

Pătrunderea trupelor americano-saigoneze pe teritoriul cambodgian dă o puternică lovitură ideii în sine a negocierilor în problema vietnameză. Pe de o parte este vorba din nou de recurgerea la forța armelor; pe de altă parte, este vorba de reîntoarcerea la acea situație care a precedat tratativele de la Paris, și fără încetarea căreia tratativele erau de neconceput: reluarea bombardamentelor americane asupra R.D. Vietnam. De cîteva zile avioanele americane au reluat, după 18 luni de întrerupere, bombardarea a diverse regiuni din R.D. Vietnam, atingînd limite plasate la aproximativ 300 de kilometri în interiorul țării. „Ultimele șanse ale negocierilor — scrie corespondentul parizian al Agenției France Presse — sînt sumbre pentru o perioadă previzibilă. Aceasta este singura concluzie certă care poate fi trasă în momentul de față".

Evenimentele care au loc nu numai că nu permit Statelor Unite să înainteze pe acea faimoasă cale a soluționării crizei indochineze proclamată de Administrație, dar, dimpotrivă, plasează poporul american în fața perspectivei unei amplificări a războiului, a unor sacrificii suplimentare pe o cale lipsită de orice perspectivă. „Hotărîrea revoltătoare a președintelui Nixon — scrie «New York Times» — ridică imediat întrebarea: cum vom putea ieși de acolo? Retragerea din Vietnamul de sud ca și din Cambodgia este deocamdată eludată de problema unei angajări prelungite a trupelor americane și împotmolirea probabilă într-o mlaștină tot atît de primejdioasă ca aceea din Vietnamul de sud".

INDIGNARE ŞI PROTEST

Opinia publică americană, cercuri politice din Statele Unite şi din ţări care-i sînt aliate şi-au manifestat indignarea faţă de grava acţiune la care au recurs S.U.A. În conferinţa prin care anunţa intrarea trupelor americane în Cambodgia, preşedintele Nixon lua în considerare faptul că hotărîrea sa ar putea impieta asupra poziţiilor generale ale Partidului republican în viitoarele alegeri prezidenţiale. Deşi este prematur să se aprecieze de pe acum şansele electorale, ţinînd seama că o perioadă de peste doi ani şi jumătate ne desparte de momentul scrutinului, este clar că recentele evenimente au adîncit fisurile existente între Administraţie şi acele cercuri politice care se opun orientării oficiale în politica din sud-estul asiatic.

S-ar putea spune că în aceste zile reacţia Congresului a fost mai categorică decît oricînd. Nu este vorba numai de faptul că, aşa cum menţionau unii corespondenţi americani, „preşedintele Nixon a respins marea majoritate a sfaturilor politice primite din ţară" (Associated Press). S-a înregistrat o **opoziţie unanimă** a comisiei senatoriale pentru afacerile externe, care a făcut uz de o prevedere constituţională, cerînd să fie primită în ansamblul său de către preşedintele Nixon. Un precedent poate fi găsit abia acum 51 de ani, cînd comisia senatorială pentru afacerile externe a cerut preşedintelui Woodrow Wilson să revină asupra hotărîrii privind atitudinea faţă de Societatea Naţiunilor. Declaraţiile senatorilor americani membri în această comisie, ca şi a altor senatori sau membri în Camera reprezentanţilor, dezavuează hotărîrea oficială, pe care o califică drept neconstituţională. S-a anunţat că senatorul Fulbright intenţionează să solicite Congresului anularea aşa-numitei rezoluţii Tonkin, unicul element de ordin legislativ pe baza căruia preşedintele poate hotărî singur operaţiuni militare în sud-estul asiatic.

Bătălia internă pe care urmează să o dea Administraţia nu se rezumă însă numai la raporturile ei cu Congresul. Manifestaţiile care au început în Statele Unite — primele manifestaţii studenţeşti au avut loc imediat după 1 Mai, ele continuînd şi în zilele următoare — opţiunea unor largi pături ale opiniei publice împotriva noii angajări americane, creează o nouă situaţie de încordare în viaţa politică americană.

În faţa perspectivelor de agravare a relaţiilor internaţionale, au reacţionat numeroase ţări. Presa vest-europeană comentează faptul că acţiunea din Cambodgia este una din rarele acţiuni de politică externă ale S.U.A. din ultimii 20 de ani, asupra căreia Statele Unite nu şi-au informat aliaţii în prealabil. Aceasta, este de părere ziarul „Frankfurter Allgemeine", „nu a făcut decît să arunce discordia printre prietenii cei mai sinceri ai Americii".

În Anglia s-au înregistrat vehemente proteste în rîndul laburiştilor şi al unor cercuri largi ale opiniei publice. „Prietenii Statelor Unite — scrie «Guardian» — trebuie să-l sfătuiască pe Nixon să iasă cît mai urgent din această situaţie, întrucît războiul din Cambodgia este evenimentul cel mai lipsit de speranţă din Asia de sud-est de la începutul războiului".

În Franţa, declaraţii oficiale au relevat că guvernul nu poate decît să deplîngă o acţiune care agravează, prelungeşte sau extinde conflictul.

Canada a refuzat să sprijine hotărîrea americană. Suedia, prin primul său ministru, a declarat că se disociază de actul american. Ministerul de externe vest-german a dat publicităţii o declaraţie în care a afirmat că „guvernul federal constată cu îngrijorare că reducerile de trupe iniţiate în Vietnam de guvernul american nu au dus pînă în prezent la reducerea ostilităţilor, ci, dimpotrivă, operaţiunile militare s-au deplasat acum în Cambodgia. Pacea în întreaga Asie este astfel ameninţată şi mai mult decît în trecut".

Numeroase ţări din apropierea zonei conflictului dezaprobă actul american, fiind conştiente de pericolul pe care-l poate genera intervenţia în Cambodgia, pentru securitatea generală a sud-estului asiatic. Guvernul indian s-a arătat astfel deosebit de îngrijorat. La Tokio, „Japan Times" îşi exprimă opoziţia faţă de „agresiunea puterilor străine împotriva Cambodgiei".

LARGĂ SOLIDARITATE

În ţările socialiste hotărîrea americană de a trimite trupe în Cambodgia a stîrnit dezaprobare şi protest. Ea este apreciată ca un act de escaladare a agresiunii americane în Indochina, ca o violare gravă a normelor de drept internaţional, provocînd o serioasă agravare a situaţiei din Indochina şi din Asia de sud-est.

Guvernul Republicii Democrate Vietnam, respingînd afirmaţiile americane asupra motivelor intervenţiei, subliniază că popoarele vietnamez, cambodgian şi laoţian îşi vor întări solidaritatea, hotărîte să respingă trupele S.U.A. din Peninsula Indochineză şi să obţină victoria deplină.

Guvernul Revoluţionar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud a cerut ca Statele Unite „să retragă în timpul cel mai scurt şi necondiţionat din Indochina toate trupele americane şi ale aliaţilor lor pentru ca popoarele ţărilor din peninsulă să poată soluţiona liber problemele lor interne fără amestec dinafară".

Guvernul U.R.S.S., în declaraţia sa din 4 mai sublinia repercusiunile acţiunilor americane asupra ansamblului relaţiilor internaţionale: „Ce valoare pot avea acordurile internaţionale la care participă sau intenţionează să participe S.U.A. — dacă ele încalcă fără reticenţe angajamentele ce şi le-au asumat?" În continuare declaraţia sovietică menţiona: „Nu încape îndoială că extinderea agresiunii americane în Asia de sud-est va întîmpina o ripostă mai hotărîtă şi mai eficientă din partea tuturor celor cărora le sînt scumpe interesele păcii şi libertăţii popoarelor. Fireşte că guvernul sovietic va trage concluziile necesare pentru politica sa din acest curs al acţiunilor S.U.A. în Asia de sud-est".

Tot la 4 mai a fost dată publicităţii o declaraţie a guvernului R.P. Chineze în care se arată: „Poporul chinez de 700 de milioane, se angajează să susţină cu putere cele trei popoare indochineze, să acorde sprijin şi ajutor total popoarelor frăţeşti ale Cambodgiei, Laosului şi Vietnamului în ducerea războiului împotriva agresorului american pînă la victoria completă şi pentru salvarea naţională".

Opinia publică din ţara noastră este profund îngrijorată de acţiunile agresive ale Statelor Unite împotriva Cambodgiei prin care s-a extins războiul în Indochina. Într-o primă declaraţie cu privire la situaţia din această zonă (30 aprilie), guvernul român şi-a exprimat neliniştea sa adîncă în legătură cu apariţia unor noi elemente de încordare în această regiune provocate de intensificarea acţiunilor agresive ale imperialismului american şi ale forţelor reacţionare interne împotriva popoarelor indochineze.

După cum se ştie, evenimentele au continuat să se dezvolte pe această linie, ceea ce a confirmat aprecierile guvernului român în legătură cu pericolul pe care îl reprezintă extinderea conflictelor militare din Indochina pentru pace în lumea întreagă şi pentru lupta popoarelor din această regiune în vederea apărării libertăţii şi independenţei lor, a dezvoltării economice şi de sine stătătoare.

Declaraţia guvernului ţării noastre din 5 mai condamnă în modul cel mai categoric noile acţiuni agresive şi cere să li se pună capăt. În acest document se arată că situaţia creată aduce prejudicii serioase popoarelor pentru convieţuire paşnică, înţelegere şi colaborare internaţională, creează noi pericole pentru pace atît în Asia de sud-est cît şi în lumea întreagă. Guvernul român cere „să fie curmată agresiunea Statelor Unite în Vietnam, să se înceteze definitiv bombardarea teritoriului Republicii Democrate Vietnam, să fie retrase trupele americane şi ale aliaţilor lor din Vietnamul de sud, să fie retrase trupele americane şi saigoneze din Cambodgia, să înceteze acţiunile militare îndreptate împotriva forţelor patriotice din Laos".

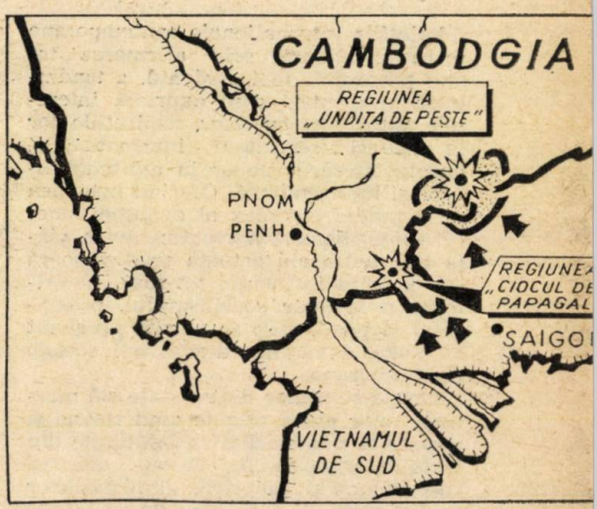

Regiunile cambodgiene („Undiţa de peşte" şi „Ciocul de papagal") unde au pătruns trupele americane şi saigoneze

Guvernul ţării noastre, întregul popor urmăreşte cu simpatie şi se pronunţă neabătut în sprijinul luptei popoarelor pentru independenţă naţională, considerînd că popoarele vietnamez, laoţian şi cambodgian trebuie să-şi poată rezolva singure, fără nici un amestec dinafară, propriile probleme, propria soartă.

Solidaritatea cu cauza dreaptă a popoarelor Indochinei se manifestă în întreaga lume. Noul moment de criză poate avea implicaţii mult prea serioase pentru ca să nu oblige la reflecţie. Războiul din Indochina trebuie şi poate să ia sfîrşit nu prin noi manifestaţii de forţă ci prin încetarea promovării unei politici discreditate pe plan istoric, şi care contravine normelor elementare ale dreptului internaţional şi năzuinţelor de pace ale popoarelor lumii.

Sergiu VERONA

sinteze

Participarea tuturor statelor lumii la viaţa internaţională — condiţie de bază a păcii şi progresului

Conf. univ. dr. Gh. Moca

Relaţiile internaţionale contemporane se caracterizează prin afirmarea tot mai puternică, mai evidentă, a tendinţelor progresiste care exprimă interesele tuturor popoarelor, aspiraţiile lor la pace şi securitate internaţională, dreptul fiecărui popor la existenţă liberă şi independentă. Oferind imaginea unui tablou complex al evoluţiei, uneori contradictorii, a evenimentelor, viaţa internaţională actuală se desfăşoară sub semnul influenţei tot mai hotărîtoare a forţelor socialismului, progresului şi păcii, care se afirmă pregnant în toate domeniile dezvoltării sociale contemporane.

Istoria relaţiilor dintre state stă mărturie unor epoci trecute cînd statele şi popoarele mai mici erau înlăturate din viaţa internaţională, făceau obiectul cuceririlor şi asupririi, al războaielor de cotropire şi al politicii de subjugare promovate de marile puteri ale vremii. Este concludentă, în acest sens, fie numai şi evocarea unei binecunoscute perioade din secolul al XIX-lea şi începutul acestui secol cînd „Sfînta Alianţă" şi „concertul european", politica de „echilibru" a marilor puteri şi de divizare a lumii în „sfere de influenţă", împărţirea şi apoi reîmpărţirea globului pămîntesc între marile puteri imperialiste au constituit mijloace principale de acţiune în viaţa internaţională, în condiţiile în care imperialismul determina evoluţia politică mondială.

Transformările profund revoluţionare, progresiste, care au avut loc în ultimele decenii au determinat schimbări esenţiale şi în sfera relaţiilor internaţionale. A apărut o nouă orînduire — orînduirea socialistă, lipsită de asuprire şi exploatare. Socialismul s-a transformat într-un sistem mondial care cuprinde astăzi 14 state de pe trei continente. Pe ruinele fostelor imperii coloniale s-au format numeroase state naţionale, popoarele care şi-au dobîndit recent independenţa manifestîndu-se tot mai activ în viaţa internaţională. A sporit nemăsurat de mult, în zilele noastre, influenţa popoarelor şi naţiunilor, a clasei muncitoare, a mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale care acţionează, alături de toate celelalte forţe progresiste şi democratice, în lupta împotriva imperialismului şi colonialismului, a relaţiilor de inegalitate şi subjugare. Toate aceste transformări au dus la schimbarea raportului de forţe pe plan mondial în favoarea frontului antiimperialist, au determinat accentuarea tendinţelor progresiste, care au devenit dominante în viaţa internaţională actuală. În aceste condiţii, s-a îngustat sfera de acţiune a imperialismului, capacitatea acestuia de a impune relaţii bazate pe inegalitate, pe subordonare, creîndu-se, totodată, premise favorabile afirmării pe plan internaţional a tuturor statelor, indiferent de mărime, de potenţial economic şi militar, de aşezare geografică, de sistem social-politic.

Evoluţia istorică postbelică stă mărturie creşterii aportului tuturor statelor la soluţionarea problemelor care frămîntă omenirea zilelor noastre. Aceasta constituie o realitate obiectivă fundamentală a epocii noastre, un fenomen progresist de o deosebită însemnătate. **„O trăsătură esenţială a vieţii politice contemporane** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **este creşterea aportului tuturor statelor la soluţionarea problemelor care frămîntă omenirea ; se poate spune că, în epoca actuală, fiecare stat, fiecare naţiune — mare sau mică — poartă răspunderi pentru soarta păcii şi civilizaţiei umane, are îndatorirea de a-şi aduce contribuţia activă la preîntîmpinarea unui nou război, la întărirea prieteniei şi cooperării între popoare. Merită a fi subliniat faptul că ţările mici şi mijlocii se afirmă tot mai ferm pe arena mondială, aducînd o contribuţie sporită la soluţionarea problemelor internaţionale, la instaurarea unor relaţii de deplină egalitate între naţiuni, de respect faţă de voinţa şi aspiraţiile fiecărui popor".**

Acţionînd cu energie şi combativitate pentru apărarea intereselor şi drepturilor lor legitime, ţările mijlocii şi mici pot juca un rol remarcabil în viaţa internaţională, pot influenţa în măsură considerabilă evoluţia evenimentelor, contribuind la salvgardarea păcii şi securităţii în lume. Constituie un temei de profundă satisfacţie faptul că cele peste 70 de noi state, în imensa lor majoritate mici şi mijlocii, apărute după cel de-al doilea război mondial, se încadrează tot mai activ în circuitul relaţiilor internaţionale — a cărui dinamică evidenţiază cu pregnanţă tendinţa obiectivă, necesară, a acestuia de a se realiza ca un circuit mondial — manifestîndu-şi dorinţa şi, în acelaşi timp, capacitatea reală de a-şi aduce o contribuţie pozitivă în abordarea şi rezolvarea importantelor probleme ridicate de problematica vieţii internaţionale actuale. Păşind cu vigoare în arena politicii mondiale, statele mici şi mijlocii refuză să mai joace rolul de masă de manevră în slujba marilor puteri imperialiste, se ridică împotriva oricăror forme de dictat şi dominaţie, promovează o acţiune de sine stătătoare, în concordanţă cu interesele popoarelor lor, cu cauza păcii şi destinderii internaţionale.

Viaţa stă mărturie convingătoare că în epoca actuală concepţia după care soarta omenirii se află exclusiv în mîinile marilor puteri nu mai corespunde noilor condiţii ale dezvoltării sociale. Realitatea demonstrează că soluţionarea litigiilor internaţionale nu mai poate fi hotărîtă astăzi doar de marile puteri, aceasta depinzînd de cooperarea activă a tuturor statelor lumii. Intereselor păcii pot şi trebuie să le stea garante toate statele, toate naţiunile, în contribuţia lor activă şi neîntreruptă la opera de largă şi paşnică cooperare internaţională identificîndu-se unul din elementele esenţiale ale evoluţiei umanităţii pe calea păcii şi progresului.

Desigur, a recunoaşte şi a afirma rolul ţărilor mici şi mijlocii în viaţa internaţională nu înseamnă a nega răspunderile însemnate pe care marile puteri — prin potenţialul şi influenţa lor — le au faţă de soarta păcii, nu înseamnă nici pe departe a ignora contribuţia pe care acestea pot şi trebuie să o aducă în această direcţie. Considerarea acestui rol impune, totodată, să se ţină seama de faptul că în lume sînt ţări mari imperialiste şi ţări mari socialiste şi că în politica promovată de acestea există deosebiri fundamentale. Pornind de aici, se poate aprecia că un rol deosebit de important în asigurarea păcii revine marilor ţări socialiste. De asemenea, aprecierea că problemele păcii nu pot fi rezolvate fără participarea tuturor statelor lumii are şi ea în vedere realitatea că ţările mici şi mijlocii sînt socialiste, capitaliste sau în curs de dezvoltare, ia în consideraţie rolul şi locul ce revine ţărilor socialiste mici şi

mijlocii în desfăşurarea unei politici active, de dezvoltare a relaţiilor cu toate statele, în contribuţia lor efectivă la soluţionarea problemelor actuale ale vieţii internaţionale, în interesul păcii şi colaborării mondiale.

Într-o epocă în care indivizibilitatea păcii devine element de certă evidenţă, răspunderea tuturor statelor, a tuturor naţiunilor, pentru soarta păcii şi civilizaţiei umane, îndatorirea lor de a-şi aduce o contribuţie activă la preîntîmpinarea unui nou război, la întărirea prieteniei şi cooperării între popoare, la circuitul mondial de valori materiale şi spirituale se impun ca o cerinţă **obiectivă, majoră** a vieţii internaţionale contemporane.

Simplificînd structura atît de complexă a relaţiilor internaţionale actuale — structură care impune prin ea însăşi o nouă concepţie asupra acestor relaţii, care să ţină cont de elementele noi, progresiste pe care evoluţia istorică le impune a fi considerate cu cea mai mare atenţie — unii oameni politici sau cercetători în domeniul sociologiei relaţiilor internaţionale privesc problema creşterii rolului ţărilor mici şi mijlocii rupt de contextul mondial al preocupărilor actuale ale popoarelor, de **interesele de clasă reale** ale socialismului, ale progresului. Dar tocmai aceste interese cer ca la soluţionarea problemelor internaţionale actuale, la lupta împotriva imperialismului, pentru restringerea sferei de acţiune a acestuia, pentru combaterea politicii sale agresive, de presiuni şi dictat, să participe forţe social-politice din ce în ce mai largi, inclusiv cercuri guvernamentale realiste din lumea burgheză. Tocmai necesităţile luptei antiimperialiste, pentru progres social, pentru transformări democratice impun ca ţările mici şi mijlocii să participe tot mai larg, tot mai dinamic, la rezolvarea problemelor fundamentale ale vieţii internaţionale actuale, să-şi aducă contribuţia activă la instaurarea unei atmosfere de largă colaborare între state, întemeiată pe normele şi principiile dreptului internaţional.

Oare punctul de vedere potrivit căruia aceste ţări ar trebui înlăturate de la soluţionarea problemelor internaţionale majore, de la participarea activă la lupta pentru apărarea păcii şi civilizaţiei umane înseamnă o abordare de pe reale poziţii de clasă? Sau dimpotrivă, afirmarea unei asemenea concepţii, de nesocotire sau subapreciere a aportului pe care statele mici şi mijlocii îl pot avea în viaţa internaţională reprezintă mai degrabă, şi în fond, o negare implicită sau explicită a egalităţii suverane a statelor, a dreptului fiecărui stat de a participa activ la soluţionarea problemelor care frămîntă omenirea? Este evident că o asemenea abordare este de natură să îngreuneze rezolvarea acestor probleme, aduce prejudicii cauzei păcii şi colaborării între popoare.

Există, fără îndoială, în lumea contemporană inegalitate între state, sub diferite aspecte, ceea ce ridică încă obstacole în calea unei colaborări echitabile. Dar soluţia depăşirii acestei stări de inegalitate nu poate consta în teoretizarea necesităţii de a o perpetua. Teoriile despre pretinsa soartă inexorabilă a statelor mici de a rămîne inactive, de a aştepta totul de la alte state, de a renunţa la acţiuni şi iniţiative proprii sînt de natură să frîneze manifestarea tendinţelor progresiste în relaţiile internaţionale, să dăuneze unirii tuturor forţelor în lupta antiimperialistă.

A contesta, într-o formă sau alta, dreptul statelor mici şi mijlocii de a-şi aduce contribuţia la soluţionarea problemelor internaţionale înseamnă implicit a le condamna la rolul de spectatori pasivi ai vieţii internaţionale, considerată astfel ca arenă de acţiune doar pentru cîteva state.

Mersul istoriei impune constatarea că în procesul evolutiv de trecere de la o etapă istorică în care argumentul forţei era determinant în rezolvările internaţionale, la un sistem de relaţii întemeiat exclusiv pe autoritatea dreptului, rolul statelor mici şi mijlocii este destinat să crească necontenit. A recunoaşte, a afirma şi a sprijini creşterea rolului acestor ţări în viaţa internaţională nu înseamnă cîtuşi de puţin „a întreţine iluzii", ci, dimpotrivă, înseamnă a recunoaşte o trăsătură caracteristică, de esenţă, a vieţii politice internaţionale contemporane, a înţelege o realitate obiectivă a evoluţiei social-politice, o cerinţă imperioasă a epocii noastre. Recunoaşterea acestei cerinţe este de natură să insufle popoarelor încredere, optimism, să le ofere certitudinea că, acţionînd cu fermitate pentru întronarea principiilor dreptului şi moralei în raporturile dintre state, vor face ca evoluţia relaţiilor internaţionale să se desfăşoare într-o direcţie conformă cu interesele lor. Este în interesul păcii şi progresului social stimularea aportului tuturor statelor la făurirea unei lumi a păcii şi colaborării internaţionale. Mai mult ca oricînd, în epoca noastră, a servi interesele luptei antiimperialiste, pentru progres social şi pace, pentru o aplicare plenară şi consecventă a principiilor unanime ale dreptului internaţional contemporan, înseamnă a milita pentru o evoluţie democratică, progresistă a relaţiilor dintre state, a sprijini tendinţele îndreptate spre participarea ţărilor mici şi mijlocii, alături de marile puteri la elaborarea soluţiilor şi adoptarea deciziilor în problemele cardinale ale vieţii internaţionale. Istoria cunoaşte în prezent — şi faptul nu are antecedente — preocuparea crescîndă a popoarelor lumii, a sute şi sute de milioane de oameni de pe toate meridianele, pentru pacea şi securitatea mondială.

În lumina normelor general-admise ale dreptului internaţional, toate statele lumii au dreptul de a participa, în condiţii de egalitate, la soluţionarea problemelor internaţionale. Nu există state interesate şi state neinteresate sau mai puţin interesate în această soluţionare. Dimpotrivă, toate statele lumii sînt egal interesate în menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, în crearea acelor condiţii echitabile menite să asigure dezvoltarea multilaterală a fiecăruia, să înlesnească participarea sa constructivă la viaţa internaţională, la cooperarea multilaterală.

Statele socialiste sînt chemate ca, în numele echităţii şi al progresului social să deschidă drum larg, prin poziţia şi acţiunile lor constructive, tendinţelor progresiste în relaţiile internaţionale. Din însăşi natura socialismului, ca orînduire care eliberează popoarele de orice exploatare şi asuprire, izvorăsc capacitatea reală pe care o are fiecare stat socialist de a-şi aduce întreaga sa contribuţie la rezolvarea problemelor internaţionale, posibilitatea sa de a se afirma în relaţiile externe ca stat independent şi egal în drepturi. Socialismul generează, totodată, pentru fiecare stat socialist în parte, o răspundere sporită pentru destinele păcii şi o dezvoltare normală a relaţiilor dintre state, pentru un climat de pace şi securitate internaţională, favorabil în cel mai înalt grad dezvoltării şi consolidării continue a orînduirii socialiste.

Este, desigur, datoria fiecărui stat socialist, mare sau mic, faţă de poporul său şi faţă de popoarele tuturor statelor socialiste, de a-şi aduce întreaga sa contribuţie, prin iniţiative constructive şi o activitate externă proprie, la promovarea intereselor socialismului, progresului şi păcii pe plan internaţional. Tocmai aceste interese cer ca fiecare stat socialist să se manifeste activ în viaţa internaţională, contribuind astfel prin fapte, prin întreaga sa activitate, la evidenţierea tot mai convingătoare a superiorităţii orînduirii socialiste, la creşterea influenţei sale progresiste în întreaga lume.

Împreună cu celelalte state socialiste, România desfăşoară o amplă activitate internaţională, îndreptată cu consecvenţă spre rezolvarea constructivă a problemelor internaţionale, spre promovarea principiilor păcii şi colaborării între popoare. Dezvoltînd relaţiile de prietenie şi alianţă frăţească cu toate ţările socialiste — obiectiv central al politicii sale externe — România extinde totodată relaţiile de cooperare cu toate statele lumii, atît în cadrul raporturilor bi şi multilaterale, cît şi în organizaţiile internaţionale. Participarea crescîndă la activitatea consacrată soluţionării problemelor litigioase, salvgardării păcii şi securităţii internaţionale, spiritul de iniţiativă şi dinamismul în desfăşurarea acestei activităţi, consecvenţa politicii sale de colaborare au făcut să sporească prestigiul României peste hotare, stima şi consideraţia de care se bucură ţara noastră în rîndurile opiniei publice mondiale. În repetate rînduri partidul şi guvernul nostru şi-au exprimat hotărîrea fermă de a milita neabătut, pe arena mondială, pentru a face să triumfe cauza destinderii, securităţii şi păcii, de a-şi aduce o contribuţie mereu sporită la efortul pentru preîntîmpinarea unui nou război, la normalizarea relaţiilor dintre state, la instaurarea în viaţa internaţională a respectului faţă de suveranitatea şi independenţa fiecărui stat, la lupta generală pentru progresul omenirii.

R. D. GERMANĂ ŞI SEMNIFICAŢIA ZILEI DE 8 MAI

Ewald Moldt
ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al R. D. Germane la Bucureşti

Drapelul roşu, arborat de ostaşii sovietici la 30 aprilie 1945 pe clădirea Reichstag-ului fascist din Berlin, a vestit sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, dezlănţuit de imperialismul german. O dată cu capitularea necondiţionată a încetat şi existenţa statului hitlerist.

Sfîrşitul războiului s-a decis în bătăliile purtate în faţa porţilor Moscovei şi Leningradului, la Stalingrad şi Kursk şi în cele din urmă, în bătălia pentru Berlin. Purtînd povara cea mai grea, Uniunea Sovietică a adus şi contribuţia cea mai importantă la victoria coaliţiei antihitleriste, înscriind, în Marele Război pentru Apărarea Patriei, o nouă filă de însemnătate istorică în analele luptei pentru eliberarea întregii omeniri. Cu prilejul celei de a 25-a aniversări a victoriei şi a eliberării de sub jugul fascist, populaţia Republicii Democrate Germane îşi aminteşte cu recunoştinţă de cele 20 de milioane de luptători ai Uniunii Sovietice, care şi-au dat viaţa pentru eliberarea patriei lor şi pentru eliberarea Europei. Cinstim, de asemenea, marele aport al mişcării de rezistenţă din multe ţări ale Europei la lupta împotrivă barbariei naziste. Apreciem acţiunile clasei muncitoare române şi ale partidului său comunist, precum şi ale tuturor forţelor patriotice din România, care — alături de eroica Armată Sovietică — au adus o contribuţie esenţială la zdrobirea agresorilor fascişti. Ne amintim de toţi luptătorii împotriva fascismului şi de toate victimele războiului, care au pierit pe cîmpurile de luptă ale multor ţări, în lagărele de concentrare sau ca urmare a bombardamentelor. În lupta împotriva imperialismului german, pentru eliberarea popoarelor Europei de sub jugul fascist, sute de mii de antifascişti germani au apărat onoarea poporului german jertfindu-şi viaţa fie în ilegalitate, fie în infernul lagărelor de concentrare, al temniţelor, în emigraţie precum şi în cadrul Comitetului Naţional Germania Liberă şi al unităţilor de partizani.

Ziua de 8 mai — ziua eliberării — a devenit punctul de plecare spre o cotitură în istoria germană. Poporului nostru i s-a oferit marea şansă a renaşterii pe o bază democratică şi paşnică. Trebuiau create garanţii ca de pe pămînt german să nu se mai declanşeze niciodată un război.

— Noi, cetăţenii R. D. Germane, ne putem prezenta în faţa omenirii cu conştiinţa curată. Pe teritoriul nostru, clasa muncitoare unită şi aliaţii ei au înfăptuit măsurile stabilite conform normelor dreptului internaţional în Acordul de la Potsdam: înlăturarea rădăcinilor imperialismului şi militarismului. După lichidarea marelui capital, în R.D.G. nu mai există nimeni care să poată profita de pe urma înarmării şi a războiului. Propaganda de război şi aţiţarea urii împotriva popoarelor sînt interzise prin lege.

Din păcate, partea de vest a Germaniei a cunoscut o altă evoluţie. Pe teritoriul R.F. a Germaniei nu s-au folosit şansele oferite după anul 1945. Chiar şi astăzi se constată în Germania occidentală că în mod conştient Acordul de la Potsdam n-a fost îndeplinit, că nu s-a lichidat cu trecutul, că vechile raporturi de forţă există încă. Aceasta a dus la scindarea naţiunii germane, scindare care a fost desăvîrşită de către marele capital vest-german în alianţă cu puterile occidentale pentru a salva vechile relaţii de proprietate sau pentru a le restabili. Datorită respingerii tuturor propunerilor noastre în vederea reunificării, a semnării Acordurilor de la Paris în 1954 şi a includerii R. F. G. în N.A.T.O. în 1955, guvernul de la Bonn condus pe atunci de Adenauer a transformat Republica federală într-o ţară „străină“ faţă de R.D. Germană.

Ca o contribuţie în vederea construirii unei lumi mai bune şi ca răspuns la scindarea naţiunii germane de către forţele imperialiste, am creat în R.D.G. un stat german socialist potrivit tradiţiilor umaniste şi experienţei revoluţionare a istoriei germane. Toate ideile mari, progresiste, din trecutul poporului german, legămîntul luptelor purtate în secolele trecute pentru crearea unui stat al păcii şi securităţii sociale au fost traduse în viaţă în R.D.G. Acest drum, început pe ruine, putea fi realizat numai prin eforturi mari, împotriva războiului economic şi a politicii ostile R.D.G. dusă de imperialismul vest-german. În pofida tuturor greutăţilor, R.D.G. — datorită realizării unei adevărate comunităţi între popor şi conducere şi sprijinului Uniunii Sovietice — a devenit un stat industrial socialist, care se numără astăzi printre primele zece state industriale ale lumii şi care dispune de o agricultură modernă. În 1969, venitul naţional anual a depăşit suma de 100 miliarde mărci.

Bazîndu-se pe succesele de pînă acum şi pe colaborarea frăţească strînsă cu Uniunea Sovietică şi celelalte state socialiste, poporul R.D.G. va face totul pentru a consolida şi în viitor statul german socialist. Ca membră a Tratatului de la Varşovia şi a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, R.D.G. îşi aduce contribuţia constructivă în vederea consolidării colaborării dintre statele socialiste. Cînd acum 20 de ani s-a înfiinţat Republica Democrată Germană, mulţi n-au putut să înţeleagă de la bun început faptul că făurirea ei constituie o cotitură hotărîtoare în istoria Europei. Mulţi n-au crezut în perspectiva noastră. Astăzi, putem spune fără a exagera că statul socialist german, datorită realizărilor sale şi a politicii sale externe de pace şi prietenie cu toate popoarele, se bucură de un mare prestigiu internaţional. Mai ales în ultimul timp, R.D.G. a înregistrat succese remarcabile pe arena internaţională. În decurs de un an, zece state nesocialiste au recunoscut R.D.G. pe baza dreptului internaţional, stabilind cu ea relaţii diplomatice. Aceasta a însemnat o dovadă deosebită a încrederii pe care statele arabe, africane şi din Asia de sud-est o au în politica noastră externă, în solidaritatea R.D.G. cu lupta lor pentru independenţă şi împotriva unui amestec străin.

Şi opinia publică vest-europeană înţelege din ce în ce mai mult că existenţa unor relaţii cu R.D.G. pe baza dreptului internaţional slujeşte atît popoarelor respective cît şi păcii generale şi înţelegerii între popoare. Statele interesate în realizarea unei înţelegeri nu pot să nu ţină seamă de faptul că statul socialist german — conform misiunii sale istorice — năzuieşte spre salvgardarea păcii, participă activ la marea acţiune pe plan mondial împotriva agresiunilor imperialiste, a semnat sau ratificat acorduri internaţionale în vederea limitării cursei înarmărilor şi militează pentru o colaborare universală. În eforturile R.D.G. îndreptate spre garantarea trainică a păcii în Europa, lupta pentru organizarea cît mai curînd a Conferinţei europene de securitate ocupă un loc important. Propunerea prezentată cu mai mult de un an în urmă de către statele membre ale Tratatului de la Varşovia, privind convocarea unei asemenea conferinţe, a găsit un ecou favorabil în rîndurile celor mai multe guverne. R.D.G. şi-a adus contribuţia la afirmarea ideii că organizarea conferinţei într-un timp previzibil este pe deplin realistă.

Guvernul R.D.G. a demonstrat în mod convingător că, în interesul securităţii şi al păcii în Europa, relaţiile între cele două state germane suverane nu pot fi reglementate decît pe baza dreptului internaţional în vigoare. De aceea, preşedintele Consiliului de Stat, Walter Ulbricht, a prezentat Proiectul Tratatului cu privire la stabilirea unor relaţii bazate pe egalitate în drepturi, între R.D.G. şi R.F.G. Aşa cum a arătat întîlnirea de la Erfurt, guvernul R.D.G. este dispus să dea crezare declaraţiilor cancelarului federal Brandt şi să ducă tratative conform principiilor coexistenţei paşnice, tratative care să fie încununate de succes. Pînă în prezent există în mod regretabil o contradicţie între asigurările date în repetate rînduri de cancelarul federal Brandt la Erfurt, de a aplica în relaţiile între R.D.G. şi R.F.G. principiile egalităţii în drepturi

și nediscriminării, și acțiunile guvernului vest-german. După cum se știe, la ultima sesiune a C.E.E. de la Geneva, reprezentantul vest-german s-a opus în modul cel mai îndîrjit colaborării cu drepturi egale a R.D.G. Împotriva admiterii R.D.G. în Organizația Mondială a Sănătății, partea vest-germană a dezlănțuit o adevărată campanie. Se pune în mod firesc întrebarea cum se împacă aceasta cu declarațiile cancelarului federal.

De asemenea, părerile că relațiile între R.D.G. și R.F.G. ar urma să fie „relații speciale intergermane" și că ar trebui păstrată „unitatea națiunii", sînt absolut nerealiste și nu sînt menite a facilita o reglementare. Imperialismul vest-german, prin crearea R.F.G., a sacrificat unitatea națiunii germane intereselor sale de clasă. De aceea, astăzi este necesară o claritate deplină, iar aceasta înseamnă că în condițiile existenței sistemului social dezvoltat al socialismului din R.D.G. și al capitalismului monopolist de stat în R.F.G. nu este posibilă o unitate de stat a națiunii germane. Întîlnirea de la Erfurt a demonstrat în fața lumii întregi existența a două state suverane. Aceasta este realitatea hotărîtoare de la care pornește R.D.G. în Proiectul său de Tratat. Pînă astăzi, nici un guvern vest-german n-a recunoscut într-o formă obligatorie, conform dreptului internațional, rezultatele celui de-al doilea război mondial și frontierele existente în Europa. În fața guvernului Brandt-Scheel se pune problema recunoașterii statu quo-ului teritorial în Europa și a stabilirii relațiilor cu R.D.G., conform normelor dreptului internațional.

Este pentru mine un prilej de deosebită satisfacție să constat, cu ocazia celei de a 25-a aniversări a eliberării, că relațiile între statul nostru și Republica Socialistă România s-au dezvoltat continuu în cadrul alianței trainice a R.D.G. cu Uniunea Sovietică și cu celelalte state socialiste. Experiența trecutului — România, țară balcanică, a fost o victimă a celor două războaie mondiale declanșate de imperialismul german cotropitor — și sarcinile prezentului unesc popoarele noastre în marea luptă pentru pace. Sistemul multilateral de acorduri dintre statele noastre exprimă diversitatea relațiilor noastre. În domeniul cooperării economice, al comerțului exterior, al științei și cercetării, culturii și artei, pretutindeni se pot oferi exemple marcante, care vorbesc de colaborarea prietenească dintre cele două țări.

Oamenii muncii din R.D. Germană s-au angajat să facă tot ce le stă în putință pentru ca de pe pămînt german să nu mai izbucnească niciodată un război. Îndeplinind hotărîrile celui de al VII-lea Congres al P.S.U.G., organizînd sistemul social dezvoltat al socialismului în R.D.G., noi ne aducem contribuția la consolidarea sistemului socialist. Acum 25 de ani, Uniunea Sovietică a demonstrat superioritatea socialismului față de imperialism. Învățămintele istoriei privind invincibilitatea forțelor socialismului, ale păcii și progresului sînt astăzi — în condițiile existenței sistemului socialist mondial — mai valabile ca oricînd. În acest sens, adîncim prietenia indestructibilă cu Uniunea Sovietică, eliberatoarea noastră, consolidăm legăturile frățești cu celelalte state socialiste, promovăm colaborarea cu toate statele, în spiritul coexistenței pașnice, sîntem solidari cu toate forțele iubitoare de pace din lume.

Corespondență din Viena, de la Hans Thür

Programul Kreisky

Premierul Kreisky expunînd programul cabinetului său, la conferința de presă organizată săptămîna trecută

Programul primului cabinet socialist al Austriei stîrnește în rîndul partidelor politice și al opiniei publice controverse destul de vii, mai ales, după prezentarea declarației guvernamentale, în fața Parlamentului, de către cancelarul federal Bruno Kreisky. Programul are în vedere o serie de reforme vizînd, în esență, o „democratizare a societății", dar aceasta nu corespunde, întru totul, imaginii pe care o au în vedere majoritatea membrilor de rînd ai Partidului Socialist Austriac. Și, cînd socialiștii discută „între ei", lucrul pare evident. Dar, în fapt, nu s-ar putea spune că, în acest al XII-lea Consiliu național, ales la 1 martie (și care și-a început activitatea două luni mai tîrziu), socialiștii pot discuta cu adevărat numai „între ei". Astfel, cu toate că Partidul Socialist Austriac i-a urmat la conducere Partidului Populist, spre deosebire de predecesorul lui, el nu dispune de majoritatea absolută, ci doar de una relativă.

„Guvernul federal este conștient de faptul că proiectele sale nu vor avea întotdeauna sprijinul majorității în Consiliul național" — a recunoscut Bruno Kreisky, cancelarul cabinetului minoritar socialist, în declarația sa guvernamentală. Totuși, în ultimă instanță, guvernul — așa cum tot Kreisky a arătat — nu este chiar atît de slab. E semnificativ că noul cancelar a subliniat o realitate: în 1966, Partidul Populist obținea majoritatea absolută cu același procent de voturi cu care însă acum, în 1970, Partidul Socialist Austriac nu deține decît majoritatea relativă.

Aceasta fiind situația, e lesne de înțeles și tactica pe care socialiștii au intenția să o adopte: să atragă voturile celor cinci deputați liberali atunci cînd opoziția populistă le este defavorabilă, să prezinte însă un program care să nu contravină prea mult vederilor populiste. În fond, programul anunțat de Kreisky poate fi semnat nu numai de socialiști. În orice caz, s-ar părea că acesta se bucură de o atracție specială în rîndurile intelectualității austriece, care l-a ajutat pe Kreisky să cîștige alegerile și speră că, la o viitoare consultare electorală, să determine chiar realizarea unei majorități absolute. Totuși, sînt greu de apreciat șansele unei guvernări socialiste monocolore pe o durată mai lungă, iar, pe de altă parte, în cadrul Partidului Socialist prea puțini sînt cei pregătiți să accepte „portocaliul" orientării actuale a unui partid pe care-l doresc „roșu". Deci, făcînd față presiunilor din propriul partid și solicitînd sprijinul opoziției (de la caz la caz, populiste sau liberale), Kreisky speră să obțină, pînă la viitoarele alegeri, majoritatea absolută.

Toate aceste considerații au fost necesare pentru a înțelege mai bine caracterul declarației guvernamentale. Nevoit să țină seama de diversele susceptibilități și presiuni, în domeniul învățămîntului și educației de pildă, se preconizează noi „experiențe", și se discută mult de proiectul unei reforme a învățămîntului superior; de asemenea, se au în vedere noi proiecte fiscale, iar în ceea ce privește politica economică, se promovează ideea unei mai evidente coordonări de către stat a investițiilor.

Referindu-se la declarația-program prezentată de cancelarul federal, Bruno Kreisky, președintele Partidului Comunist din Austria, Franz Muhri, a arătat că aceasta conține o serie de obiective pentru care comuniștii luptă de mai mult timp. Președintele partidului comunist a menționat, între acestea, dezvoltarea științei și cercetării, care are o mare importanță pentru progresul economic și pentru independența țării. De asemenea, el a citat o serie de puncte din declarația guvernamentală, cum ar fi îmbunătățirea pensiilor, reforma dreptului familiei, modificarea dreptului muncii pentru care militează comuniștii austrieci.

În ceea ce privește politica externă, declarația guvernamentală a făcut obiectul a puține paragrafe din cele 29 de pagini ale declarației. E un capitol în care nimeni nu se aștepta la afirmații spectaculoase. Prietenie și relații corecte cu toate statele, cooperare și activitate în cadrul Națiunilor Unite — sînt cîteva direcții cunoscute ale politicii externe austriece. Neîndoios, neutralitatea rămîne principiul ei de bază. Se reține, totuși, o precizare făcută recent de noul ministru de externe, și anume că Austria intenționează să candideze pentru ocuparea unui loc în Consiliul de Securitate; după opinia lui, acest loc nu ar contraveni neutralității Austriei. Abordînd problema relațiilor Austriei cu țările socialiste, cancelarul Kreisky a precizat, într-o conferință de presă, că politica promovată pînă acum va fi continuată. În declarația guvernamentală se subliniază, de asemenea, faptul că Austria nu va precupeți nici un efort pentru menținerea destinderii și va continua să sprijine propunerile care se fac sau au fost făcute în această direcție.

În concluzie, o apreciere generală asupra intențiilor guvernamentale impune constatarea că, în spatele fiecărui paragraf al programului guvernamental — și dincolo de unele limite ale lui, multe din ele explicabile — stă credința în posibilitatea de îmbunătățire a cursului economic și social actual.

Viena, 5 mai

PARIS

Opțiunile externe în fața Parlamentului

Expunerea pe care ministrul de externe al Franței, Maurice Schumann, a făcut-o săptămîna trecută în fața Adunării Naționale cu privire la situația internațională și la orientările diplomației franceze, se înscrie în seria declarațiilor prin care șefi de departamente prezintă politica guvernamentală în domeniile răspunderilor lor respective : înaintea lui Maurice Schumann — și inaugurînd, în această sesiune, seria expunerilor — s-a adresat deputaților Olivier Guichard, ministrul educației naționale. Printr-o coincidență calendaristică, expunerea ministerială și dezbaterea parlamentară asupra politicii externe au avut loc la 28 aprilie, adică în ziua aniversară a retragerii generalului de Gaulle de la conducerea treburilor statului (și cam în momentul apariției în librării a primului volum de „Discursuri și mesaje" ale generalului). Consecință a acestor suprapuneri, dezbaterea din parlament și cea din presă aveau să-și lărgească aria, confruntînd politica guvernamentală și cu datele situației internaționale și cu opțiunile gaulliste în acest domeniu.

Referindu-se la poziția singulară a Franței în cadrul alianței atlantice, Maurice Schumann a reafirmat realismul acestei politici, „pregătită încă din 1958 și aplicată în 1966 — adică rămînerea în alianță, care lasă fiecărui membru libertatea de a decide ; retragerea din organizația integrată, organizație care privează în fapt pe membrii europeni de această libertate".

Preocupări înrudite se regăsesc și în legătură cu ideea convocării unei conferințe consacrate securității europene, dar într-un context mai puțin clar : deși socotește că o asemenea punere în prezență a unor țări care și-ar exprima și confrunta astfel punctele de vedere ar putea duce la „consacrarea destinderii", poziția, cunoscută de altfel, a guvernului francez este aceea a unei acceptări de principiu, foarte circumstanțiată (condiționînd de pildă întrunirea ei de prealabile progrese în convorbirile dintre U.R.S.S. și R.F.G., Polonia și R.F.G., R.D.G. și R.F.G.).

În legătură cu securitatea europeană, în numele „destinderii, adică stabilirii de relații pașnice, dezvoltării de schimburi reciproc avantajoase între toate țările europene, cu toată deosebirea dintre regimurile lor economice și politice", ministrul francez a apreciat ca un fapt pozitiv orientarea cancelarului Brandt către contacte și convorbiri cu țările socialiste, adăugînd că politica Franței trebuie „să dorească și, în măsura mijloacelor, să favorizeze eforturile depuse de Bonn pentru a îndeplini o condiție fără de care propriile ei eforturi de deschidere (spre răsărit) ar fi lovite de precaritate". Pasajul a fost cu atît mai remarcat, și în cercurile politice și în rîndurile comentatorilor, cu cît sînt numeroși cei care consideră că interesul deosebit arătat în ultimul an de Franța consolidării și lărgirii Pieței comune nu e străin de preocuparea de a echilibra prin includerea Marii Britanii prezența economică a Republicii federale.

Abordînd problemele „lumii a treia", Maurice Schumann a vorbit insistent despre situația din Indochina. El a evocat criticile formulate de generalul de Gaulle acum patru ani în legătură cu situația din sud-estul asiatic și cu amestecul american în această parte a lumii : discursul de la Pnom Penh (1966) conține „bazele pe care să se fundamenteze o pace durabilă", a spus Maurice Schumann. (Trei zile mai tîrziu, după pătrunderea trupelor americane și sud-vietnameze pe teritoriul cambodgian, agenția „France Presse", referindu-se la „cercuri autorizate" transmitea : „Guvernul francez nu poate decît să deplîngă orice acțiune care agravează, prelungește și extinde conflictul"...)

În ceea ce privește Orientul Apropiat, ministrul a declarat că „numai o evacuare a teritoriilor ocupate poate oferi o șansă serioasă ca Israelul să fie recunoscut de vecinii săi și ca aceștia să se angajeze în mod clar și definitiv să trăiască în pace cu el pe baza unor frontiere garantate". Pentru a asigura condițiile unei asemenea transformări, Franța propune stabilirea între Israel și vecinii săi a unor zone demilitarizate, unde să fie instalate în mod durabil forțe ale Națiunilor Unite.

Dezbaterea, neurmată de un scrutin, a antrenat participarea unui număr destul de restrîns de deputați. În linii mari — pentru a relua formula lansată anul trecut, în campania electorală, de viitorul președinte Pompidou, despre o politică de „continuitate" și „deschidere" totodată — membrii de strictă tradiție gaullistă ai majorității guvernamentale și-au exprimat satisfacția pentru fidelitatea față de trecut, iar membrii ei republicani independenți și centriști nădejdea că Franța nu-și va precupeți contribuția la strîngerea legăturilor între „cei șase".

Comentatorii subliniază că, fără a obține — nici nu era de așteptat — adeziunea opoziției, expunerea ministrului de externe a obținut-o pe aceea a întregii majorități guvernamentale. În concluzia rostită de ministru, revenit la tribună după intervențiile deputaților, se nota : „Cu cît trec anii, cu atît mai bine pare să fie înțeles sensul unei anumite politici de independență. Se sesizează mai bine că independența definește calea cooperării europene și internaționale, calea păcii".

Florica ȘELMARU

reflector

VIZITA MINISTRULUI DE EXTERNE POLONEZ ÎN FRANȚA

Luni, ministrul de externe polonez, Stefan Jedrychowsky, a sosit la Paris într-o vizită oficială de patru zile, la invitația ministrului de externe francez, Maurice Schumann.

La cinci ani după vizita președintelui Cyrankiewicz la Paris și la trei ani după ce Varșovia îl primea ca oaspete pe generalul de Gaulle, convorbirile angajate în capitala Franței de ministrul de externe polonez au luat în discuție o serie de probleme ale relațiilor dintre cele două țări și ale vieții internaționale.

Pe fundalul creșterii din 1965 pînă azi a schimburilor comerciale polono-franceze, s-a reliefat, în decursul discuțiilor, dorința de a se amplifica eforturile bilaterale. În această direcție a avut de altfel loc la sfîrșitul anului trecut reînnoirea acordului comercial pe cinci ani și adoptarea unor măsuri care să faciliteze obiectivul dublării schimburilor pînă în 1974. La Paris, au fost semnate cu prilejul vizitei alte două acorduri pentru lărgirea cooperării economice reciproce și au fost discutate unele acțiuni de intensificare a raporturilor culturale și artistice.

În marile probleme internaționale, printre care și situația din Europa, polonezii și francezii prezintă puncte de vedere destul de asemănătoare — sublinia în comentariul său ziarul francez „La Nation", apropiat cercurilor guvernamentale. La dejunul oferit în cinstea oaspetului polonez, luni seara, la Quai d'Orsay — ministrul de externe francez, Maurice Schumann, a declarat că Franța întîmpină cu simpatie ideea unei conferințe pentru securitatea Europei, cu condiția însă ca ea să nu agraveze „divizarea continentului nostru", ci să contribuie, dimpotrivă, la dispariția blocurilor. În același cadru, Stefan Jedrychowsky s-a pronunțat împotriva unei politici care, plecînd de pe poziții de forță, ar contesta statu quo-ul teritorial creat după al doilea război mondial. Aceasta nu înseamnă — a atras atenția Stefan Jedrychowsky — că trebuie să aibă loc o „congelare" a raporturilor Est-Vest, ci dimpotrivă.

Evocînd situația primejdioasă creată în Orientul Apropiat și în Extremul Orient, Stefan Jedrychowsky a vorbit despre eșecul celor ce „caută să rezolve problemele contemporane printr-o politică de forță". La rîndul său, Maurice Schumann a condamnat „escaladarea violenței" în aceste părți ale lumii.

ZAMBIA pe calea independenţei economice

„Diversificarea unei economii care depinde în cea mai mare parte de cupru este pentru noi o necesitate vitală. În scurtă vreme, sper, vom fi capabili să creăm o siderurgie bazată pe zăcămintele noastre de fier, vom trece la transformarea unei economii monocolore într-o economie plurivalentă". Astfel înfăţişa, în urmă cu cîţiva ani, preşedintele Kenneth Kaunda sensul principal al procesului de valorificare a potenţialului ţării şi de adaptare a societăţii zambiene la rigorile civilizaţiei moderne. Iar eforturile Zambiei din ultimii ani reflectă, într-adevăr, strădania de a răspunde acestui imperativ, de a găsi acea cale de dezvoltare care să ducă la o independenţă deplină, bazată pe ceea ce preşedintele Kaunda consideră un principiu fundamental — bizuirea pe resursele proprii. Proces complex şi dificil — tipic pentru ţările foste colonii care şi-au cîştigat independenţa politică, însă nu complet şi pe cea economică — şi care în Zambia înregistrează schimbări şi transformări corespunzătoare intereselor poporului. „O singură Zambie, o singură naţiune" este cuvîntul de ordine care mobilizează energiile în domeniile principale ale activităţii.

La scurtă vreme după obţinerea independenţei (24 octombrie 1964) preşedintele Kenneth Kaunda avea să definească platforma politică şi practică a dezvoltării sociale, economice şi politice a ţării, cunoscută sub denumirea de „Umanismul în Zambia". Potrivit acestui program, independenţa politică este doar primul pas al procesului îndelungat al decolonizării, transformarea societăţii zambiene neputînd fi realizată decît printr-o „orientare bine gîndită şi o planificare atentă", dublate de „mari eforturi materiale şi umane". În dezvoltarea generală a ţării, rolul statului ocupă primul loc ; totodată, sectorul particular nu este eliminat şi nu se respinge necesitatea unei intervenţii combinate a statului şi a capitalului privat. În ce priveşte agricultura, o mare importanţă este atribuită cooperativelor.

În lumina acestor principii, guvernul de la Lusaka a procedat la elaborarea unui plan de dezvoltare pe o perioadă de cinci ani, în prezent spre sfîrşitul înfăptuirii (1966—1970). Prevederile lui urmăresc, în esenţă, diversificarea economiei, cu accente speciale pe accelerarea ritmului expansiunii industriale, energiei, comunicaţiilor, stimularea agriculturii, crearea unei industrii manufacturiere şi de prelucrare, ţinerea în frîu a preţurilor, creşterea venitului anual pe cap de locuitor, extinderea învăţămîntului. Şi, deja, în cîţiva ani venitul s-a ridicat pînă aproape de plafonul dorit. O industrie a cimentului suficientă pentru nevoile zambiene a apărut la Chilanga. La Kafue s-a ridicat un impunător centru industrial cu fabrici de textile şi de îngrăşăminte, iar la Kagwe s-a construit un complex siderurgic. Agricultura a cunoscut şi ea o creştere însemnată datorită în parte şi producerii de antidăunători pentru culturi de către sectorul chimic. În sfîrşit, şcoala este prezentă pretutindeni : şcolile primare au cuprins în 1968 un număr de 600 000 de copii (faţă de 360 000 în 1964). În prezent, frecventează cursurile elementare 7 copii din 10, prevăzîndu-se pentru 1971 un raport de 9 la 10.

Pe rîul Kafue se află în curs de construcţie o hidrocentrală cu o putere instalată de 900 MW

Activitatea economică de bază a ţării este însă industria minieră în general, şi îndeosebi extracţia şi prelucrarea cuprului. După cum se ştie, Zambia este a treia producătoare de cupru din lume. Copperbelt, imensa „centură de aramă" din nordul ţării, produce anual circa 750 000 tone de cupru, reprezentînd 90 la sută din totalul cîştigurilor Zambiei provenite din export, şi aproape două treimi din venitul ei. În eforturile autorităţilor zambiene de dezvoltare a economiei, de controlare a principalelor ei pîrghii s-a integrat deci, ca un fenomen firesc, hotărîrea din vara anului trecut (11 august) privind preluarea de către stat a 51 la sută din acţiunile principalelor companii străine, care exploatează cuprul zambian — Roan Selection Trust şi Anglo-American Corporation (cu capital britanic, sud-african şi american) — hotărîre care a marcat un moment istoric în viaţa Zambiei. Aceste naţionalizări — scria revista „Jeune Afrique" — „se încadrează într-un proces logic, angajat de mai multă vreme de guvernul Kaunda". Începutul l-a constituit actul din aprilie 1965, cînd 25 de întreprinderi industriale şi bancare, britanice şi sud-africane, au trecut sub controlul statului. Măsura următoare a fost anunţarea, în aprilie 1968, a reformelor economice Mulungushi — după numele localităţii unde acestea au fost comunicate — care prevedeau hotărîrea guvernului de a prelua şi transmite Corporaţiei pentru dezvoltarea industrială — proprietate de stat — o parte din acţiunile principalelor companii străine, limitarea creditelor bancare şi africanizarea mîinii de lucru specializate. Declaraţia de la Mulungushi stabilea intenţia de a realiza, în răstimp de un an, participarea statului cu 51 la sută „în acele întreprinderi nezambiene care obţin profituri colosale dar care numai în mică proporţie revin Zambiei pentru dezvoltarea sa". În baza acestei declaraţii, au fost întreprinse naţionalizările din august 1969.

Plasarea cuprului sub controlul statului a fost apreciată ca un nou pas, decisiv, pe calea întăririi independenţei economice a ţării, reflectînd dorinţa Zambiei de a se degaja de sub influenţa exercitată de capitalurile provenind din Marea Britanie, Africa de sud şi Rhodesia. Măsura apare cu atît mai semnificativă cu cît Zambia trebuie să facă faţă unor imense dificultăţi determinate de situarea sa geografică (se învecinează cu Rhodesia rasistă şi coloniile portugheze), şi de greutăţile economice create după proclamarea unilaterală a independenţei Rhodesiei lui Ian Smith. Este cunoscută poziţia preşedintelui Kaunda de a restrînge orice colaborare cu guvernul rasist de la Salisbury, ceea ce a atras serioase repercusiuni asupra economiei zambiene, care este legată de Rhodesia prin reţeaua de comunicaţii şi alimentarea cu energie electrică. Astfel, nu întîmplător a fost construită conducta petrolieră care leagă localitatea zambiană Ndola de Dar-es-Salaam şi modernizată şoseaua Zambia-Tanzania, menite să reducă dependenţa de căile de transport prin Rhodesia. Şi tot nu întîmplător s-a hotărît realizarea proiectului căii ferate Lusaka — Dar-es-Salaam, care să creeze condiţiile pentru efectuarea tuturor legăturilor comerciale externe prin Tanzania. De asemenea, sînt în fază de construcţie accelerată o centrală electrică pe digul de la Kariba, cît şi un nou dig la Kafue (pe rîul cu acelaşi nume) în măsură să alimenteze cu energie electrică, în caz extrem, însuşi Copperbeltul.

Autorităţile de la Lusaka subliniază că măsurile adoptate vor fi înfăptuite în ciuda eventualelor reacţii ostile din afară sau chiar a unor cercuri din interior legate de capitalul străin, măsurile înscriindu-se în contextul acelei orientări potrivit căreia „nu există independenţă reală dacă nu există independenţă economică". „Scopul acestor reforme — arăta preşedintele Kaunda într-un discurs pronunţat în august 1969 în faţa liderilor Partidului Unit al Independenţei Naţionale — este de a angaja naţiunea zambiană pe calea independenţei economice".

Rodica GEORGESCU

La Kosice, în noile cartiere

reportaj pe glob

De la KOSICE la BANSKA BYSTRICA

Eugen Pop

Luna trecută, împreună cu mai mulți gazetari din cîteva țări socialiste, am avut prilejul să călătoresc în Republica Socialistă Cehoslovacă, pe meleaguri care evocă evenimentele de acum 25 de ani, cînd țara a fost eliberată de sub jugul cotropitorilor. Itinerarul acestei călătorii documentare, inițiată de Ministerul Afacerilor Externe al Cehoslovaciei, a trecut prin cîteva localități ale Slovaciei, punctul de pornire fiind orășelul Kosice.

KOSICE este o mică așezare urbană pe care ultimii 25 de ani au scos-o din anonimatul hărăzit altădată unor tîrguri de provincie. Ce atrage aici în primul rînd atenția vizitatorului? „Memoria" orașului, aș spune, capacitatea lui de a repovesti întîmplări, evenimente, date ce marchează marea cotitură care s-a petrecut în istoria țării în perioada 1944—1945, precum și realizările socialiste în anii de afirmare și de consolidare a puterii populare. Am vizitat la Kosice un vechi palat, poate de cîteva sute de ani — care constituia, în acele zile, un loc de pelerinaj. Pentru că, într-una din sălile acestuia a fost semnat, la 5 aprilie 1945, programul de la Kosice, document considerat ca prima filă din istoria nouă a țării. În perioada anterioară, o mare amploare luaseră acțiunile de partizani, care, la sfîrșitul lui august 1944, au culminat cu insurecția națională din Slovacia. „La 29 august — scrie istoricul slovac dr. Ludomir Liptak — acțiunile antifasciste locale s-au transformat într-o insurecție armată națională. La 30 august, aceasta a cuprins o mare parte a Slovaciei Centrale. La 1 septembrie 1944, Consiliul național slovac a preluat puterea pe teritoriul eliberat... În timpul insurecției, din august pînă în octombrie 1944, cei mai mulți din partizani au luptat alături de unități ale armatei, jandarmeriei și miliției, pe frontul „clasic". În același timp, în regiunile ocupate de germani, anumite unități continuau lupta de partizani. Activitatea lor împiedica guvernul colaboraționist de la Bratislava să-și consolideze puterea în spatele trupelor germane care înaintau..."

În popasurile făcute prin Munții Tatra (Vysoke Tatry), la Smokovec și în alte cîteva localități învecinate, am avut convorbiri cu inițiatori ai primelor grupuri de partizani din Strbské Pleso... Presiunea mașinii de război hitleriste n-a reușit să împiedice extinderea mișcării de partizani. Unitățile lor din munți au sabotat transportul materialului lemnos și

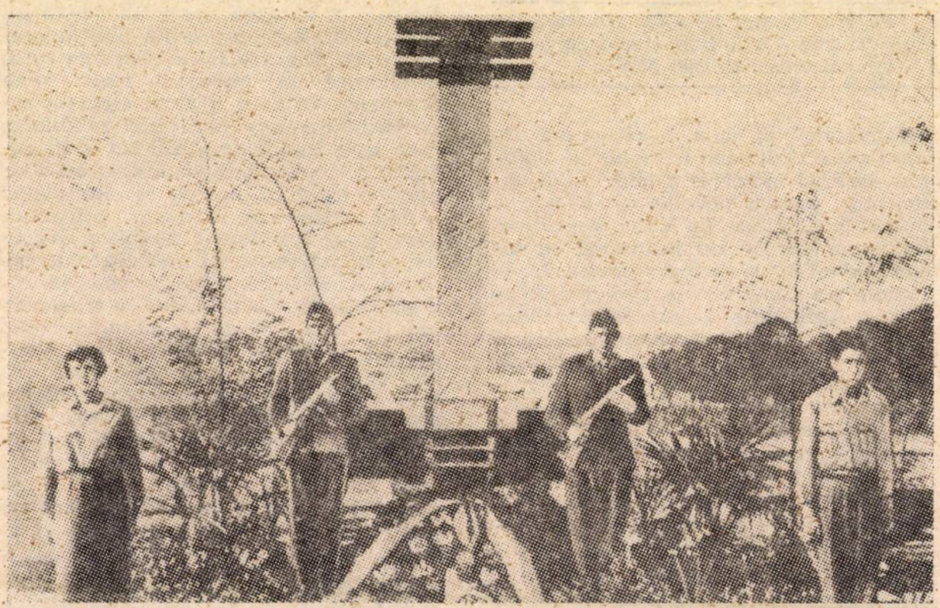

Monumentul ridicat la Lucenek în memoria ostașilor români căzuți în luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei

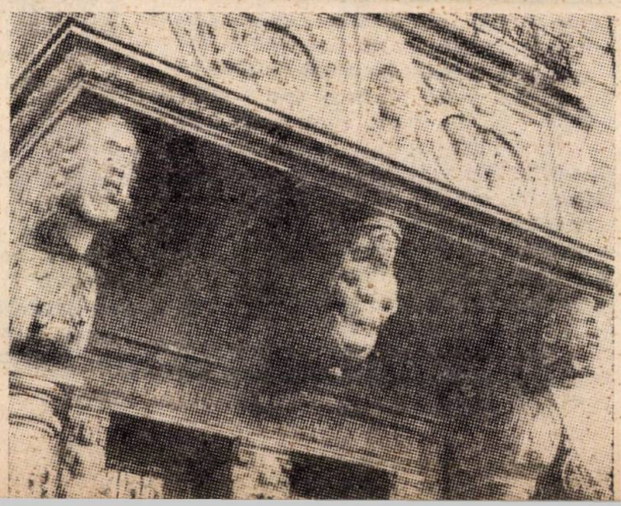

Banska-Bystrica. Unul din monumentele arhitectonice ale orașului. Sculpturile în piatră ale acestei vechi clădiri datează din 1636

au paralizat în întregime, aproape pînă la sfîrșitul războiului, extracția minereului de fier și a altor minerale, au distrus căi de comunicații necesare pentru trupele hitleriste.

În memoria orașului Kosice s-au păstrat cu sfințenie numeroase momente și episoade ale acestui prolog al eliberării. În mod firesc imaginilor unui trecut relativ apropiat li se asociază imagini panoramice ale transformărilor economice și sociale din sfertul de veac care a trecut de la eliberarea țării. În sala de ședințe a Combinatului siderurgic de la Kosice, directorul întreprinderii, Michal Hanko, ne-a relatat despre noua istorie a orașului, în fața unei hărți — harta unui teritoriu de peste 700 de hectare. Este teritoriul pe care, în urmă cu 10 ani, a început construcția acestui mare combinat, denumit, pentru complexitatea producției sale, o „întreprindere-sinteză" a sectorului metalurgic. Se prevede ca, în 1973, Combinatul să funcționeze cu întreaga sa capacitate proiectată, dar, încă de pe acum el realizează mari producții de fontă, oțel, cocs și laminate. Într-un album al întreprinderii, care ni s-a oferit la Kosice, am găsit o imagine — tot o hartă — care indică traseele dintre uzină și cîteva mari centre industriale ale Cehoslovaciei — Ostrava, Praga, Brno, Bratislava ; simbol al importanței pe care o prezintă Combinatul de la Kosice pentru dezvoltarea industrială a întregii țări.

BANSKA BYSTRICA, un alt popas al călătoriei noastre prin Slovacia. Citisem cu cîtva timp în urmă o descriere a orașului care îl prezenta ca „unul din cele mai frumoase și mai importante orașe ale Slovaciei". Într-adevăr, orașul e foarte frumos. Are așezare pitorească, fiind împrejmuit de masive muntoase printre care se înghesuie și prelungiri ale Tatrei, cunoscute sub denumirea de Tatra Mică. Călătorul zăbovește cu multă plăcere la Banska Bystrica. Pot să-l atragă monumentele vechi, cu arhive pasionante pentru un istoric (în aceste documente orașul este pomenit pentru prima oară în 1255, cînd obține titlul de cetate regală), iar dacă este amator de arhitectură modernă, fără îndoială, va zăbovi mult în fața clădirii care adăpostește exponate ale muzeului insurecției slovace. De pe muntele Urpin se deschide o panoramă excepțional de frumoasă, cu imagini desprinse parcă din filele unui album în care au fost acumulate, aproape pînă la saturație, toate elementele componente ale unui peisaj citadin încîntător. Munți, dealuri, un rîu care curge la marginea orașului, grădini, turle aurii (mi s-au părut și mai frumoase decît multe din cele 100 de turnuri ale Pragăi), iar cartierele dispuse în așa fel încît configurația și coloritul lor să se integreze cît mai armonios cadrului natural.

„Și ostașilor români le-a părut frumos orașul nostru". Sînt cuvinte rostite de inginerul Ian Kassa, vicepreședintele Comitetului național al orașului Banska Bystrica, care, conducîndu-ne prin oraș, ne-a evocat momente ale bătăliilor crîncene pentru eliberarea orașului, la care o contribuție prețioasă au adus ostași și ofițeri ai Armatei române. „Mulți locuitori ai orașului, povestește inginerul Kassa, și-aduc aminte și azi de soldații români pe care i-au cunoscut. Cinstesc și venerează amintirea românilor care și-au jertfit viața pentru eliberarea orașului nostru..."

Discuția noastră abordează importanța deosebită pe care a avut-o în luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei distrugerea pozițiilor germane din zona Banska Bystrica — una din piesele de bază ale sistemului de apărare a trupelor hitleriste în Slovacia Centrală. Operația a fost întreprinsă de 7 divizii ale Armatei a 4-a române și 3 divizii ale Armatei a 40-a sovietice. Forțele principale ale trupelor române, comandate de generalul Nicolae Dăscălescu, au forțat rîul Hron în partea răsăriteană a orașului ; divizia a 9-a infanterie română, pătrunzînd în partea de nord-est a orașului, a cucerit gara de est. Au urmat, apoi, lupte de stradă pentru eliberarea totală a orașului, după care inamicul a fost alungat dincolo de rîul Hron.

Mă aflam la Banska Bystrica la cîteva zile după ce avuseseră loc festivitățile prilejuite de cea de-a 25-a aniversare a eliberării orașului. De la redacția ziarului local „Smer", am primit cîteva exemplare ale numerelor festive dinaintea acestor festivități. În zilele respective ziarul a publicat, în mai multe numere, pe pagina 1, un jurnal de front în care au fost rememorate faptele de arme ale ostașilor sovietici și români. În mașeta ziarului din 25 martie, ziarul a reprodus un fragment dintr-un ordin al Comandamentului suprem sovietic din 26 martie 1945. Reproduc acest fragment din „Smer" : „Astăzi, 26 martie, ora 21,00, capitala patriei noastre, Moscova, salută prin 12 salve de artilerie trase din 124 de tunuri vitezele trupe ale Frontului 2 ucrainean, precum și trupele armatei române de sub comanda generalului de corp de armată, Dăscălescu, care au cucerit orașul Bystrica". Albumul festiv, editat de Comitetul național al orașului Banska Bystrica, are un editorial, în care sînt slăvite și faptele de arme ale ostașilor români în luptele pentru eliberarea orașului Banska Bystrica.

Alături de trupele sovietice, trupele române au luptat pentru eliberarea a numeroase orașe și comune din Cehoslovacia. În martie și aprilie, în aceste localități, s-a sărbătorit aniversarea datelor eliberării lor, aducîndu-se un prinos de recunoștință celor care i-au alungat pe cotropitorii hitleriști. În localitatea Zvolen, în fața unei mari mulțimi adunate la mitingul aniversării s-a dat citire mesajelor de salut adresate de cetățenii orașului popoarelor sovietic și român. În mesajul de salut adresat poporului român se spune, printre altele : „Astăzi, oamenii muncii din orașul nostru sărbătoresc cea de-a 25-a aniversare a eliberării de sub jugul fascist. Prin acest act festiv dorim să exprimăm respectul și recunoștința noastră poporului român și eroicilor săi ostași care, alături de Armata Sovietică, au cucerit prin luptă libertatea noastră dorită și mult așteptată pentru care au plătit cu ceea ce au avut mai scump, cu viața lor. Sîntem hotărîți ca și în viitor să întărim prietenia și colaborarea cu poporul României și ale celorlalte țări socialiste. Transmitem salutul nostru sincer, tovărășesc, precum și recunoștința noastră, poporului român, pentru dîrzenia și eroismul pe care le-au manifestat cu prilejul eliberării orașului nostru".

Ne-am bucurat că, la aniversarea eliberării, am avut oaspeți români în mijlocul nostru — ne spunea un demnitar al orașului Banska Bystrica. În cei 25 de ani de la eliberare, orașul nostru a dobîndit o nouă perspectivă a existenței sale. El a „cucerit" noi teritorii ale naturii înconjurătoare pe care s-au ridicat uzine, fabrici, instituții culturale. În 1945, populația orașului Banska Bystrica a fost de 12 000 de locuitori. Astăzi numai numărul salariaților din întreprinderile industriale se ridică la 20 000...

Kosice — Banska Bystrica. Un itinerar al istoriei...

reflector

SFÎRȘITUL CRIZEI POLITICE DIN DAHOMEY

O proclamație difuzată de postul de radio Cotonou, la 1 mai, anunța constituirea unui Consiliu prezidențial format din Hubert Maga, Justin Ahomadégbé și Sourou Migan Apithy — foști președinți ai Dahomeyului și rivali în recentele alegeri.

Funcțiile de șef de stat și de șef al guvernului îi revin, pentru o perioadă de doi ani, lui Hubert Maga. În ordinea amintită, ele vor fi deținute, prin rotație și pentru perioade identice, de ceilalți doi membri ai Consiliului prezidențial. Hubert Maga are 56 de ani și a mai îndeplinit funcția de președinte al Dahomeyului între anii 1961—1963. El și-a anunțat intenția de a forma un partid unic, de a restaura autoritatea guvernamentală și de a acționa pentru echilibrarea finanțelor. Guvernul său cuprinde unsprezece membri de diferite tendințe politice.

În ce privește pe militarii care părăsesc acum (definitiv ?) scena politică, de mai multe ori, în cei zece ani de independență a Dahomeyului, ei s-au simțit datori să-și asume responsabilități mai largi decît acelea din cadrul armatei. Formula de guvernămînt prin care se pune capăt ultimei crize politice le aparține. Prin glasul locotenent-colonelului Emile de Souza, președintele fostului Directorat, militarii au urat noului Consiliu prezidențial „să înlăture pentru totdeauna din spiritul dahomeyenilor spectrul celor zece ani de convulsii politice care au împiedicat dezvoltarea țării".

C.F.D.T. — SUB SEMNUL CONFUZIILOR

Congresul Confederației Franceze Democratice a Muncii (C.F.D.T.), care se ține între 6 și 10 mai la Issy-les-Moulineaux lîngă Paris, era așteptat ca un „congres al clarificării". Se pare, după pronosticurile multor observatori, că ar putea să devină un „congres al confuziei". Căci C.F.D.T. este răscolită de curente contradictorii care amenință serios să umbrească bilanțul unei incontestabile ascensiuni.

Într-adevăr, actuala conducere (președinte André Jeanson, secretar general Eugène Descamps) a învins mai întîi în „bătălia deconfesionalizării", adică a transformării vechii Confederații Franceze a Muncitorilor Creștini (C.F.D.T.) într-un organism laic și dinamic, apoi a izbutit să aducă acest organism în poziția de a doua centrală sindicală din Franța — după Confederația Generală a Muncii (C.G.T.). În momentul de față însă, se înregistrează trei tendințe principale care toate se declară de orientare socialistă, dar oglindesc concepții diferite despre această orientare și despre modalitățile ei concrete : conducerea preconizează un efort paralel de revendicări imediate și de educare a salariaților în vederea unei conduceri democratice a întreprinderilor și a unei planificări democratice ; un număr de federații proclamă ca primă măsură planificarea democratică ; altele cer o linie de acțiune mai directă și mai fermă.

Sabotarea unui transport hitlerist de către un grup de partizani sovietici

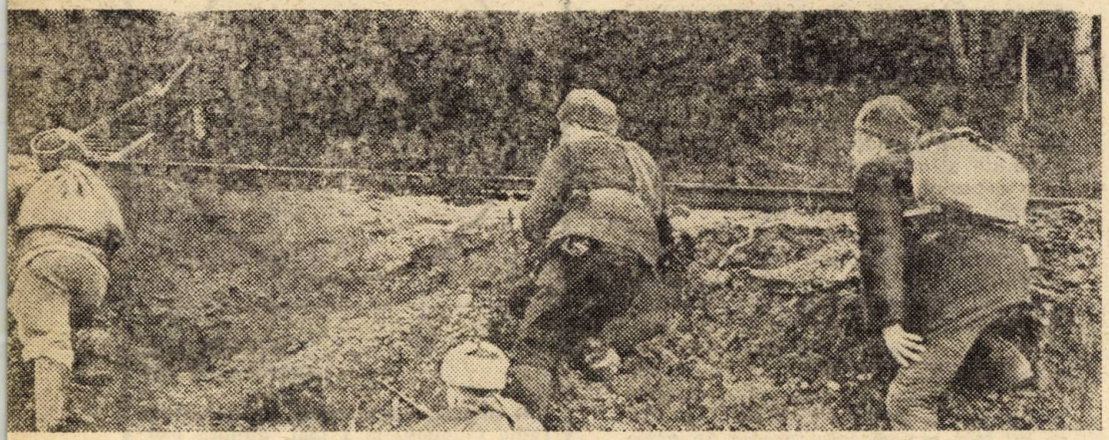

În munții Iugoslaviei, membrii unui detașament al armatei populare de eliberare

Luptători ai Forțelor Franceze din Interior (F.F.I.) în zilele eliberării Parisului

IMAGINI DE PE FRONTUL REZISTENȚEI EUROPENE

Unul dintre fenomenele cele mai importante și pline de semnificație din timpul celui de-al doilea război mondial a fost lupta de rezistență a popoarelor împotriva cotropitorilor și a dominației fasciste. Prin amploarea și trăsăturile ei, Rezistența a fost, de fapt, un fenomen nou în istoria războaielor. Niciodată în trecut, în așa-zisul spate al frontului, popoarele aflate sub ocupație sau sub dominația statelor mai puternice nu s-au răzvrătit și nu au luptat, prin mijloace atît de variate și atît de eficiente, împotriva ocupantului sau a puterii dominante, cum au făcut-o popoarele căzute sub stăpînire fascistă în ultimul mare război. *„În istoria mondială* — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — *va rămîne întotdeauna înscrisă, ca una dintre cele mai înălțătoare pilde de jertfă și sacrificiu mișcarea de rezistență antifascistă, lupta partizanilor — în rîndul cărora un rol important l-au avut clasa muncitoare, comuniștii — marea epopee a popoarelor subjugate care s-au ridicat cu arma în mînă împotriva ocupanților naziști, pentru libertate și independență, pentru apărarea ființei lor naționale".*

Așa cum se știe, formarea și consolidarea coaliției antihitleriste din care făceau parte U.R.S.S., S.U.A., Marea Britanie, Franța precum și alte state au avut o deosebită importanță pentru concentrarea eforturilor unui mare număr de țări și popoare în lupta împotriva dușmanului comun — imperialismul hitlerist. În cadrul acestei coaliții, o contribuție hotărîtoare la înfrîngerea agresorilor fasciști, la salvarea omenirii de pericolul robiei naziste, la eliberarea a numeroase țări, a avut-o Uniunea Sovietică. Sub conducerea partidului comunist, popoarele sovietice, însuflețite de un uriaș elan patriotic și internaționalist s-au ridicat la luptă hotărîtă, plină de abnegație, pentru zdrobirea fascismului, pentru libertatea și independența patriei socialiste. Paralel cu loviturile grele pe care Armata Sovietică le dădea pe front agresorului, o largă mișcare de partizani a luat naștere pe teritoriul sovietic, vremelnic ocupat de trupele hitleriste. Victoriile strălucite ale Armatei Sovietice, precum și ale celorlalte armate din coaliția antihitleristă pe fronturile celui de-al doilea război mondial au stimulat mișcarea de rezistență din multe țări, au insuflat popoarelor încredere în victorie. La rîndul său, rezistența popoarelor, prin loviturile de ordin militar, economic sau de altă natură, date agresorului ocupant în spatele frontului, a influențat puternic desfășurarea războiului, a reprezentat unul din factorii importanți ai înfrîngerii fascismului.

A existat o mare diversitate în formele de manifestare a rezistenței antifasciste. Iată cîteva: sabotaj în producție, în special în cea de război, acțiuni de împiedicare a transportului (feroviar, mai ales), publicistică clandestină antifascistă, atacarea unor comandamente fasciste, transmiterea de informații aliaților, organizarea de grupuri înarmate (partizani), care în

La sediul unui detaşament de partizani bulgari

Copenhaga. Populaţia ridică baricade împotriva ocupanţilor

Luptători din rezistenţa italiană pregătind o misiune de luptă

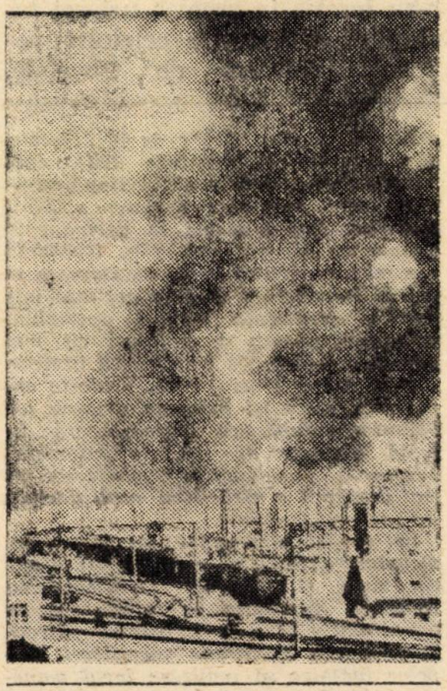

Depozite ale trupelor hitleriste incendiate de către partizani polonezi

1940. Demonstraţie pe străzile Atenei împotriva invadatorilor fascişti

unele ţări s-au transformat treptat în adevărate armate populare de eliberare etc. Desigur, formele de acţiune ale mişcării de rezistenţă antihitleristă au fost în concordanţă cu realităţile politico-militare din fiecare ţară. Dar, în ultimă instanţă, obiectivul final al mişcării de rezistenţă din toate ţările europene a fost înfrîngerea puterilor fasciste agresoare şi cotropitoare, recîştigarea dreptului la existenţă naţională independentă, călcat în picioare cu brutalitate de puterile fasciste. Pentru aceste nobile ţeluri, patrioţii, forţele progresiste şi democratice, popoarele Uniunii Sovietice, Poloniei, Iugoslaviei, Franţei, Cehoslovaciei, Albaniei, Bulgariei, Greciei, Italiei, Danemarcei, Norvegiei ca şi ale altor ţări europene au dat jertfe grele de sînge, au dus o luptă pe viaţă şi pe moarte împotriva agresorilor, oferind strălucite pilde de hotărîre şi abnegaţie, de neasemuit curaj şi eroism.

Este cunoscut faptul că înfăptuirea insurecţiei armate din august 1944 — expresie a voinţei întregului popor, rezultatul coalizării celor mai largi forţe sociale, politice şi militare, în rîndul cărora clasa muncitoare şi partidul său comunist au avut rolul conducător — a dus la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, la ieşirea României din războiul antisovietic şi alăturarea ei la coaliţia antihitleristă. Alături de Armata Sovietică, Armata Română — cu un efectiv de peste o jumătate de milion de ostaşi — a alungat prin lupte grele trupele germano-horthyste de pe întregul teritoriu al patriei şi a contribuit activ la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei şi Austriei, luptînd cu eroism pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei naziste. Faptele de vitejie ale revoluţionarilor, patrioţilor, ostaşilor, partizanilor şi luptătorilor români din rezistenţă, înaltul lor devotament şi spirit de sacrificiu vor rămîne înscrise pentru totdeauna în amintirea poporului nostru.

Vorbind despre contribuţia efectivă a mişcării de rezistenţă din Europa la înfrîngerea Germaniei hitleriste trebuie să luăm în considerare atît factorii militari cît şi cei nemilitari, care au influenţat într-o măsură destul de importantă soarta războiului. Deraierea unui tren militar, imobilizarea unei divizii în afara zonei frontului, o informaţie preţioasă transmisă la timp aliaţilor nu au hotărît, fără îndoială, soarta bătăliilor, a marilor confruntări militare de pe fronturi. Însumate, însă, toate aceste acţiuni şi raportate la efectul lor real asupra potenţialului de luptă al taberei hitleriste rezultatele sînt demne de luat în seamă. Dar nu este vorba numai de atît; pe lîngă acţiunile militare, deosebit de bogată în urmări s-a dovedit a fi şi contribuţia Rezistenţei prin acţiunile de ordin politic, economic şi chiar ştiinţific.

Este, desigur, dificil să se estimeze în mod exact toate consecinţele mişcării de rezistenţă asupra capacităţii generale de luptă a puterilor fasciste. Oricum, însă, dacă s-ar socoti numai diviziile care au fost imobilizate, iar în unele cazuri chiar distruse sau reduse, ca urmare a războaielor de partizani, a luptei armate de eliberare, s-ar putea trage concluzia că, alături de marile fronturi ale războiului, a mai existat unul — *frontul rezistenţei*. Vitalitatea acestui front s-a datorat participării însufleţite a maselor largi populare la lupta pentru apărarea demnităţii, a libertăţii şi independenţei ţărilor lor. Istoria celui de-al doilea război mondial ne oferă unul dintre cele mai elocvente exemple de incapacitate a superiorităţii militare, în faţa voinţei de luptă a popoarelor, a hotărîrii acestora de a-şi apăra independenţa şi libertatea.

Victoria asupra hitlerismului a demonstrat, încă o dată, că oricît de puternic ar fi potenţialul aruncat în luptă de forţele reacţionare, nimic şi nimeni nu poate înfrînge voinţa de libertate a popoarelor, năzuinţa lor de a-şi hotărî singure soarta, de a fi stăpîne pe propriile destine.

Dr. N. COPOIU

9 MAI 1945 1970

DIN MEMORIILE MARILOR COMANDANȚI MILITARI

25 de ani de la înfrîngerea fascismului hitlerist și terminarea celui de-al doilea război mondial în Europa. Evenimentul istoric continuă și în prezent să răscolească amintirile, să readucă în memorie momentele luptei pe viață și pe moarte pe care popoarele au dus-o împotriva hitlerismului. Pentru generațiile de atunci și pentru cele ce au urmat, războiul a lăsat urme adînci : zeci de milioane de jertfe, mii de orașe distruse, omenirea aruncată înapoi cu aproape două decenii.

Victoria împotriva agresorilor fasciști în cel de-al doilea război mondial, al cărui greu l-au suportat popoarele Uniunii Sovietice — forța fundamentală a coaliției antihitleriste — s-a realizat printr-un lanț neîntrerupt de eforturi pe front sau în spatele frontului. Mari bătălii, concentrînd imense mijloace militare, necunoscute pînă atunci în istoria războaielor, s-au înscris în cronica uriașei încleștări. Alături de celelalte popoare iubitoare de libertate, poporul român și-a adus o contribuție importantă la obținerea victoriei asupra Germaniei hitleriste.

...1945. Ultimele luni de război. Germania hitleristă este strînsă în cleștele de foc al ofensivei trupelor coaliției antihitleriste. Războiul se ducea pe teritoriul statului care dezlănțuise agresiunea. Publicăm în acest număr fragmente din memoriile unor mari comandanți militari despre ultimele momente ale războiului.

Aprilie 1945. Mareșalul Jukov studiind harta operațiunilor înaintea asaltului final asupra Berlinului

G. K. JUKOV

BĂTĂLIA BERLINULUI

...În decursul întregului război am fost participant direct la numeroase operațiuni ofensive mari și importante, dar bătălia ce urma să aibă loc pentru Berlin era o operațiune care nu se putea compara cu nimic. Trupele frontului trebuiau să străpungă o zonă eșalonată de mari linii de rezistență, începînd de la Oder și terminînd cu Berlinul, el însuși fortificat. Trebuia zdrobită, în apropierea Berlinului, cea mai mare grupare de trupe fasciste germane și cucerită capitala Germaniei fasciste, pentru care dușmanul urma să se bată pe viață și pe moarte.

Gîndindu-mă la operațiunea ce avea să urmeze, mă întorceam nu o dată cu gîndul la marea bătălie de la Moscova din octombrie—decembrie 1941, cînd hoardele dușmane se aflau lîngă capitală, dînd puternice lovituri apărării sovietice. Îmi aduceam în permanență aminte de diferite episoade, analizînd eșecuri ale părților în luptă. Doream să iau în considerare pînă la cel mai mic detaliu experiența acestei operațiuni complexe pentru a o folosi cît mai bine în operațiunea ce avea să urmeze.

Prin operațiunea Berlin, eroicele armate sovietice își încheiau drumul lor victorios, după ce parcurseseră în luptă distanțe de mii de kilometri. Zdrobirea dușmanului, încheierea cît mai grabnică a războiului erau dorința lor cea mai fierbinte.

În cursul războiului nu avusesem niciodată prilejul să cucerim orașe atît de mari și puternic fortificate ca Berlinul. Suprafața sa totală era de aproximativ 900 de kilometri pătrați. Fortificațiile subterane permiteau trupelor inamice să realizeze largi manevre. Aviația noastră de recunoaștere a efectuat șase fotografieri ale Berlinului, ale tuturor căilor de acces spre oraș și zonelor de apărare. În urma acestor fotografii, a documentelor capturate, a interogării prizonierilor, s-au elaborat scheme, planuri și hărți amănunțite cu care au fost înzestrate toate trupele și statele majore, inclusiv ale companiilor.

Între 5 și 7 aprilie au avut loc conferințe militare și un joc militar de stat major pe hărțile și macheta Berlinului, iar între 8 și 14 aprilie au avut loc operațiuni similare mai detaliate.

Pregătind ofensiva, eram întru totul conștient că trupele germane sînt în așteptarea loviturii noastre asupra Berlinului. De aceea, comandamentul frontului s-a gîndit în toate detaliile cum să organizeze prin surprindere această lovitură. Am hotărît să aruncăm o asemenea forță asupra trupelor de apărare inamice, încît să le zdrobim complet, folosind în acest scop aviația, tancurile, artileria și rezervele materiale. Dar, pentru a putea concentra în secret, într-un termen scurt, în regiunea ostilităților, această tehnică uriașă, era necesară o muncă titanică.

Prin Polonia înaintau numeroase eșaloane cu unități de artilerie, de aruncătoare de mine și tancuri. Aparent, acestea erau însă trenuri nemilitare. Platformele transportau... lemn și fin. Îndată însă ce eșalonul ajungea la stația de destinație, camuflajul era repede înlăturat, iar de pe platformă coborau tancuri și tunuri... Și astfel, toate pădurile de pe malul răsăritean al Oderului erau pline de trupe. Spre Berlin erau concentrate circa 22 000 de tunuri și aruncătoare de mine.

16 aprilie. Noaptea...

Cu trei minute înaintea începerii pregătirii de artilerie ne-am ocupat locurile la punctul de observație. De aci puteam vedea întreaga regiune de lîngă Oder. Vremea era înnorată. Era ora 5,00 și brusc, din mii de tunuri, aruncătoare de mine și legendarele katiușe s-a luminat totul. În aer se auzea zgomotul permanent al bombardierelor.

Dinspre liniile inamice, în primele secunde au răsunat cîteva rafale de mitralieră. Dar apoi totul a tăcut. Se părea că acolo n-a mai rămas ființă vie. După 30 de minute de pregătire de artilerie, timp în care inamicul n-a tras nici un foc, ceea ce demonstra prăbușirea lui și dezorganizarea sistemului de apărare, s-a hotărît începerea atacului. În aer, s-au ridicat mii de rachete colorate.

Pentru prima zi, se planificase ca artileria să tragă 1 197 000 de proiectile. De fapt, s-au tras 1 236 000 de proiectile. 2 450 de vagoane de obuze, respectiv aproape 98 000 de tone de metal s-au prăbușit asupra dușmanului. Apărarea inamică era distrusă, iar rezistența pe alocuri zdrobită pe o adîncime de 10—12 kilometri.

...Ofensiva noastră nu înceta nici ziua nici noaptea. Toate eforturile urmăreau să nu permită inamicului să-și organizeze apărarea pe noi puncte de sprijin... Apărării Berlinului i s-a opus un plan elaborat în detaliu de ofensivă. Principala greutate a luptelor în partea centrală a Berlinului și-au luat-o asupra lor grupele și detașamentele de asalt de toate tipurile de arme. Sensul luptelor de stradă de la Berlin consta în a-l priva pe inamic de posibilitatea de a-și reuni forțele într-un punct, de a diviza garnizoana și de a o distruge, în ritm rapid.